

23

ANUL XXIX (1304)
5 Iunie 1980

Iacără

Săptăminal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Noua calitate înseamnă gîndire și răspundere

Pe calea transunerii în viață a Programului partidului privind făurirea în România a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a țării noastre spre comunism, cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. constituie un moment important. Cuvîntarea trasează un amplu program de acțiune pentru perfecționarea activității economico-sociale, pentru un spirit comunist, revoluționar, de înaltă răspundere în conducerea întregii activități economice, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal. Prin analiza atotcuprinzătoare întreprinsă, vădind o cunoaștere profundă, clarvăzătoare a condițiilor și realităților fundamentale, concrete, afit din țară cit și de peste hotare, prin critica fermă a neajunsurilor, prin liniile sale directe, științific fundamentate, cuvîntarea demonstrează din nou excepționala forță novatoare a gîndirii și activității revoluționare a secretarului general al partidului nostru.

Relevînd succesele obținute în primele cinci luni ale ultimului an al cincinalului, cuvîntarea subliniază că rezultatele bune atestă pe deplin justetea politicii partidului, capacitatea creatoare a oamenilor muncii de a îndeplini integral sarcinile decurgînd din Programul partidului. Și tocmai pentru că această capacitate există, este necesară o luptă neîmpăcată pentru înlăturarea tuturor neajunsurilor care încă mai persistă.

Analizînd probleme fundamentale ale economiei noastre, cum ar fi: dezvoltarea bazei materiale, și în primul rînd a bazei energetice, îmbunătățirea calității producției în toate domeniile, creșterea productivității muncii în toate sectoarele de activitate

(Continuare în pagina 2)

ION D. GOIA ■

ÎNTÎLNIREA TOVARĂȘILOR NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TODOR JIVKOV

— prilejuită de vizita delegației de partid și de stat
a R. P. Bulgaria în țara noastră —
o nouă pagină memorabilă în cronică
prieteniei româno-bulgare

Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

Țărancă la fîntînă

Cum ai ajuns pînă aicea, mamă ?
Tot umbli insetată spre fîntînă,
Un murmur sfînt, de ape vii, te
cheamă
Sînt clopote de apă sub țărînă.

Pămîntul ca un ochi se luminează
Și ochii tăi purtînd în ei pămîntul
Te fac să fii, și astăzi încă trează,
Pe Nechiforul tău tot căutîndu-l,

Țărancă — lingă ciutura fîntinii !
Portretul celor două lacrimi sfinte !
Te uiți în apă, parcă-ți-vezi bătrîni
Și îi în pumni aducerea aminte.

Vei bea cumva ? Vei sta așa întruna ?
Se-aud pe-alături fîntînari cum sapă
Din pârul tău albit răsare luna
Pe catedrala ciuturii de apă.

Atitea trebi și-narcă blinda fire
Țărancă-mamă, apa te ingînă,
Vecie declinată în privire,
Vecie declinată în fîntînă.

ADRIAN PAUNESCU ■

Învățămîntul — factor al dezvoltării zootehniei complexe în Carpați

Subiectul ce-l abordăm privește modul în care ar putea deveni cu puțință — în ideea unei eficiențe cit mai complete și mai utile scopurilor productive — adaptarea sistemului nostru de învățămînt, în linia strictă a celor mai recente orientări cuprinse în documentele de partid, la situația distinctă, specifică, legată de condițiile naturale, modul de producție și sistemul de existență a unei regiuni care reprezintă peste 30 la sută din suprafața țării și spre care s-au îndreptat întotdeauna cele mai sensibile sentimente ale poporului nostru : spațiul montan-carpatic.

Într-o acțiune de revitalizare a zooagriculturii din munții noștri și în ideea construirii — prin grija Partidului Comunist Român și urmînd viziunea secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asupra problemelor montane — a unei civilizații montane moderne în Carpați, alături de elementele ce privesc stimularea materială și morală, modernizarea activităților productive prin minimecanizare specifică, dezvoltarea turismului agrar și a industriilor locale, între care forma organizării microindustriale cu munca la domiciliu poate juca un rol de primă mărime — problema fixării la creșterea animalelor a unei noi generații rămîne problema cheie, în cadrul căreia rolul sistemului de învățămînt devine precumpănitor.

Discutăm așadar nu despre elemente paleative ce pot fi introduse în cadrul procesului de învățămînt ce se desfășoară astăzi în zona de munte ci despre o a-

daptare generală a acestuia, în sensul de a răspunde după cerințe activității productive principale din spațiul montan — creșterea animalelor —, pînă în cele mai mici amănunte, deci despre profesionalizarea școlii rurale montane în sensul zooagriculturii specifice.

În actul de analiză pornim de la faptul că tineretul provenit din gospodăria crescătorului de animale muntean primește încă de la vîrsta preșcolară primele cunoștințe de zooagricultură tipică montană, că angrenarea sa timpurie la activități productive gospodărești are ca efect concret și general preluarea experienței tradiționale a modului de existență și de producție și a relației om — animal — mediu.

Tocmai din acest motiv, deci al existenței unei baze de calificare robustă, rolul sistemului de învățămînt „profesionalizat” în ruralul montan devine integrativ și completativ în sensul de a putea oferi cunoștințe teoretice și practice unui subiect „apriori” receptiv și pe un „teren” cu mare șansă de eficiență în finalizare.

Insuflarea dragostei față de mediu, față de animale, conlucrarea școlii cu părintii încă de la clasele I—IV — în sensul destinerii spre îngrijire a animalelor mici și de blană (iepuri de casă, nutrii s.a.), chiar a unor grupe de miei, viței, minji — în „gestiune” proprie, angrenarea în programul zilnic de activitate gospodărească,

(Continuare în pagina 8)

Dr. RADU REY ■

8 ani de tandră luciditate

Acum, stăm cu toții în preparatorul de fizică, o încăpere de cîțiva metri pătrați. Rafturi și cutii. Stăm în picioare, ca să avem loc ; directorul Liceului industrial nr. 1, Dionisie Soș, laboranta Irina Vîlonci, profesoara Rodica Cismaș și subsemnatul. Pe masa din mijloc, în afară de ampermetre, voltmetre, pirghii și planuri înclinate, se mai află o broască țestoasă, într-un vas cu apă, și flori, nenumărate ghivece de flori pentru noua clădire a școlii. În sala profesorală se țin orele de limbi străine. Afară e soare, prima zi cu soare la Tg. Mureș și noi, ascultîndu-l pe directorul liceului, încercăm să ne imaginăm cum e cînd afară nu e soare, cînd plouă, ninge, viscoleste peste asfaltul pe care se fugăresc în această dimineață umbrele copiilor scăpați în recreație, peste mica instituție care adăpostește, în 23 săli de clasă, peste 2000 de băieți și fete de școala generală, grădiniță, liceu industrial.

(Continuare în pagina 13)

NICOLAE CRISTACHE ■

Din cuprins :

■ O viață pe un scaun (pag. 4) ■ Din nou despre taxidermia ideilor (pag. 8) ■ Jurnalul unei profesoare (pag. 10) ■ „Cultura trăiește prin slujitorii ei” (pag. 15) ■ Tricolorii (pag. 24)

Tribuna democrației, stare a implicării

Așa s-a înțeles, așa se înțelege în mecanismul vieții. Cetății noastre această nouă formă a dialogului : față în față Cetățean-Instituții. Cu reprezentanții acestora. Așa s-a înțeles, așa se înțelege și la Baia Mare, unde întîlnirile au loc cu respect de dată și cuvînt. Așa precum se respectă și hotărîrile acolo luate, decise în consens și, astfel, devin datorii de conștiință, datorii ale răspunderii civice pentru ambii parteneri. „Tribuna democrației” este un act al implicării.

Iată, o ambiție a băimăreanului, care a moștenit atîtea „mărginimi”, cartiere fără echipament urban, s-o spunem mai direct, este tocmai aceasta de a le aduce la nivelul centrului. Sub raportul confortului și habitatului modern, al frumuseții. Băimăreanul locuind în cartiere ca Ferneziu-Firiza, Valea Borcutului, în zona de sud-vest, propune să aibă, dar să și ajute ca să aibă, canalizare, alimentare cu apă,

(Continuare în pagina 4)

CICI IORDACHE ■

Tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU
i-a fost înminat
carnetul de partid
numărul 1

Săptămîna trecută, la sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a avut loc o solemnitate în cadrul căreia tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, celorlalți membri ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. le-au fost înminate noile carnete de partid. În semn de înaltă pretuire, stimă, dragoste și recunoștință, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a înminat carnetul de partid care poartă numărul 1.

Cu prilejul solemnității s-a subliniat că secretarul general al Partidului Comunist Român, purtătorul noului carnet roșu de membru al partidului avînd numărul 1, este comunistul care intruchipează în chipul cel mai înalt și luminos modelul înalt al luptătorului revoluționar, virtuțile fiului credincios al clasei muncitoare, calitățile conducătorului care, prin exemplul său de viață și activitate, de dăruire patriotică, de dirzenie și pasiune comunistă, de tenacitate, cutezanță și intransigență revoluționară consacrată celor mai nobile idealuri de înflorire și progres ale României, de dreptate, libertate și independență, și-a cîștigat stima și admirația tuturor comunistilor țării, a poporului căruia îi aparține. S-a relevat, în acest context, că programul de făurire a viitorului luminos al României socialiste, prefigurată în documentele Congresului al XII-lea al partidului, poartă în mod magistral amprenta clarviziunii și a remarcabilei capacități de anticipare a cerințelor vieții, proprii gândirii secretarului general, a înaltei responsabilități cu care cel mai iubit fiu al României militează în permanentă pentru ridicarea patriei în rîndul celor mai avansate state ale lumii.

Înminarea noilor carnete de partid tovarășului Nicolae Ceaușescu, celorlalți membri ai Comitetului Politic Executiv, a constituit un eveniment politic important, bogat în semnificații. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, secretarul general al partidului a evidențiat importanța pe care o are acțiunea de preschimbare a documentelor de partid, subliniind că pentru fiecare comunist înminarea carnetului de partid constituie un eveniment important, pentru că prin aceasta se confirmă încă o dată calitatea de membru al Partidului Comunist Român: primirea noului carnet roșu constituie, fotodată, o apreciere a activității depuse de fiecare pentru îndeplinirea politicii partidului și realizarea prevederilor Statutului, a contribuției aduse la dezvoltarea patriei noastre în conformitate cu Programul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Din cuvîntare se desprinde ideea că preschimbarea documentelor de partid trebuie, de asemenea, să constituie prilejul unui angajament al fiecărui comunist de a face tot ce depinde de capacitatea și puterea lui de muncă pentru a îndeplini exemplar sarcinile încredințate de partid, pentru a asigura întărirea necondiționată a forței și unității de granit a partidului, creșterea spiritului de răspundere, a disciplinei, ridicarea nivelului politic și ideologic în vederea îndeplinirii neabătute a politicii partidului. Secretarul general al partidului a subliniat, în acest sens, cerința ca activitatea fiecărui membru de partid să fie pătrunsă în orice împrejurare de spirit revoluționar, să se caracterizeze prin tenacitate în lupta împotriva a tot ceea ce este vechi, depășit de viață, pentru promovarea permanentă a noului, a spiritului novator. Este necesar, se arată în cuvîntare, să se acționeze astfel încît nivelul conștiinței ideologice și politice să devanseze în viitor nivelul realizărilor dobîndite în dezvoltarea bazei materiale, pentru a putea înțelege mai bine evenimentele, cerințele dezvoltării sociale, ale noului și a acționa în deplină concordanță cu legile generale obiective în vederea îndeplinirii neabătute a politicii interne și externe a partidului și statului nostru. „As dori să exorim convingerea — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că toți membrii de partid care vor primi în acest an noul carnet vor reflecta atît la ceea ce au făcut pînă acum, cit și la ceea ce trebuie făcut în viitor. Sînt încredințat că pornind de la hotărîrile Congresului al XII-lea, de la prevederile Programului partidului, fiecare își va propune să muncească mai bine, cu mai mult spirit de răspundere și cu mai multă exigență, pentru a lichida o serie de neajunsuri și lipsuri care mai există în munca noastră, pentru a ridica întreaga activitate la nivelul cerințelor puse de Congresul partidului, al așteptărilor întregului nostru popor, asigurînd înaintarea fermă a patriei pe calea socialismului și comunismului, creșterea contribuției României la politica de destindere, colaborare, independență națională și pace“.

ION CÔDRU ■

Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.
Noua calitate înseamnă gîndire și răspundere

(Urmare din pagina 1)

vitare, creșterea eficienței investițiilor, stabilirea unor măsuri pentru sporirea producției vegetale și animale în agricultură, dezvoltarea micii producții industriale și a serviciilor, folosirea mai bună a transporturilor, îmbunătățirea activității de cercetare, realizarea producției fizice la toate sortimentele și, în acest cadru, cu prioritate a producției pentru export, reducerea consumurilor materiale și energetice, diminuarea la strictul necesar a importurilor, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în fața tuturor organelor și organizațiilor de partid, a comunistilor, a tuturor oamenilor muncii sarcina de a

O atenție deosebită se acordă în cuvîntare aplicării noului mecanism economic. Secretarul general al partidului a subliniat încă o dată că noul mecanism presupune în primul rînd producție, participarea la conducere și la desfășurarea în bune condiții a activității în fiecare unitate. Noul mecanism presupune, totodată, autoconducere muncitorească și autogestione, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor și asigurarea, tocmai pe această bază, a fondurilor suplimentare pentru participarea la beneficii. Îndeplinirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual — precizează cuvîntarea — se poate realiza numai în condițiile dezvoltării

maximum de eficiență economică, o reducere considerabilă a cheltuielilor materiale și de producție, creșterea substanțială, după cum s-a arătat, a producției nete, a beneficiilor, a rentabilității în general, creîndu-se pe această bază mijloacele necesare atît pentru fondul de dezvoltare, cit și pentru fondul de consum. Nu se poate consuma mai mult decît se produce. Consumul trebuie organizat în raport cu producția, asigurînd în același timp fondul necesar pentru dezvoltare, pentru apărarea independenței patriei, pentru dotarea armatei.

Pentru eliminarea lipsurilor existente, pentru ridicarea întregii activități la cel mai înalt nivel este necesară o justă îmbinare a conducerii colective cu responsabilitatea fiecăruia pentru realizarea sarcinilor încredințate. Potrivit legității dezvoltării societății noastre, o bună conducere impune creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate. Abordînd la Consfătuirea de lucru această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Trebuie să pornim de la faptul că îndeplinirea cu succes a planului și a hotărîrilor Congresului al XII-lea impune perfecționarea și ridicarea continuă, la un nivel superior, a întregii activități de conducere. Nu trebuie să uităm nici un moment că o bună conducere impune creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate. Totodată, nu trebuie să uităm că realizarea rolului conducător al partidului presupune îmbunătățirea activității fiecărei organizații, a fiecărui comunist, care trebuie să-și îndeplinească în condiții tot mai bune sarcinile încredințate în sectorul său de activitate. Creșterea rolului conducător al partidului înseamnă, în fond, ridicarea și perfecționarea muncii, creșterea răspunderii fiecărui comunist, a fiecărui organ de partid, a fiecărei organizații de partid“.

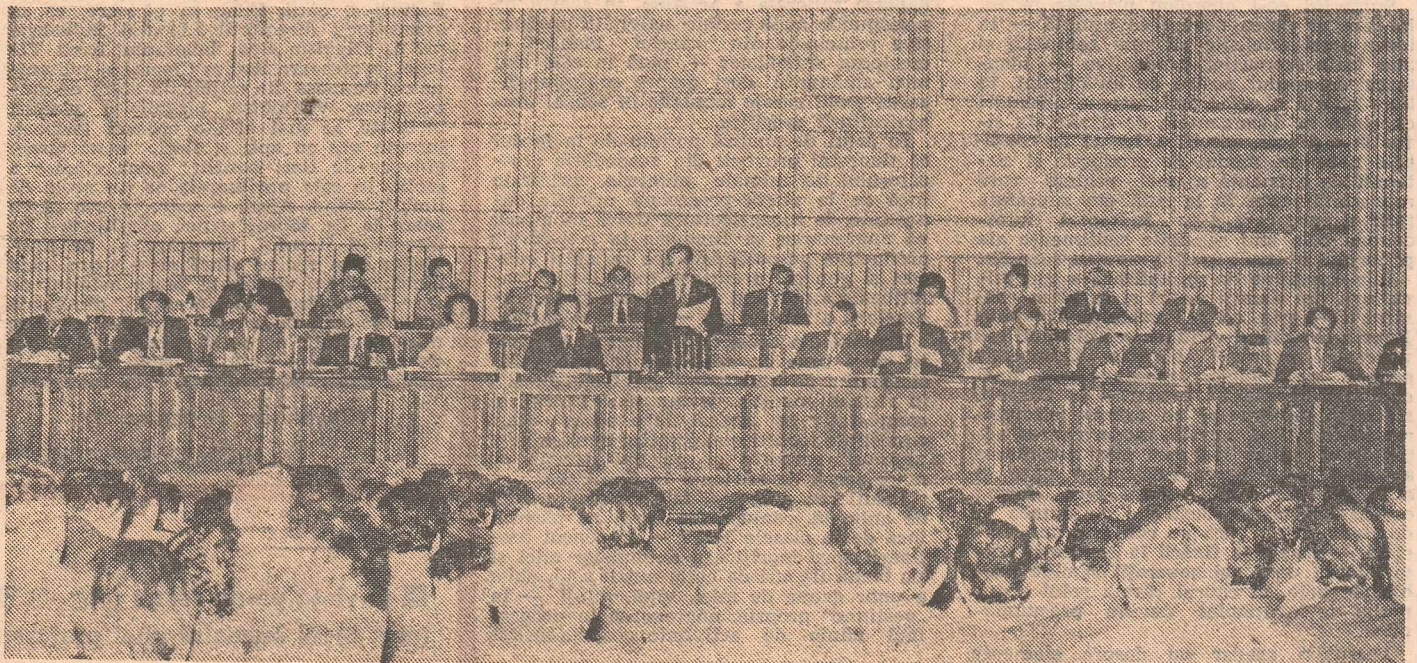
Criteriul eficienței tuturor hotărîrilor îl constituie măsurile practice, rezultatele concrete obținute. De aceea trebuie să se facă totul pentru realizarea cu succes a planului și a angajamentelor asumate pe acest an, pentru a încheia cu bune rezultate acest cîncinal și a asigura o bază de pornire trainică pentru realizări și mai importante în cîncinul viitor. După cum sublinia în cuvîntarea sa secretarul general al partidului, avem tot ceea ce este necesar pentru realizarea planului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Hotărîtoare este acum munca organizatorică, luarea tuturor măsurilor pentru transpunerea în viață a acestui program.

Document de o inestimabilă valoare științifică, teoretică și practică, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. are o mare însemnătate în viața partidului și a țării, a întregului popor, în perfecționarea stilului și metodelor de muncă și ridicarea la un nivel superior a activității organelor de partid și de stat în scopul îndeplinirii exemplare a sarcinilor planului național unic, al aplicării neabătute a hotărîrilor de partid și a legilor țării. Lucrările Consfătuirii, cuvîntarea rostită au evidențiat încă o dată rolul determinant, hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în conceperea și conducerea amplului proces de perfecționare a activității partidului, în permanenta dinamizare a conducerii activității concrete din economie, în ridicarea muncii în toate sectoarele la nivelul înaltelor cerințe și exigențe stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru actuala etapă de dezvoltare economică și socială a țării.

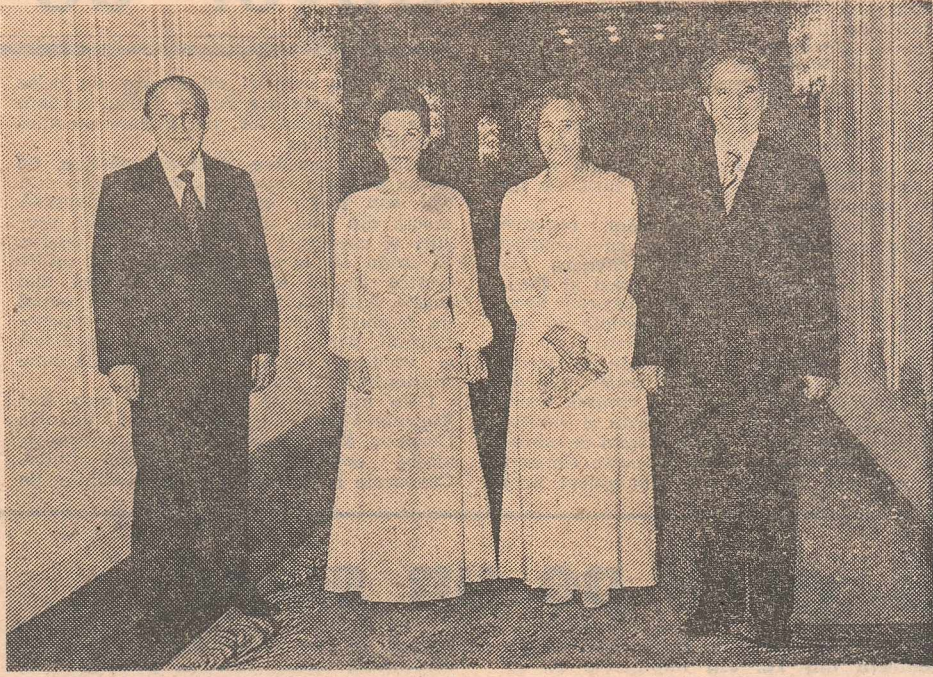
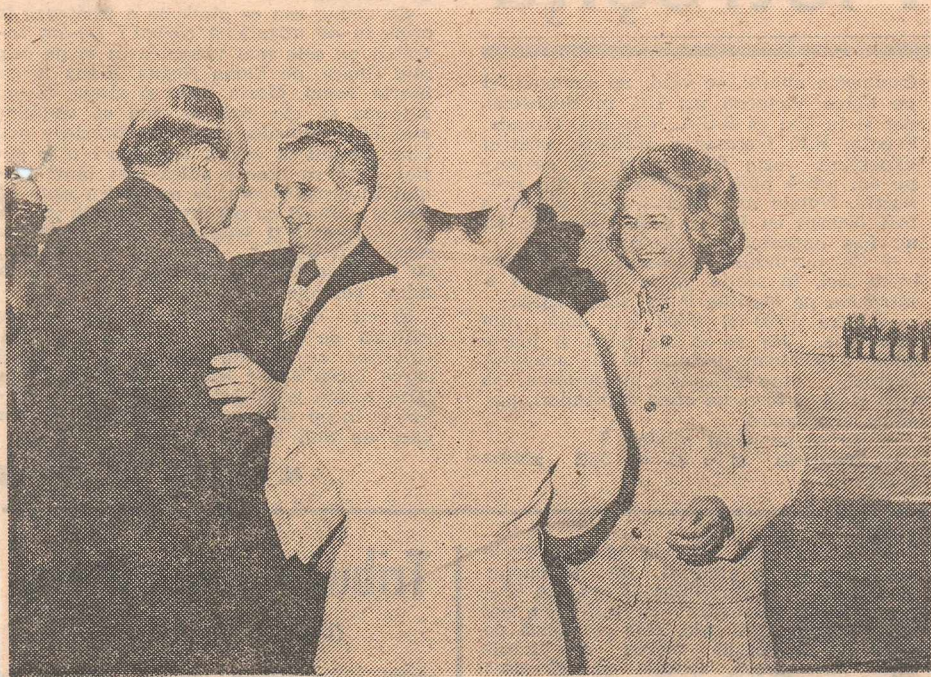

asigura pretutindeni și permanent un caracter mai bine organizat și mai eficient întregii activități, de a întări ordinea, disciplina și răspunderea în toate sectoarele, astfel încît potențialul tehnic, material și uman de care dispune țara noastră să poată fi valorificat la nivelul maxim al posibilităților.

țării continue a forțelor de producție, ale creșterii eficienței și rentabilității întregii noastre activități economice. În aplicarea noului mecanism economic, bugetele de venituri și cheltuieli nu sînt ceva formal, ci un mijloc prin care conducerea fiecărei întreprinderi, adunarea generală a oamenilor muncii pot acționa pentru a obține

ÎNTÎLNIREA TOVARĂȘILOR NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TODOR JIVKOV, O NOUĂ PAGINĂ MEMORABILĂ ÎN CRONICA PRIETENIEI ROMÂNNO-BULGARE

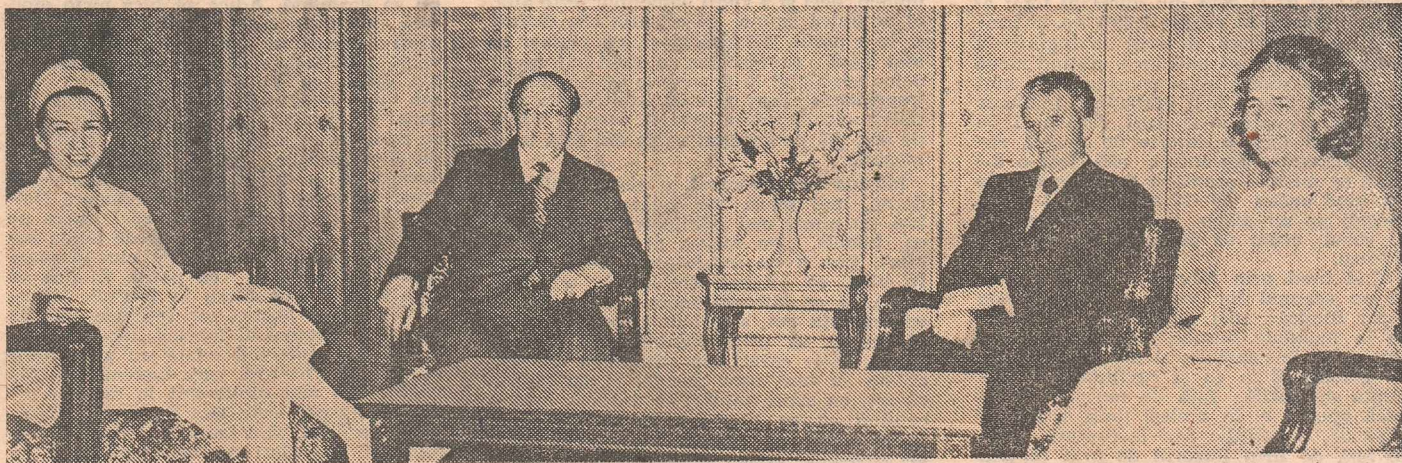
La invitația C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, marți, 3 iunie, a sosit la București, într-o vizită oficială de prietenie, delegația de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria, condusă de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Noua întâlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov constituie o puternică manifestare a prieteniei dintre cele două țări, continuând, totodată, tradiția contactelor și rodnicele dialoguri de lucru ale celor doi conducători de partid și de stat. Miile de locuitori ai Bucureștiului veniți să salute pe înalții oaspeți la aeroportul Otopeni, precum și de-a lungul întregului traseu, exprimă stima și prețuirea poporului român față de solii poporului vecin și prieten, oferind o imagine elocventă a sentimentelor frățești care animă cele două popoare.

În cursul zilei a început prima rundă a convorbirilor româno-bulgare, în cadrul cărora tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov s-au informat reciproc despre mersul construcției socialiste în România și Bulgaria, despre activitatea desfășurată în vederea finalizării cu succes a planurilor cincinale 1976-1980 în cele două țări. Au fost subliniate astfel realizările obținute de popoarele română și bulgară în dezvoltarea economiei, științei, învățământului și culturii, în ridicarea nivelului de trai, precum și în perfecționarea conducerii democratice a societății.

În cadrul convorbirilor, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au examinat modul cum se îndeplinesc hotărârile convenite cu prilejurile anterioare în vederea dezvoltării mai intense a colaborării economice româno-bulgare. S-a apreciat, în acest sens, că potențialul în creștere al economiilor celor două țări, planurile lor de dezvoltare pe următorii ani oferă premise din care mai favorabile pentru promovarea la un nivel superior a acestei colaborări. A fost exprimată voința comună de a valorifica mai eficient posibilitățile existente, în vederea intensificării și diversificării cooperării în ramuri prioritare, cum sunt construcția de mașini, chimia, metalurgia, electronica, energetica, agricultura, cercetarea tehnico-științifică, a realizării, în cele mai bune condiții, a marilor obiective industriale care se construiesc în colaborare — Uzina de utilaje și mașini grele Giurgiu-Ruse, Complexul hidrotehnic Turnu Măgurele—Nicolae.

În aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au oferit un dîneu oficial în onoarea tovarășului Todor Jivkov, la care au participat tovarășii din conducerea de partid și de stat ale celor două țări. În timpul dîneului, desfășurat într-o atmosferă de căldură prietenească, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au rostit toasturi. Urmărite cu viu interes și subliniate cu aplauze de cei prezenți, toasturile au fost

marcate, la terminarea lor, de intonarea imnurilor de stat ale Republicii Populare Bulgaria și Republicii Socialiste România. Tovarășul Todor Jivkov și tovarășa Liudmila Jivkova au făcut, în cursul după-amiezii zilei de marți, la Palatul Consiliului de Stat, o vizită protocolară tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. Au participat tovarășii Ilie Verdeț și Stanko Todorov. În cadrul întrevederii, care a decurs într-o atmosferă deosebit de caldă, au fost relevate relațiile strinse, prietenești dintre cei doi conducători de partid și de stat, bunele re-

lații româno-bulgare, care se dezvoltă și întăresc continuu, în deplină concordanță cu interesele celor două țări vecine și prietene. La ora apariției revistei noastre, vizita înalților oaspeți din Republica Populară Bulgaria este în plină desfășurare.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Să fi dat cele două elemente, piatra și șita, numele Pietroșiței? Localnicii așa spun. Comuna, cit un oraș aproape, stă înfiptă într-un piept de deal, la poalele Munților Bucegi. Are, spune Gheorghe Stancu, secretar al consiliului popular comunal, 3484 de suflete! Oamenii cresc cele mai frumoase oi țurcane, iar lina lor e prelucrată în comună, în gospodăriile proprii, pe de o parte, pe de altă parte în Centrul de covoare Pietroșița, care ține de Cooperativa „Arta Populară” din Tirgoviște. Am ales să scriem despre această permanență a oamenilor, exprimată prin arta țesutului covoarelor. De când țes pietroșițenele covoare? Dintotdeauna! Fiecare spune că a învățat să țese covoare de la mama:

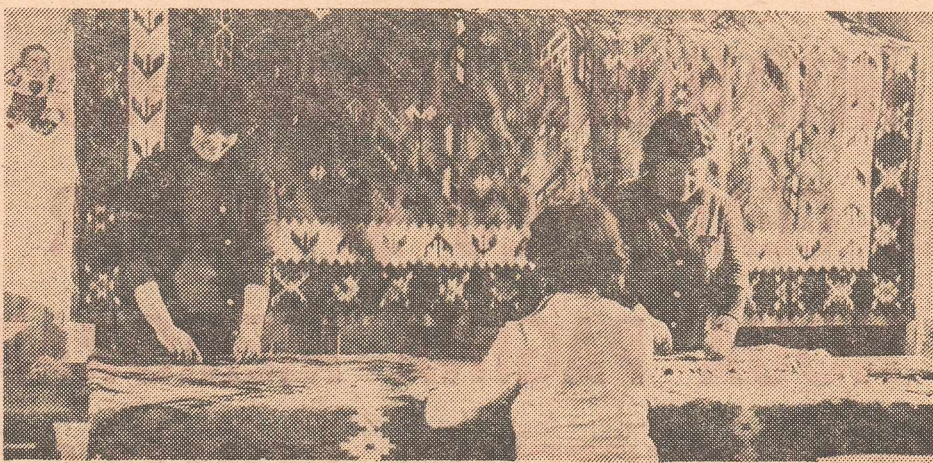
— Și mama? o întreb, de pildă, pe Maria Popa în vîrstă de 45 ani.

— Tot de la mama, ne răspunde; m-a învățat să țes de cînd aveam patru ani!

Elena Dicu ne răspunde la fel; la fel ne-ar răspunde, dacă le-am întreba, toate cele 730 de femei și tinere încă nemăritate din cele opt secții ale centrului. Și dacă printr-un salt miraculos în timp ai întreba o mamă de acum 500 de ani de unde știe să țese, cu siguranță că ti-ar răspunde la fel: „de la mama!” Centrul de covoare de la Pietroșița a fost înființat acum 30 de ani. Pînă atunci, femeile lucrau acasă. Era firesc deci ca meseria să dăinuie. Covoarele, după ce erau terminate, erau expuse pe garduri, într-un fel de expoziție a obștii. Pietroșițenii, pe lingă alte produse, vindeau și covoare, plecau cu ele în toată țara. Ce fel de covoare se fabrică aici?

— În general, noi fabricăm covoare mentenești, zice Elena Dicu, cu elemente de decorație locale: roțițe, chenare, altele în formă de volănete, brazi și flori, unghiuri și triunghiuri, toate în peste zece culori, predominînd roșul, verdele de culoarea codrului nostru, albastrul.

Privim covoarele și motivele de decor pe care ni le explică acum țesătoarele de la Pietroșița se înscriu în cîmpul țesut cu migală și trudă, cu fantezie și răbdare, ca semnele unui tainic sistem de scriere, ca un mesaj venit de peste timpuri imemorabile, învățat și comunicat prin

Covor de Pietroșița

minile cu mișcări de pasăre ale celor mai multe țesătoare de azi. Nu ni se pare tulburător gestul lor, ni se pare atestînd durată, vesnicie.

— Fetele noastre, cînd se măritau, ne spune Steliana Duță, trebuiau să aibă cîte trei sau patru covoare mari, plapumă țesută din lînă, ștergere și carpete, presuri și cuverturi diferite, perdele țesute. Și acum a la fel, au chiar mai multe pentru că au și case cu încăperi mai multe. Astfel se păstrează la noi nu numai un frumos obicei, într-o zonă necooperativizată, dar se păstrează și se amplifică și vrednicia oamenilor, deprinderile bune moștenite din părinți.

Cele mai multe dintre ele, cum sînt Eugenia Vlăsceanu, Maria Toma, Victoria Dragnea, Maria Badea, Maria Dumitrache, altele, depășesc cu mult norma zilnică. Covoarele lor, de foarte bună calitate, de

frumusețe aparte, se vînd, ne spuneau, și pe Calea Victoriei nr. 118, în București, dar și în țări ca S.U.A., Japonia, Canada, Franța, R.F. Germania, U.R.S.S., centrul exportînd cam 60.000 mp de covoare pe an, adică pînă la 90 la sută din producție. Numai anul trecut, cînd planul a fost depășit cu 120 la sută, covoarele lor au fost exportate în peste 10 țări.

— Ce retribuție realizează o țesătoare bună aici, în secția de la Pietroșița? o întrebăm pe Matilda Popa, șefa secției.

— Între 1.600 și 2.500 lei, după cum muncește. Iar ca să fie bună și foarte bună, o țesătoare trebuie să fie neapărat harnică, bine pregătită profesional, să aibă și să-și formeze bune deprinderi, pasiune și răbdare.

— De ce neapărat răbdare?

— Priviți-le și o să vă dați seama singur!

Le privesc, asta fac de cînd am început să ne documentăm pentru acest reportaj și ochii lor, minile lor, și cu siguranță că și gândurile lor, sînt adunate toate asupra aceluiași punct, aceluiași nod cum i zic ele, pe care îl meșteresc și îl durează așa cum au învățat de la mamele lor. Sigur, e nevoie de pasiune, ca în orice altă meserie, de răbdare, de asemenea dar iată, Dumitru Prunache, omul care coordonează totul aici, ne dovedește că o bună țesătoare, mai ales în noile condiții de muncă, are nevoie și de matematică, de unele cunoștințe de geometrie. Da, în acest spațiu migălit al covorului elementele de decor, multe în forme geometrice, trebuie așezate și ordonate cu cea mai mare precizie a aștrilor pe bolta unui cer senin. Nimic să nu tulbure privirea, să nu destrame echilibrul creației. Regula este, oricît de exagerată ar părea afirmația, aceea de care trebuie să ții cont la facerea unei lumi. Iar această regulă își are izvorul și șansa de a se păstra în cunoașterea la perfecție a tehnologiei, a calităților lînii, a firelor, a coloranților, într-un cuvînt în cunoașterea la perfecție a acestui act sau gest al creației.

Ce spune sau ce gîndește o țesătoare în orele ei de migală la război? Le-am întrebât pe cele mai vîrstnice ca și pe cele mai tinere, pe Elena Neagu, Elena Iorga, Maria Toma, Maria Popa și altele. Mi-au răspuns că ele gîndesc cum să combine mai bine culorile, cum să reprezinte mai bine cîmpul în covor, trecîndu-l prin suflet, cum să creeze adică mai bine. „Cum mai Floarea Arzoiu, 54 ani, mi-a spus un cîntec: „Tonel cu păr frezat / peste pălărie dat / retează-ți băieții părul / că mi-ai secat sufletulul...” Cînta, zice, mama, de la dînsa l-am învățat și eu, iar de la mine copilele mele.

Și cît cîntecul acesta se revarsă cu căldură de duh peste spațiul covorului culorile se aprind, brazii și pâlînzișii parcă încep să se legene, iar toate celelalte forme geometrice iau chipul astrilor și încep să migreze în jurul miinilor care nu mai conștine!

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

O viață pe un scaun

În toamna aceasta, întreprinderea de confecții din Tg. Jiu împlinește 40 de ani. Există în această fabrică femei (femeile sînt 93 la sută din numărul total al lucrătorilor, care atinge 2.000) ce, înfrîngînd o prejudecată, de fapt înfrîngîndu-și propriile fragilități biologice, sfidînd ideea că puterea efortului și constanța lui sînt doar în atributul firii bărbaților, muncesc aici din primele începuturi, fără o zi de absență și fără o datorie de muncă rămasă restantă. Au intrat aici, într-o fabrică ce nu mai seamănă deloc cu cea de azi, cînd aveau 16—17 ani, au stat patru decenii pe un scaun, în fața unei mașini de cusut, acum se pregătesc să se pensioneze.

Cînd treci prin fabrică, ele te privesc, de pe scaunul lor, doar o fracțiune de clipă, fiindcă mai mult nu-și îngăduie, nu le îngăduie munca, dar această privire a lor te cuprinde și parcă nu-ți mai dă drumul. E în ea și cuviință, e bunăvoință de gazdă față de musafirul ce-i calcă pragul, e, în același timp, o severă inspecție, o grîulie sau încruntată atenție față de firul iluzoriu de praf ce ti-a căzut de pe talpă pe pardoseală. Ele, aici, sînt stăpînele, gospodinele, proprietarele, beneficiarele, producătoarele. Ele, cînd muncesc, par că oficiază, ele își țin mașinile (care nu-toate foarte noi...) strălucitoare ca pe niște oglinzi, ca pe niște argintării, de parcă la fiecă clipă le-ar lustrui cu piele de căprioară, ele, cînd trec prin fabrică, au pasul discret și respirația parcă filtrată printr-un tifon nevăzut, ca să nu răscolească firul acela de praf ce, poate, și s-a desprins de pe talpă. Ele croiesc și cos ceea ce în limbajul confecționarilor se cheamă „exterioare pentru femei, copii și bărbați”, adică balonaze, vintaciuri, bluze de vînt etc. Optzeci la sută din ce produc pleacă peste hotare. Ce croiesc și cos Maria sau Ioana din Tg. Jiu îmbracă femei, copii și bărbați din Canada, U.R.S.S., S.U.A., Irak, Angola și alte țări. Ele, aceste femei, unele mai în vîrstă, cele mai multe tinere, se numesc Maria V. Popescu, Aristida Grama sau Agripina Comarschi, ele, de fapt, sînt 2.000 de nume, sînt o familie cu foarte multe nume, zelul reporterului de a le transcrie pe cele ale frunteselor muncii se dizolvă într-o nesfîrșită listă onomastică.

Directorul fabricii este inginerul Ion Iacob. E cu puțin mai tînăr decît fabrica, are 39 de ani, e director de 4, e inginer aici de vreo 16. Era elev în ultimul an cînd fabrica, povestește, „l-a recrutat”, l-a dat o bursă și l-a trimis la studii. A făcut facultatea la Iași, s-a întors aici ca inginer stagiar. Viața lui, altfel spus (el însuși o spune), se datorează acestor femei, care l-au ținut în facultate. Ele munciau ca să învețe el. În '64, cînd s-a întors ca să-și plătească datoriile către fabrică, era mai mică și fabrica (nici 1.000 de lucrătoare și lucrători), era mai redusă și tehnică. Bătrînul, dar fertilită tic-tac al arhaicelor mașini de cusut încă nu era concurat de sunetul plin și înalt al electronicii și automatizării. Astăzi, cînd fabrica s-a extins, cînd numărul celor ce-o populază e dublu, cînd noutățile tehnicii îi

străbat incinta ca o veritabilă coloană vertebrală, apăsată marcată pe niște mai vechi tipare arhitectonice, cînd calitatea muncii, deci și a vîjeii oamenilor, este alta, el ar putea spune că o parte din datorii și le-a plătit. Fiindcă și el, ca inginer și mai apoi ca director, a avut un aport deloc neglijabil la devenirea destinului întreprinderii. Dar, zice el, contribuția decisivă este a ei, a femeii care, o viață de om, stă pe scaunul acela din fața unei mașini.

Mașina s-a schimbat, e acum mai modernă, mai bună, dar scaunul este același, cu nimic mai odihnitor. E aceeași și ea, femeia, cu marea ei capacitate de efort, dar și cu fragilitatea ei biologică. În plus, ea a mai trebuit, în anii din urmă, să se întrecă mereu cu sarcini și cu pretenții noi, a trebuit să se recalifice, să învețe, să urce, rămînînd pe același scaun, acele cărări ale științei și tehnicii ce nu se lasă ușor urcate, ci cu rîvnă, cu zel, cu aspre tatuări de inițiere, neacceptînd să se filtreze nerăbdarea sau graba printre parametrii încurcați ai noilor iscusințe. Niște lucrătoare din industria confecțiilor de pe alte meridiane, cu generații de meserii specialiști în spate, ar fi fost, poate, zice directorul (și o zice cu toată convingerea, ca om care a călcat acele alte meridiane, chemat pe-acolo de relațiile lui cu partenerii externi ai fabricii), mai indolente la secret. Dar aceste femei și fete, cele mai multe venite de la țară, din acele cătune gorjane pierdute pe deauri și rîpi, au cercetat și cercetează secretele noului cu o seriozitate prea gravă, trimițînd un ochi de pasăre, suavă spre mister, aburcînd aridele scări ale perfecționării profesionale cu aprigă cheltuială de nopți și zile, adică tot silabisînd și silabisînd, precum Smeranda lui Creangă, bucoavna științifică. Și asta, în condiția în care ceea ce le rămîne din nopți și zile, după ce părăsesc scaunul fabricii, mai trebuie dăruit și copiilor, și bărbaților, nu totdeauna excesiv de răbdători cu mama sau cu nevasta cînd le e foame, cînd le e sete, cînd le e dor de afecțiune, cînd vor o cămașă proaspătă sau un zimbet în care oboseala să nu se vadă. Și tot acest efort pentru ca bluză de vînt trimisă copilului, bărbatului sau femeii din S.U.A. ori din Canada să ajungă la timp și să placă. Să le placă acelor pretențioși clienți, care refuză, și pe bună dreptate, un lucru cu cel mai mărunț defect. Pînă acum, de mai mulți ani, ele, aceste femei ale Gorjului, n-au fost jignite cu nici un refuz. Și n-au de gînd să se lase vreodată jignite. Mai ales cînd e vorba de un nou sortiment, de un nou model, cînd trebuie să se transpună în piele și gustul acelor îndepărtați și necunoscuți clienți, cînd morfologia vestimentară (după formula directorului) se vadește neputincioasă, cînd comparatismul între ce-mi place mie și ce-i place altuia este inoperant, cînd încercuirea factorilor de prezumtiv succes se face doar prin deducție și referință, fără autenticitatea probelor vii, ele, aceste femei, devin, mi se spune, numai conștiință, numai inimă. Rămîn ceasuri întregi peste programul de lucru, tot studiînd noul mo-

del. Și cînd mai intervin și obiectivele sau subiectivele greutăți de producție, cînd furnizorul din Botoșani sau din Slatina trimite țesăturile cu întârziere sau prost vopsite, tot ele, cele ce aplică pe bluză ori balonază marca de fabricație românească, trebuie să găsească soluțiile pentru ca marca aceasta să nu se dezminț. Adică să facă niște eforturi în plus, care, în plus, nu le implică numai pe ele. Adică Florica Gavrilă, muncitoare la croitorie, să uite că s-a certat cu Vasile, bărbatu-său, ajutor de maistru tot aici, ceartă pe care au provocat-o socrii, și, în loc să se ascundă ca să plîngă, să stea, înghițîndu-și lacrimile, peste program, ca să dreagă ce se mai poate drege din lucrul greșit de către alții. Iar muncitoare Doina Cirstea, femeie tînără, să-l roage pe Gheorghe, soțul ei, muncitor de înaltă calificare, să nu se supere că nici în seara asta n-o să-i facă ea patul, fiindcă ea încă mai are de lucru în fabrică. Vasile și Gheorghe, poate, vor înțelege, fiindcă și ei sînt oameni ai fabricii, legați de fabrică, deci suferind odată cu suferințele ei. Dar alți bărbați, care lucrează în alte părți? Cei mai mulți sînt în meserii viguroase, aspre, cum sînt de regulă meseriile Gorjului, sînt mineri, petroliști, cimentîști, forestieri sau constructori, și, ca o compensație la munca lor grea și-ardori o viață familială mai rotunjită și mai senină. Dar înțeleg cît e posibil și cît nu din înfăptuirea acestei dorințe.

Eu, zice directorul Iacob, sînt de la țară, dintr-o familie grea, eram șapte copii acasă, știu ce e truda și știu ce-s nevoile. Ușor n-am dus-o nici cînd m-am săltat peste plug, facultatea am făcut-o cu cinci cămăși și o cravată, tata abia dacă putea să-mi trimită cîte o sută de lei la trei-patru luni. Am fost, cum v-am spus, și prin alte țări, am văzut și-acolo clasă muncitoare, în unele locuri trăind mai bine, în altele mai prost ca la noi. Și pot să vă spun, cu experiența mea dublă, de om care știe ce înseamnă munca, nevoile, sacrificiile, și de om care a văzut și cum stau treburile prin alte părți, că aici, la noi, la români, avem o muncitorime de o calitate nu numai profesională, dar și umană, pentru care ne poate invidia o lume. Oamenii noștri, muncitorii noștri, bărbați sau femei, nu se tocmesc la muncă, nu se tocmesc la eforturi, nu se tocmesc la sacrificiile personale, cînd acestea le sînt cerute, cînd ele sînt pentru țară, pentru creșterea ei, pentru mindria ei.

Acum, în iunie, de ziua naționalizării, cînd o să ne gîndim la cele patru decenii de existență a fabricii noastre și la cei 32 de ani de cînd nu mai avem patroni, o să ne gîndim, mai mult ca oricînd, la viitor. Vrem să ne luăm niște angajamente de muncă mai mari, vrem să dezvoltăm și să modernizăm fabrica și producția. Chiar dacă sîntem printre cele mai bătrîne întreprinderi ale branșei, vrem să fim în rînd cu cele de ultimă oră. Și vom fi, fiindcă ne sprijinim pe oamenii pe care ne putem sprijini.

Avem — încheie interlocutorul nostru — un mare număr de comuniste și comunisti, pentru care o viață pe scaun nu înseamnă o viață pe scaun. Ci una de muncă, de pasiune, de răbdare, de încredere, de învățatură și de conștiință.

P. ILIE

Tribuna democrației

(Urmare din pagina 1)

străzi sistematizate, peluze, senzuri de circulație, trotuare, alură de veritabile bulevarde... să-și transforme cartierele în veritabile zone rezidențiale muncitorești. Ingerul Viorel Bolchiș, deputat și director al întreprinderii de gospodărie comunală, răspunde și promite. Răspunde, informînd, de pildă, că aproximativ 71 la sută din populația orașului beneficiază de rețele de apă potabilă și canalizare, că populația bîimăreană consumă zilnic 850 litri de apă potabilă pe zi și că acest indice crește an de an cu 10—20 litri/om/zi dar că „nu sîntem mulțumiți”. În planurile de primă urgență ale primăriei, pentru a se realiza în cursul anilor 1980—1981, se află echiparea cu rețele de apă și canal a încă 15 străzi din cartierele marginase. „Cu participarea efectivă a populației, cifra poate să fie depășită”. Cetățenii din circumscripția nr. 46, de pildă zona cea mai industrializată a orașului s-au și angajat să rezolve, în afara acestui plan, canalizarea pe str. Nisipariilor. Proiectul este deja făcut, executat tot și muncă obștească, a specialiștilor care locuiesc în cartier, la intervenția deputatului. De asemenea, să pună la dispoziție forța lor de muncă pentru repararea unui mare număr de străzi, pavaje și trotuare. Solicită în plus — ceea ce nu mai depinde de ei — dar foarte necesar noului lor habitat, instalarea unui post telefonic public la intersecția străzilor Vrancei și Codrilor, magazine și puncte alimentare mai aproape de casă...

Locuitori ai centrului sau ai „mărginimilor” de care vorbeam, pe toți bîimărenii îi frîmîntă o problemă a cărei rezolvare o așteaptă cam de mult — terenurile de joacă pentru copii ca și zonele de agrement pentru sfîrșiturile de săptămînă pentru vacanțele copiilor. „De ce nu am avea un orașel al copiilor, așa cum se organizează în perioada de iarnă, cu stațiune permanentă? Punînd mîna de la mîna și idee lingă idee, toți părinții, tinerii și copiii însuși organizați în tabere de muncă patriotică, l-am putea realiza”. Ideea aceasta captivează, ideea îl încîntă pe arhitectul șef al orașului, Viorel Neagu, între altele și un mare pasionat al arhitecturii peisagere, ideea este reținută de către primarul municipiului, înscriind-o pe agenda sa pentru a fi luată în studiu și dezbateră într-o viitoare ședință a comitetului executiv al consiliului popular. Soluții, desigur, se pot găsi. Un parc de distracții, odihnă și sport pentru copii și tineret la Baia Mare poate fi realizabil! De pildă, cum se propunea, în zona lacului de acumulare și a barajului de la Firiza. Loc mirific, ușor abordabil în toate anotimpurile anului, atît de aproape de oraș. Soluții se pot găsi și pentru „centrelor de meditații” pentru elevii de vîrstă școlară mică și mijlocie, ai căror părinți aflați în cîmpul muncii nu-i pot supraveghea. Este propunerea vicepreședintelui Consiliului municipal al F.D.U.S., profesoara de filozofie Maria Vuca. Propunere pe care o vor soluționa însuși organizațiile proprii ale democrației și unității socialiste din cartiere în colaborare cu comisiile femeilor.

„În epoca actuală se trăiește mai mult. Omenirea ar trebui să profite de asta“

Am încercat, în repetate rânduri, să-l iau un interviu marelui nostru gânditor Constantin Noica. De fiecare dată m-a refuzat, invitându-mă totuși cu amabilitate să-l fac o vizită la Păltiniș, acolo unde trăiește cam opt luni dintr-un an și unde am fi găsit răgazul să discutăm mai pe îndelete.

La mijlocul lunii trecute, în timpul unei ninsori incredibile, am avut în sfârșit privilegiul de a sta de vorbă mai multe ore cu filozoful Constantin Noica. L-am întâlnit și la Păltiniș, și la Sibiu, unde coborise după cine știe ce treburi. Nimic din înfățișarea sa nu marea un om însemnat. Era îmbrăcat într-un palton modest, pe cap avea o căciulă și purta pantofi cu ghetre. Părea descins dintr-un alt veac. Timpul trecea parcă altfel pentru acest om. Am asistat, de pildă, la clipa când își dădea o întâlnire cu cineva peste cinci ani. L-am văzut cum își nota cu grijă ora și locul unde aveau să se regăsească peste vreme. Filozoful dorea să-l revadă pe omul acela după atâta timp dintr-o pură curiozitate intelectuală. Vroia să afle dacă persoana respectivă avea să evolueze așa cum își închipuia el, adică în concordanță cu cele mai nobile aspirații ale condiției umane. E doar unul din semnele care dezvăluie cu cită atenție își scrutează de fapt propria sa epocă.

La Păltiniș, Constantin Noica ocupă o singură cameră într-o vilă în care de obicei nu mai locuiește nimeni. Odăita are vreo opt metri pătrați și amintește de cea descrisă în SĂRMANUL DIONIS. Ca și acolo, domnește o dezordine liniștită. În încăperea se află doar strictul necesar pentru un om care dispune de confortul fiindcă acesta l-ar putea ademini să renunțe la ceea ce el socotește că este calitatea sa primordială: aceea de a gândi. Mobilierul de aici este vădit îndreptat împotriva lenel. Un pat îngust, un scaun, o măsuță cu câteva cărți și manuscrise, o sobă lângă care sînt cărbuni și lemne, un lăptos, un lighean... Cam acestea ar fi reperele încăperii ocupate de Constantin Noica. Un petec de fereastră e îndreptat spre hăul pădurii, ca un ochean prin care e cercetată lumea.

— Deci, doriți un interviu, mă înțeleg? Constantin Noica, uitându-se atît de insistent la mine încît am impresia că poate alcătui imediat o fișă în legătură cu tot ce mă reprezintă. Ei bine, continuă autorul ROSTIRII filozofice românești, nu pot să vă dau acest interviu. Însă putem proceda altfel: discutăm cît doriți și despre ce doriți, fără însă a consemna nici un cuvînt. Dacă veți găsi de cuvîntul că vorbele noastre merită să fie trecute pe hîrtie, vă autorizez să reconstituiți convorbirea și chiar să o publicați. Nu doresc să o văd în prealabil. Dacă sinteti de acord, putem începe. Vă ascult prima întrebare.

— De ce nu vreți să dați interviuri? Sînt convins că nu e vorba de o cochetărie ci de ceva mult mai profund.

— Eu îmi dau sufletul cu fiecare carte. În sensul că mi-l expun în fața tuturora, mi-l „livrez” oricui vrea să mă știe. Cum aș putea s-o mai fac și într-un interviu? Acesta stă sub semnul provizoratului, al improvizatiei. Cum aș putea să mai repet imperfect și în grabă ceea ce am spus după o lungă chibzuință în cărțile mele? Știți ce l-a spus Hegel lui Goethe cînd acesta l-a întrebat ce este dialectica? Că nu e decît „spiritul de contradicție înăscut al omului”. Desigur că se poate răspunde și așa, dar cît de mult a trebuit să simplifice marele filozof... Dealtfel, nu văd rostul interviului decît ca modalitate de a oferi publicului informații. De pildă, să zicem că sîntem în Franța, în mai 1968, și că tinerii se agită. În momentul acesta un gazetar trebuie să meargă la factorii competenți și să-i întrebă ce se întîmplă pentru a spune cititorilor săi ce vor acești tineri, ce gîndesc ei, cum își justifică acțiunile. Dar eu, pentru ce să dau un interviu? Ce aș putea spune lumii în plus față de ceea ce am zis în cărțile mele scrise sau în cele pe care le voi scrie de acum încolo? Eu, printr-o nesperată favoare, îmi trăiesc postumitatea. Am avut șansa să parcurg toate etapele de existență hărăzite omului — copilăria, tinerețea, maturitatea, bătrînețea. Acum m-am retras în aceste minunate locuri, la 1450-de metri altitudine, așa cum se retrag animalele cînd își presimt sfîrșitul. Spre deosebire de agonia lor, a mea este activă, din moment ce poate să iasă din ea o lucrare care merită să fie cunoscută și de alții.

— La ce lucrați acum?

— Am gata două lucrări — Povestiri despre om și Devenirea într-un ființă. Sper să mai scriu încă una, Cartea arheller, pornind de la cîteva sugestii oferite de Eminescu.

— Ați amintit de Eminescu. Una din bălăile pe care le purtați de mai mulți ani este în legătură cu editarea în facl-

CONSTANTIN NOICA s-a născut la 24 iulie 1909 în Vitănești, Teleorman. Bacalaureatul în 1928. Licențiat în filozofie în 1931. Doctor în filozofie în 1940. Studii de specialitate în străinătate între anii 1938-1941. A fost bibliotecar la seminarul de istoria filozofiei la București (1932-1934); cercetător principal la Centrul de logică (1965-1975).

Bibliografie selectivă: Mathesis sau bucuriile simple (1934), Concepte deschise în istoria filozofiei (1936), Viața și filozofia lui René Descartes (1937), De caelo (1937), Schiță pentru istoria lui cum e cu putință ceva nou (1940), Două introduceri și o trecere spre idealism (1943), Jurnal filozofic (1944), Pagini despre sufletul românesc (1944), Douăzeci și șapte trepte ale realului (1969), Rostirea filozofică românească (1970), Creație și frumos în rostirea românească (1973), Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii românești (1975), Despărțirea de Goethe (1976), Spiritul românesc în cumpătul vremii — Șase maladii ale spiritului contemporan (1978), Sentimentul românesc al ființei (1978).

ml a caietelor aceleia pe care l-ați numit „omul deplin al culturii românești”.

— Editarea acestor caiete ne-ar pune la dispoziție un posibil model de om de cultură. Manuscrisele rămase de la Eminescu ne dezvăluie ce înseamnă să fi deschis cît mai multor orizonturi, pentru a nu rămîne cantonat într-un domeniu de unde să nu mai vezi cît de vastă e lumea. Din păcate, lucrurile merg încă greu în privința editării caietelor eminesciene. Totuși există destui oameni de bine care să pună umărul la realizarea acestei întreprinderi.

— Eu sînt convins că în afara gîndurilor pe care le includeți în cărți mai sînt numeroase altele care merită să fie cunoscute. Tinerii, în special, au nevoie de modele și sfaturile dumneavoastră le pot fi fără îndoială de un mare folos.

— Nu sînt sigur că e așa. Eu nu mai am timp destul, nu mai am dreptul să mă risipesc. Nu pot să mai fiu neatent față de propriul meu destin. Îmi plac, fără îndoială, tinerii vrednici, însetați să înfăptuiască. Dar eu cred că tinerețea nu e decît o treaptă pentru a ajunge la acea supremă formă de cunoaștere pe care țî-o dă senectutea. Azi, omul trebuie să fie pregătît din vreme să îmbătrînească frumos. În el însuși stă această putere. Atunci cînd societatea te eliberează de orice obligații trebuie să știi ce să faci cu această libertate. Din păcate, unii nu știu ce să facă și își așteaptă sfîrșitul pierzîndu-și timpul de pomană. În epoca actuală se trăiește mai mult. Omenirea ar trebui să profite de asta. Semenii noștri ar trebui să se străduiască să facă din amurgul lor o incununaire a existenței pe care au trăit-o sporindu-și cunoașterea și contribuind la sporierea cunoașterii celorlalți. De aceea zic că mă interesează mai mult ce ecou stîrnesc vorbele mele în cei de-o seamă cu mine, cu care pot dialoga de la experiența egală la experiența egală.

— V-aș putea contrazice spunînd că sînt atîția tineri care, în ciuda tinereții lor, au dat opere geniale. Dar m-ar interesa mai curînd să aflu de ce vă rețineți aici, la Păltiniș. Vă incomodează semenii dumneavoastră?

— Nu sînt un mizantrop. Nu din dispreț față de oameni nu stau printre ei întotdeauna. Ci dimpotrivă, tocmai dintr-o prea mare dragoste. Cînd sînt în București — unde am un apartament confortabil — nu pot rezista ispitei de a mă întîlni cu prietenii. De cinci ani de zile prefer să vin aici, într-un confort aparent, însă într-o ambianță în care gîndurile mele se pot îndrepta spre exact acele lucruri care mă interesează. Am avut o vreme necazuri cu soția pînă cînd a înțeles că e bine ceea ce fac și să mă aprobe. Acum nu mă mai deranjează decît rareori cîte un vizitator. Vara însă e prea multă lume, e gălăgie, așa că merg la Snagov, la Cernica.

— Aveți un program special de lucru?

— Da. Și îl respect cît se poate de riguros. De la 8,30 la 9 — dejunul. De la 9 la 10 — o scurtă plimbare. De la 10 la 13 scriu, apoi iau masa, mă odihnesc puțin, mai lucrez patru ore și închei ziua cu lecturi ușoare.

— Nu simțiți nevoia să fiți urmat, să creați o școală?

— „Școală” e pretențios spus. Am încercat cîndva să pornesc la drum cu o grupă de 30 de tineri. Pe care îi învățam — grațuit — greaca veche. După două săptămîni rămăseseră 10. Pe urmă l-am pierdut și pe acestia. A rămas însă unul, Gabriel Liiceanu, de care probabil

ați auzit, și care are rezultate frumoase. Nu pot decît să mă bucur. După opinia mea, în filozofie, fără greacă veche și germană nu ai nici o șansă.

— Ce părere aveți despre filozofia contemporană?

— O parte a ei s-a sentimentalizat. Gabriel Marcel a ajuns să se preocupe de teatru, Heidegger de poezie. Dar eu cred că gîndul trebuie întărit și nu slăbit. Or, numai logica poate realiza acest lucru. De aceea visez să am răgazul să scriu o logică.

— În afară de filozofie, ce altceva v-a mai stîrnit interesul?

— Cel mai mult m-a ispitit să scriu teatru. Cuvîntul în teatru are o modalitate totală de expresie artistică. Dar m-aș teme de viziunile regizorale de azi. Regizorul a devenit acum aproape mai important decît dramaturgul. Textul este folosit de multe ori pentru demonstrații în afara intențiilor inițiale. Și totuși o piesă bună rezistă oricun. Shakespeare jucat de amatorii englezi rămîne tot Shakespeare. Dar ce te faci în cazul în care o piesă proastă nimește pe mina unui regizor extraordinar și acesta o pune în scenă magnific, iar cînd e jucată într-o altă variantă îi vezi toate cusururile? Personal, cred în destinul teatrului, cred că el va ocupa un loc tot mai important printre arte. Deși, îmi pot închipui, el va suferi transformări importante, potrivit civilizației spre care ne îndreptăm. Visez la un teatru care să poată fi urmărit cu sufletul la gură și de cei din satelit.

— Despre cinematograful ce părere aveți?

— Nu am deloc o părere bună. Pur și simplu nu cred în el. Mi se pare o expresie a efemerului. E o artă apărută de curînd și în mod artificial. E mai curînd un pariu al tehnicii cu ea însăși că poate deveni artă. Și apoi, la realizarea unui film se amestecă prea mulți ca să mai fie expresia unui gînd autentic.

— Iarși nu vă pot da dreptate. Să vorbim însă puțin și despre literatură. Spuneți-mi, vă rog, primele două nume ale unor scriitori români de azi care vă vin în memorie.

— Ioan Alexandru... Iată un tînr care merge bine pe drumul cărturăriei. Paul Anghel... Este de toată lauda ce încearcă el să facă în ciclul de romane dedicate evenimentului de la 1877. Iată un moment din istoria noastră care este încă puțin cunoscut. Dacă 1848 a fost al mai multor popoare, care l-au trăit în felul lor, anul 1877 a fost numai al nostru, al românilor, și ar trebui să zăbovim mai mult asupra lui.

— Înțeleg că vă interesează istoria. Și nu numai din această discuție, ci și din cărțile dumneavoastră. Și, desigur, cel mai mult vă pasionează istoria românilor.

— Omul e o ființă prospectivă. Nu poate să trăiască fără să se gîndească la viitorul său. Și pentru care își propune diferite soluții de viață. Occidentul a oferit un demut o astfel de soluție: mișcarea hippy. Dar cît de eficientă a fost ea? Pe cîți a putut interesa? Cînd tinerii hippy s-au adunat la Katmandu, în Nepal, nepalezii rideau de ei. Nu prin negarea istoriei se poate rămîne în istorie și se poate ajunge la istorie. Niciodată nu-mi voi da asentimentul la negarea valorilor civilizației și umanismului. Nu cred că se poate renunța atît de ușor la ceea ce au făcut generații întregi înainte. Cultura dă o mare seninătate și o mare șansă de împlinire sufletească. A respecta fi-

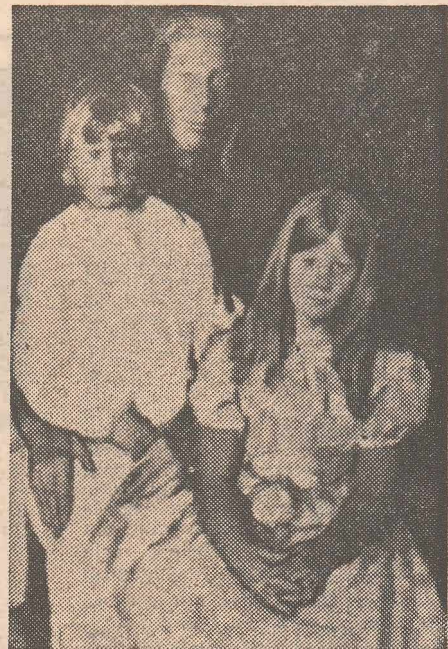
rescul vieții ar trebui să devină o de- viză a omului. Sînt, și am fost și voi fi pînă la sfîrșitul zilelor, împotriva dez- abuzării, a spaimii, indiferent de ce na- tură ar fi ea. Mai ales acestea sînt con- trare firii noastre, a românilor. De aceea nu pot decît să mă bucur că la noi, aici, în România, s-au petrecut atî- tea și se petrec atîtea, s-au realizat atîtea incit doar un răuvoitor ar putea nega o astfel de realitate. Avem azi mindria ca istoria planetei să se facă și de la noi. Ceea ce nu înseamnă că am făcut tot ce ne stă în puteri. Vă ofer un singur exemplu: nu se acordă suficientă atenție stimulării creativității. Însă cred în viitorul României. Ceea ce la alții s-a scătuit, la noi abia așteaptă să fie descoperit și pus în valoare. Să avem curajul să spunem că prin ceea ce facem azi punem temeliiile pentru o zidire care în viitor ne va îngădui să contăm și mai mult în această lume. Fără trufie, potrivit specificului nostru, vom ocupa un alt rang printre celelalte popoare. Și nu numai din punct de ve- dere politic ci și cultural. Să nu uităm că în prezent sîntem printre puținii din Europa care nu avem un premiu Nobel. Nu doar prin astfel de premii s-ar re- leva că avem o cultură mare, dar ar fi semnificativ pentru felul în care sîntem văzuți de ceilalți.

— Aveți 71 de ani, deci o experiență bogată de viață. Ați cunoscut oameni, întîmplări, v-ați întîlnit cu cărți funda- mentale pentru destinul umanității. Ați reflectat multe ore la destinul omului. Ați putea da un sfat semenilor dum- neavoastră în legătură cu felul în care trebuie să treacă prin evenimentele vieții?

— Nu cred că pot spune altceva decît că în fiecare zi trebuie să te străduiești să sporești. Să nu te repeți, adică, să nu trăiești din amintiri. Am auzit odată o vorbă nemaipomenită: unul copil trimis după cumpărături i s-a atras atenția să fie grijuliu și să i se dea restul. Dar el a înțeles că la bănuții lui să i se adauge de către ceilalți tot ce i lipsește pentru a cumpăra ceea ce do- rește. Venim în lume cu zestrea noastră și ea sporește cu tot ceea ce ne dau cei din jur. Totul e să fim atenți să ni se dea restul, să nu rămînem indiferenți și refractari la sugestiile din afară. Fer- ricirea, după mine, nu țî-o pot da decît creația, procreția și zidirea. Am avut șansa să le cunosc pe toate. Cu mulți ani în urmă mi-am construit o casă. De puține ori am fost atît de fericit ca atunci cînd am văzut înălțîndu-se, după gîndul meu, o construcție, ca semn al trecerii unui om prin această lume.

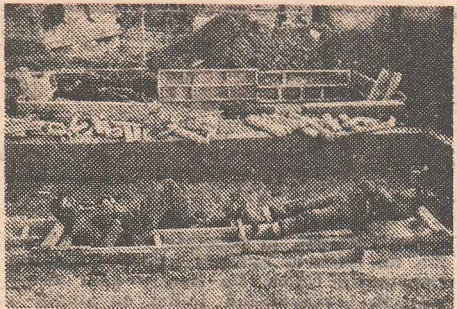
Aceasta este relatarea, mult scur- tată, a convorbirilor pe care le-am pur- tat cu marele filozof Constantin Noica. Recitînd-o, mi-am dat seama cît de puțin am reușit să surprind din ferme- cu interlocutorului meu care, cu o ști- înță a conversației inegalabilă, stie să-și conducă preopinatul pe orice căi do- rește, și să demonstreze cu strălucire orice punct de vedere. Am avut însă ezitări dacă să încredințez sau nu acest interviu sui-generis tiparului. În defini- tiv, nu era vorba decît de o relatare făcută din memorie. De-abia după mai multe zile de îndoile mi-am dat seama că gînditorul nu glumise cînd îmi îngă- duise să povestesc cu vorbele mele ceea ce îmi spusese. Am înțeles că de fapt singura modalitate de a consemna o convorbire cu autorul ROSTIRII FILO- ZOFICE este tocmai aceasta. Fiîndcă îl interesează să vadă nu rigoarea din co- piearea mecanică a cuvintelor sale ci să priceapă în ce măsură spusele lui stîr- nesc un ecou în mintea și sufletul celui cu care vorbește. Constantin Noica mi-a servit o pildă despre ceea ce înseamnă să-ți faci datoria față de aproapele tău: aceea de a transforma pînă și o discuție obișnuită într-o lecție de viață.

GEORGE ARION

CORNELIU BABA — Familia (detaliu)

Cine plătește? Constructorul. Dar, de fapt, plătește țara!

Cine vizitează, în aceste zile, Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Botoșani — I.A.T.C. —, cine vorbește cu oamenii și privește în jur are impresia, pentru o clipă, că se confruntă cu teatrul absurdului.

Intr-o întreprindere dotată sau în curs de a fi dotată cu tehnică de vîrf (investiția depășește un miliard de lei) produsele se finalizează cu predeceaua cizmarului și cuțitul de bucătărie. O serie de utilaje zac sub cerul liber — deci, în ultimele luni, sub ploii torențiale, în noroi —, pentru ca acum să fie mutate provizoriu pe un loc goș din hala de dozare-amestecare, unde însă plouă prin acoperișul nou-nouț. Așa cum comenta inginerul stagiar Gheorghe Alexandrescu, „le mutăm din ploaie în bălță”.

În atelierul de garnituri profilate, ventilația este perfect pusă la punct, dar are o mică hibă: nu ventilează, nu înlătură noxele rezultate din reacțiile chimice în operațiile de vulcanizare;

Zeci de tone de cauciuc sint transportate la etaj cu mina, fiindcă liftul are și el o mică hibă: nu merge, așteaptă să fie montat, specialistul de la „Ascensorul”-București sosind cu întirziere la fața locului; pînă ce va arăta ce poate, muncitorii se antrenează, fără voie, la o disciplină care nu figurează încă la Jocurile Olimpice, deși căratul tonelor de cauciuc pe o unică și singură scăriță dificilă reclamă o excelentă condiție fizică și reale calități de gimnast.

În atelierul de matrișerie, o altă istorie de un comic trist. Devizul nr. 1924 prevedea la articolul 15 pardosirea a 1780 metri pătrați cu asfalt de 3 cm grosime, cost 70 755 lei. Constructorul, adică Grupul 3 șantier-Botoșani din Trustul de construcții industriale Iași, și-a dat silința și, fiindcă nu dispunea de condiții de preparare a asfaltului, a intervenit la Direcția județeană a drumurilor și la alte foruri pentru a obține asfalt de calitate. După ce hala a fost pardosită (la un cost, vă reamintiți, de 70 755 lei) s-a constatat că, de fapt, asfaltul nu avea nici un rost acolo și a trebuit să fie cu grijă rașchetat, deci îndepărtat după ce a fost aplicat. De ce? Fiindcă tehnologii proiectant nu știa sau nu se documentase asupra faptului că strungurile SARO din atelierul de matrișerie folosesc ulei de răcire care se scurge și împreună cu asfaltul formează o mizgă în care este imposibil de lucrat, „te scufunzi în ea” — spunea inginerul Paul Șpaluc. Așadar, alți bani, altă distracție pentru rașchetare.

Nu s-au dat în folosință, conform graficului, grupul social și baia, astfel încît muncitorii sînt nevoiți să lucreze în condiții neigienice. Între altele, de ce n-am spune-o?, nu există decît trei cabine-closet, în stare deplorabilă.

Din cauza necorelării și nerespectării termenelor de plan nu s-au amenajat încă spații adecvate pentru depozitare.

Chiar și în aceste condiții, unele secții au intrat parțial în funcțiune, oamenii se străduiesc, dau producție, fapt pe deplin laudabil.

Important nu considerăm însă a prezenta caleidoscopul o situație, ci de a înțelege mecanismele mai profunde și a degaja învățăminte și concluzii constructive cu caracter mai general. Cu atât mai important cu cît această întreprindere înseamnă — alături de Filatura din fire de melanj — chimie pentru Botoșani, o ramură nouă și de mare viitor pentru oraș, va însemna circa 10 la sută din producția globală industrială a județului, un loc de muncă pentru un mare număr de localnici, o fabrică modernă destinată să aprovizioneze în principal Moldova cu articole tehnice din cauciuc. Mai mult, unitatea fiind mare consumatoare de energie termică, s-a aprobat, legat de I.A.T.C., dezvoltarea

centralei termice, care va furniza abur tehnologic și apă caldă pentru industrie și circa 10 000 apartamente, prin transformarea centralelor termice de cvartal în puncte termice. Așadar, întreprinderea se înscrie, pe un plan mai larg, în efortul de modernizare și înnoire a molcomului oraș moldovean și a județului întreg, care în actualul cincinal cunoaște un înalt ritm de dezvoltare industrială: 20,4 la sută față de circa 11 la sută, media pe țară.

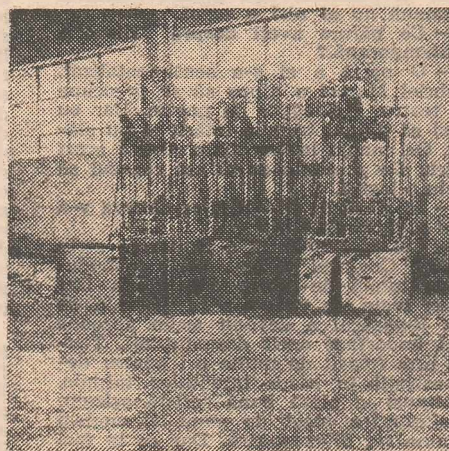
1-A anulează pe 1, 1-B anulează pe 1-A, 1-C anulează pe 1-B, dar problema este cînd se vor anula pierderile

— Tovarășe director adjunct Ioan Hargiga și tovarășe contabil-șef Ion Paicu, spuneți-ne cînd trebuia să fie gata fabrica?

— Au fost atîtea modificări și modificări la modificări, încît nici nu le mai ținem socoteala. Cea mai recentă modificare — nu îndrăznim s-o denumim „ultima” — prevede ca ultima capacitate să fie dată în folosință în septembrie 1981.

— De ce șantierul arată așa cum arată?

— Investiția a demarat fără documentația completă. Chiar și acum, patru ani după începerea investiției, continuă să sosească documentație și planuri modificate: 1-A anulează pe 1, 1-B anulează pe 1-A, 1-C anulează pe 1-B ș.a.m.d. Apoi, a existat o prea mare dispersare a eforturilor pe platforma industrială a orașului. De reținut însă că, în ciuda acestor dificultăți, am început să livrăm primele produse, iar beneficiarii, printre care întreprinderea de reparații auto Suceava și

Întreprinderea de radiatoare și cabluri din Brașov, s-au declarat satisfăcuți de calitate și promptitudine.

Din păcate, din motivele mai sus amintite și ca urmare a incertitudinii generale, se pare că doar circa 5 la sută din producția pe anul acesta a fost contractată. Deocamdată fabrica poate fi asemuită cu un uriaș care nu produce. Înțelegem că principala deficiență a constat în inexistența inițială a unei documentații cît de cît complete, precum și în lipsurile constructorului. Dar întreprinderea însăși ce-și poate reproșa?

— Neurmărirea și acceptarea unor motivări insuficient fundamentate ale constructorului. Apoi, problemele nu se prea dezbate în colectiv, ținem rar ședințe de consiliu al oamenilor muncii și de partid. Dacă nu rezolvăm noi între noi, cum se va ieși din impas? Alt aspect: deși nu s-au executat unele lucrări, constructorul a încasat totuși niște bani.

— Tovarășe inginer Mircea Onofrei, în calitate de director al Grupului 3 șantier-Botoșani aveți cunoștință că s-au în-

casat bani pentru lucrări neexecutate?

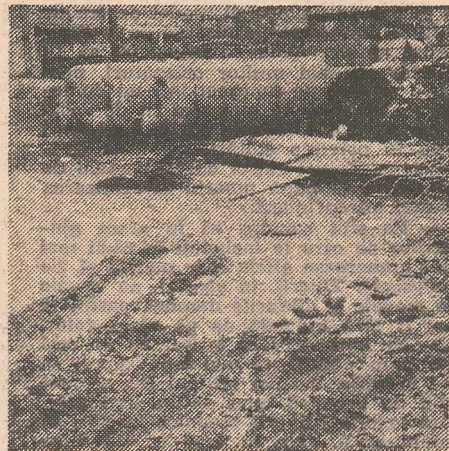
— Nu. Adevărat, este greu ca la fiecare sfîrșit de lună să stabilești cu gramul, pe un șantier în continuu iureș, ce s-a făcut și ce nu. Dar la încheierea trimestrului totul se calculează exact și se echilibrează, astfel încît raportările corespund realității.

Mai departe pe filieră.

— Tovarășe Gheorghe Mihăiluc, ca director al Băncii de investiții, sucursala Botoșani, aveți o imagine clară a mersului lucrărilor pe șantierul Întreprinderii de articole tehnice din cauciuc, căci dumneavoastră strîngeți băierile pungii. De altfel, printre inspectorii de teren ai băncii se află și ingineri. Au corespuns totdeauna realizările raportate de constructor cu cele constatate pe teren?

— Nicidecum. În 1979, totalizînd pe tot anul, am constatat că lucrări în valoare de 1 238 000 lei nu au fost executate fizic, deși așa apăreau în scrise, și am efectuat cuvenitul scăzămînt. De ce au raportat așa nu știm. O situație oarecum similară s-a observat și la finele trimestrului I al anului 1980. Cred că motivul principal constă în faptul că pentru constructor „pălăria” pare a mai mare decît posibilitățile. Adică, datorită dispersării eforturilor pe un număr prea mare de obiective pe noua platformă industrială, nu puteau fi satisfăcute toate nevoile și s-a recurs la „cirpeli”. Dar acoperind un loc, descoperi altul!

Pentru deplină obiectivitate, trebuie să arătăm că inginerul Onofrei nu lucrează decît de puțină vreme ca director al Grupului 3 șantier și presupunem că nu

era informat de situația existentă la Banca de investiții.

Morala: nu începeți obiective nepregătite în amănunt, fiindcă amănunturile se răzbună

Comitetul județean de partid urmărește îndeaproape soarta investiției. Nu prin rapoarte și hîrtii, ci delegînd un activist, pe inginerul Emil Leonte, specialist în construcții și investiții, ca să ajute efectiv la rezolvarea problemelor. Chiar în această postură l-am întilnit pentru prima oară: pe șantier, într-o baracă, discutînd cu oamenii într-o operativă și rezolvînd inginereste problemele. Un stil de muncă demn de relevat. Totuși pierderile pentru economia națională rămîn pierderi.

— Investiția — spune interlocutorul nostru — este una din cele mai importante pentru județ — peste un miliard. Există mai multe cauze pentru întirzieri. Iată-le:

● Avînd în vedere necesitatea obiectivă de a se renunța la unele importuri și a se asimila mai multe utilaje în țară, protec-

țantul nu a cunoscut, de la bun început, o serie de elemente din temă, greutatea și gabaritul unor utilaje, racordurile etc. Astfel, la hala de benzi transportoare nu s-au știut elemente importante pentru proiectarea unei părți din construcții și a instalațiilor. Chiar și la pavilionul tehnico-administrativ, unde vor fi amplasate grupul social și laboratoare, se sparge, din același motiv, acolo unde s-a construit. La ora actuală însă constructorul nu se poate plînge de volumul de proiecte, dar prevedem că vor mai surveni în fluxul tehnologic unele necorelări. Deci din nou revenim la lucrări făcute.

● Altă problemă — utilajele. Sînt secții nepuse în funcțiune pentru că beneficiarul nu a obținut încă repartiții și contracte pentru utilajele respective. Au apărut în plus necorelări. De pildă, Întreprinderea de mașini grele București a primit sarcina să asimileze utilaje după ce investiția a început. Totul cere timp. În fine, trebuie menționate și restanțele la livrarea unor utilaje, motiv pentru care la secția de matrișerie, bunăoară, din capacitatea de 1500 bucați matrișe pe an nu s-au pus în funcțiune decît a treia parte din capacitate. Ce folos că trustul de construcții a fost gata la timp? Pentru secția garnituri presate o serie de utilaje ar fi trebuit livrate integral în 1979 de către „Nicovala”-Sighișoara, ceea ce nu s-a întimplat. O linie de acoperiri metalice este încă așteptată de atelierul de accesorii metalice. Se așteaptă, se așteaptă...

● În fine, trebuie relevate și deficiențele ale constructorului, care nu și-a organizat cum se cuvine treaba pentru a face față unor tehnologii dificile.

— Ce concluzie, ce învățămînt se poate trage? Repetăm, nu avem în vedere numai întreprinderea de care e vorba. Ce s-a întimplat aici, poate servi de lecție și altora.

— Există o linie clară trasată de partid, reafirmată cu vigoare de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru din 29 și 30 mai de la C.C. al P.C.R.: „Trebuie să punem capăt ur desăvîrșire începerii lucrărilor de investiții fără o pregătire temeinică, fără asigurarea proiectelor, a utilajelor, a bazei materiale corespunzătoare”. În spiritul acestei indicații ferme acționăm și noi. În ce ne privește, sîntem hotărîți să punem în funcțiune capacitățile, firește cu sprijinul direct al Ministerului Industriei Chimice. Trebuie concentrare (decît să se lucreze la zece obiective care nu produc, mai bine cinci care să producă în scurtă vreme!), trebuie mobilizare, disciplină, ordine. Fiindcă altfel, așa cum a fost cazul la întreprinderea de care vorbim, totul se reflectă în pierderi de produse. În loc ca noua fabrică să producă din 1978—1979, conform planului, iată, acum mergem spre 1980—1981.

Ne amintim și de o discuție anterioară cu contabilul-șef al Întreprinderii de articole din cauciuc. Ni se relatea, între altele, că instalații de citeva zeci de milioane de lei pentru secția dozare-amestecare zac în stoc, nefolosite, neputînd fi montate din cauzele mai sus arătate. Curg dobînzile penalizatoare, fiindcă „am leșit din creditare”.

— Și totuși cine plătește? — am întrebat.

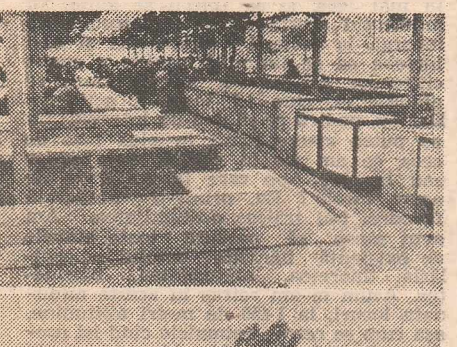
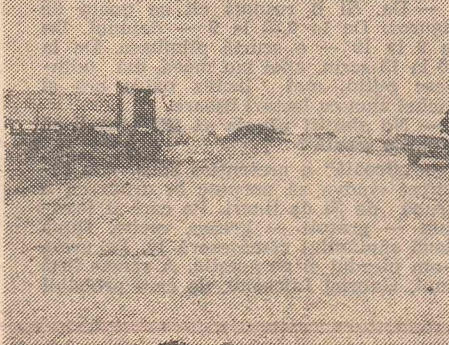
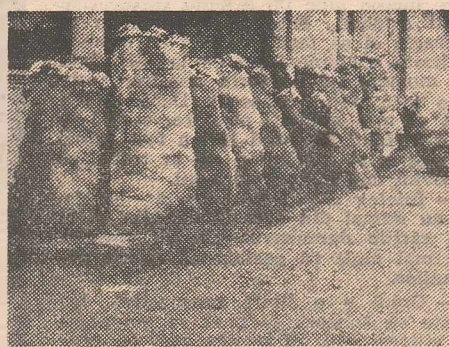
— Constructorul. Dar, de fapt, plătește țara.

LIONEL NIȚESCU ■
Fotografii de MIRCEA HUDEK ■

Ce-i de făcut?

Ne aflăm înaintea unei situații intructiv-paradoxale. De la Cimpurelu-Colibași se poate ajunge la București pe două șosele. Una măsoară 10 km, dar este impracticabilă datorită stării ei fizice. Alta măsoară 12 km și este impracticabilă datorită situației ei față de anumite reglementări în vigoare. Autofurgonetele Capitalei nu se pot depărta la o distanță mai mare de 10 km, măsurați de la linia de centură. Datorită diferenței de 2 km, de exemplu, legumicultorii din Cimpurelu-Colibași, precum Lixandra, Gherghina, Nicolae Mihalcea și Dumitru Boabă, stau cu marfa la marginea drumului, pentru că n-au prins rînd la autocamionul DAC diesel, care ajunge în satul lor pe la 2 noaptea și în care își urcă legumele numai cîte apucă. Autofurgonetele Capitalei, 400 la număr, stau și ele degeaba. Întreprinderea de transporturi București invocînd, prin tovarășul inginer Ion Jocu, articolul 3 al Decretului nr. 277/1979. Mai rău este că stau goale, cum se vede limpede din fotografiile noastre, și tarabele pietelor Amzei, Ilie Pintilie și George Coșbuc. Atunci ce-i de făcut?

Fotoreportaj de A. SĂGEATĂ ■

Un bloc într-o primăvară și un sat în eternitate

Retranscriu, dintr-un mai vechi caiet, o filă despre Arcanii Gorjului, acest sat străbun de pe apa Jaleșului, așa cum l-am văzut într-o dimineață care, ca și acum, era una de primăvară, cu tot ceea ce primăvara poate aduce unui sat românesc ca mireasmă, ca duh, ca policromie, ca sprijin sau contrafort către soare al ființei noastre de vesnicie.

Puține sate, scriam în fila aceea, sînt atît de vechi, de tefere, de durabile în rădăcinile lor, în istoria vieții și-a dăinuirii lor, ca acești Arcanii. Aici, pe dealul ce se cheamă al Cimpofenilor, cu ani în urmă, s-a descoperit un topor de piatră din epoca neolitică, ce slujea, după toate semnele, drept fier de plug. Tărâni care, astăzi, ară spinarea acestor dealuri au pociind în fiecare primăvară, în urma plugului, o văsărie străveche, scoasă parca din cuptoare subpămîntene, restituind din cioburi de cronică vasul-clepsidră al începuturilor de timp și ființă, urna sacră a celor dintii strămoși. Pe coamele acestor dealuri ară, de fapt, nu numai tărâni, ci și istorici, nu numai absolvenți de școală primară, dar și ai academiilor, scoțind, deopotrivă, boabe de griu și relicve, teșind deci dealurile, în egală măsură, cu plugul ori cu sapa arheologică, aplatizindu-le astfel străvechile semeții, dar clădindu-le în legendă prin însuși actul anualei scufundări în pămînt. În cimpul de sub dealul numit al Arcanilor e locul ce se cheamă „La Morminți” („La Morminții Dacilor”, i-au zis mai apoi cărturarilor satului), în care s-au găsit, povestesc bătrînii, „oale mari de pămînt cu schelete în ele”. Nutrești sentimentul, hrănit de privești, de istorie sau de legendă, că invelși pietrăriile acestor dealuri s-au cristalizat, în timp, din depozite de oseminte umane, că istoria și geologia au convenit aici să-și imprumute reciproc materiale, adesea pînă la substituiri. Arcanii, după unii exegeți, e o așezare antică, aici ar fi fost cetatea „Arcina”, cea semnalată de Ptolemeu, trecută de Gr. Tocilescu printre cele treizeci de cetăți ale Daciei. Tot aici, pe Valea Borăștilor, s-au aflat monede cu efigia lui Filip al II-lea, tot aici, prin acești Arcanii, pomeniți și în diploma din octombrie 1428 a împăratului Sigismund, mulți citesc urmele legendarei cetăți-reședință a Jaleșului, vechiul județ, strămoșul Gorjului, întreaga istorie a acestor pietroase plauri, din capăt de veac, din capăt de ființă, teșindu-se, pînă azi, asemenea unui somptuos brocart, în care nici un punct nu rămîne neutru, în care firul de aur nu ocolește nici un loc.

Puține sate sînt atît de vechi, de tefere, de temeinice în istoria lor și în viața lor și puține și-au conservat, la o asemenea scară, ființa lor nobilă, puritatea originară, frumusețea nealterată.

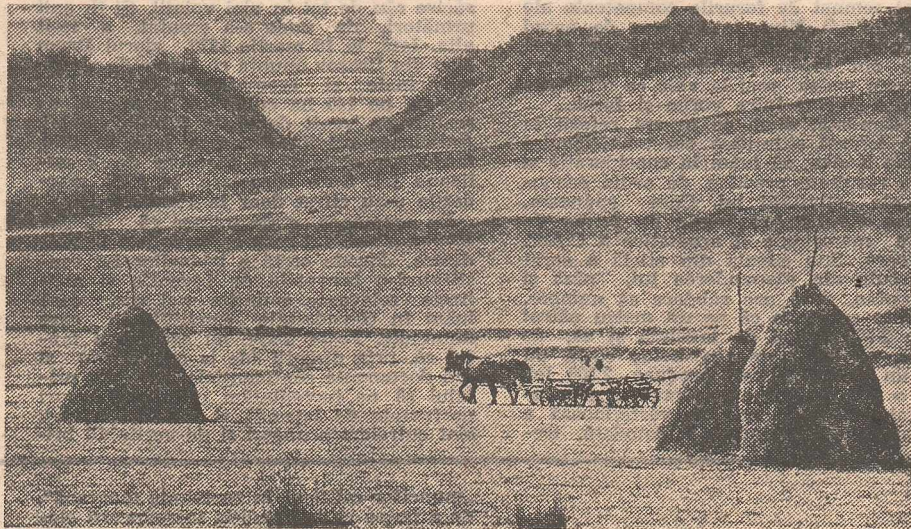
Satul și peisajul ce-l inconjoară sînt calde, mișcătoare și vii ca niște cuburi, cine le vede nu le uită, cine vine aici ar rămîne aici. Ochiul cuprinde, cînd te urci pe micile dealuri din jur, distanțe imense, dar nu monotone, ci prînse în unduire, volute și bucle care dau peisajului un balans de valuri de mare (în împletire cu timpul care, cum spuneam, vibrează și el aici cu murmur de mare, pînă-n infinitate...), o ritmare în registre diferite a reliefulurilor ce urcă și coboară, coboară și urcă tînzind și cer. Această mișcare e amplă, dar plină de grație, arborii singuratici ce fac popasuri între volute și goluri preiau în invers jocul de linii, cu deschiderea spre bolii a ramurilor, atrăgînd magnetic reliefulurile, în sus, spre munții ghiciei peste zări. Lîngă sat, la o sută de metri spre răsărit, curge Jaleșul, riul vechilor Basarabi, riu cald și iarna, învăluit în aburi, ca o lună lichidă în fantomatica voaluri de nori. Satul se întinde în prelungirea Runcului, pe șoseaua dinspre Tirgu Jiu (e la 14 kilometri de Tirgu Jiu) și Tismana, și ocupă, cu casele celor vreo trei mii de locuitori, cam vreo 3 kilometri. E un spațiu ce se cuvine ocrotit, cercetat și iubit ca un adevărat parc etnografic al românilor, e un spațiu din care nici un detaliu, nici o casă, nici o fîntînă și nici un copac nu pot fi smulse sau cîntite, nici astupate cu altceva, fără să strîci echilibrul ansamblului, perfecțiunea de acurarelă a compoziției. Totul e o pictură și, ca în orice pictură, nu există spații neutre, nu există decît spații aparent neutre. Frumosul rezultă din tot. Dacă totuși ai smulge de-aici o casă, ar trebui s-o replantezi îndată într-un muzeu. Dacă ai adăuga o altă, ar trebui să fii excesiv de atent unde o pui și cum o faci. Arhitectura (chiar dacă multe case sînt noi, construite în ultimele decenii) e aceeași ca în evul de demult, în ea încă mai cîntă lemnul (chiar dacă, în ultimul timp, temeliele caselor se fac din beton), domnește deci canonul străvechi, canonul lemnului, insensibil la influențele timpului, la capriciile modei, țesătura sau fibra lemnului dictînd modelul, dictînd formele, ritmurile, motivele și podoabele. Marile porți, multe sculptate, masive ca și liniștea locului, sînt primitoare ca și ea, deschizîndu-se parcă spre adîncuri de vreme, ca și „Poarta sîrului” a lui Brăncuși. Sînt, pe aici, nu numai case, dar și ulițe în care nu e ușor de poartă, nu e amnar de ușă sau toc de fereastră nelucrat, nu e stîlp pe care să nu urce ochiul, din bucurie în bucurie, pînă la horbotele ce împrejmuie pridvoarele, pe sus, ca niște voaluri de mirese. E, în tot și în toate, imaginea unui sat, a unui neam care și-au măiestrit cu har și cu dragoste locul sub soare, ca pe un cuib în care viața și ființa omului să se simtă

bine, între pereți care sînt doar ai lui, ai acestui neam, și care de fapt sînt pereți de artă.

Regăsesc, în această dimineață de primăvară a lui '80, același sat, cu același aer, cu aceeași arhitectură, cu aceeași pictură a caselor și a ulițelor, calde, intime și vil sub cerul de un albastru serafic al Jaleșului, care dă peisajului o tentă suavă de Voroneț gorjean. Poate doar oamenii, pe ulițe, sînt mai puțini (bărbații locului, cei mai mulți, sînt muncitori la Tg. Jiu), poate doar unele case s-au pustiit, fapt cu totul firesc într-o vreme cînd și Arcanii, ca toate satele românești, schimbă vertiginos structuri ale vieții, renunță la unele, încorporează altele, aflîndu-se la acea răscruce patetică a istoriei în care multe se pierd, dar multe altele se cîștigă.

Ce s-a cîștigat, ce se cîștigă? În centrul civic al satului, pe un spațiu nu mare, dar decisiv pentru echilibrul și armonia priveliștii, o noutate arhitectonică: un bloc în construcție. Va fi, ni se spune (ne-o spune vicepreședintele consiliului popular, Constantin Condoi), „un bloc P+2”, destinat acelor specialiști ce muncesc în comună, dar nu locuiesc aici, ci în alte părți.

Dăm ocol construcției abia începute, ocolind-o nu tocmai lesne (și vom explica mai departe de ce nu-i tocmai lesnicios acest ocol, cel puțin pentru cel ce vrea să aibă o perspectivă mai limpede a lui „P+2”), nu înainte de a ne interesa cine sînt totuși viitorii locatari, adică ce nevoi au dictat ridicarea acestui bloc. Specialiștii netrăitori aici, dar naveștiți aici, deci cei ce au impus plantarea acestui bloc, sînt trei cadre didactice și un inginer agronom. (Că ei „au impus” e un fel de a spune, o pășărică ne-a sosit la ureche că trei din cei patru, adică inginerul agronom și două profesoare, sînt de fel chiar de-aici, din Arcanii, au case aici, doar niște obligații matrimoniale i-au împins mai departe de sat. Dăușit de departe? Cele două profesoare locuiesc la Tg. Jiu, unde lucrează soții lor; „naveta” pe care o fac înseamnă 14 km, adică o jumă-

tate de ceas cu autobuzul. O altă profesoară locuiește într-un sat megieș, la circa 4 km. „Naveta” agronomului se măsoară și ea tot în miute, însemnînd, la fel, un sat la o scurtă fugă de bicicletă de apa Jaleșului. Deci ei, cei patru, ne-a sosit pășărică, zic că naveta lor n-ar fi chiar o navetă, cel puțin nu una care să influențeze negativ prezența și munca lor în Arcanii. Opinia lor am transcris-o cu simplul titlu informativ, fiindcă problema nu-l asta, fiindcă, de fapt și de drept, specialistul trebuie să trăiască în chiar locul în care muncește.) Dar justifică oare cei patru, adică acești „navetiști” cu case-n Arcanii și „navete” măsurabile în minute, construcția unui bloc? Deocamdată, ni se răspunde, sînt numai ei, dar cine știe cîți vor fi în viitor? Nu mai răspundem acestui răspuns, adică nu mai spunem că populația satului, inclusiv numărul celor care muncesc în C.A.P., nu se află în creștere, ci în descreștere, datorită exodului spre orașul de la numai o zvirlițură de băț; nu mai spunem că, în asemenea circumstanțe, ni se pare puțin probabil ca cifra profesorilor și a agronomilor să sporească; nu mai spunem că o eventuală nevoie de cadre didactice s-ar acoperi cu învățători și profesori ce trăiesc aici, cu case aici, fac naveta spre alte locuri, tot așteptînd, cu oferte și supraoferte depuse în sertarele inspectoratului școlar județean, să izbutească, într-o bună zi, să cucerească o catedră în satul lor; nu mai spunem nici că Arcanii, după cite-am aflat, va rămîne sat, nu va fi declarat oraș nici în cincinalul de față și nici în cel care-i va urma, deci slujbele cetățene, care sã pretindă atragere de specialiști, îi vor lipsi. Nu vom spune nimic din toate acestea, fiindcă viitorul unui sat românesc, evoluția lui, sînt încă, la ceasul de față, adesea imprezvizibile, încă se mai lucrează, de către oameni sau de către istorie, la o biografie a viitorului care poate aduce surprize.

Vom spune în schimb altceva. Vom spune cîteva lucruri despre plantarea sau amplasarea acestui bloc și despre arhitectura lui.

Spuneam mai sus că ne aflăm într-o așezare dintre cele mai tefere, dintre cele

mai mindre, lucrată ca și un cuib, mișcătoare și caldă ca și un cuib, într-un spațiu care s-ar cuveni vegheat și iubit ca un parc național etnografic, din care nimic nu se poate clinti și în care nimic nu se poate adăuga fără o uriașă grijă față de armonia și frumusețea întregului, față de ființa lui constituită în timp, față de exigențele ei legitime. Poate că totuși am exagerat sau am greșit, poate că el, acest magnific sat de pe Jaleșul Basarabilor, se profilează astfel doar în inima noastră sau doar pe retina noastră, aburită de ceața unor false metafore, pe care noi înșine le-am iscat. Dar acest „P+2”, coborît cu hirzobul din cer într-o zonă în care nimic nu-i rimează (și vom explica mai departe de ce nimic nu-i rimează), e astfel amplasat încît, departe de a înălța cota edilitară gospodărească a zonei, cota ei funcțională utilă (ca să nu mai vorbim de cea de frumos...), le coboară într-un chip incredibil. Închipuiți-vă un patruleter, nu mare, cu o latură deschisă către șoseaua satului, cu celelalte închise de alte construcții: clădirea primăriei, clădirea școlii generale, clădirea căminului cultural, clădirea muzeului din Arcanii (unul din cele mai celebre ale țării, cu o colecție rarisimă de exponate, în număr de peste 5 000, un muzeu al uneltelor, al podoabelor și al tehnicilor arhaice, intrat de mult în manualul de artă, trecut de mult în toate ghidurile turistice). Deci blocul e încastrat între aceste patru edificii, într-un restrîns patruleter, în care cele patru, pînă la încastrarea lui, mai puteau respira, dacă nu chiar în voie, măcar atît cît să-și țină inima. Cînd noul edificiu va fi gata, celelalte se vor sufoca. Între ușa primarului și bloc sînt doar cîțiva metri. La fel, între bloc și ușa muzeului. Cînd prezumțiva gospodină care va locui (dacă va locui...) undeva, la etajul blocului, își va scutura în zori covoarele, colbul acestora o să cadă în capul primarului sau peste micile ferestre ale muzeului, adică peste colbul istoriei, întărîndu-i patina și-așa arhaică. Cerem iertare pentru această imagine, care poate jena niște susceptibilități, dar, din nefericire, ea nu mai e o metaforă, ea va fi pură realitate.

Dar, poate, greșim și de data aceasta, poate că locul totuși a fost bine ales, poate că altul mai potrivit nu se găsea (cel puțin asta este părerea, rezolut formulată, a șefului secției de sistematizare a județului, tov. I. Bădescu, pe care l-am

consultat pe această temă). Ne mai rămîne însă să spunem, și cu asta să încheiem însemnările noastre, că într-un sat ca Arcanii, pe care nu noi, ci etnografi, arhitecți, specialiști în artele populare, cercetători pertinenti ai specificului, români sau străini, l-au decretat drept o podoabă a spațiului dintre Dunăre și Carpați, în acest sat-lemblemă sau sat-matcă al ființei și ființei noastre artistice, cum puține în țară sînt, ne-am fi așteptat ca o nouă construcție, dacă trebuia să se facă, să fie altceva decît un banal și impersonal „P+2”. Ne-am fi așteptat să fie o construcție în care științele, iscusințele, nu mai puțin inima arhitectului să se exerșeze într-o soluție inspirată, cu deschidere spre tradiția, spre frumosul acestor locuri, spre arta care de veacuri îi face faima, spre elemente care, preluate și tratate conform exigențelor epocii noastre, să ne spună că, iată, a existat și o grijă pentru a conserva și a duce în viitor niște valori perene, grație cărora satul modern care va fi, peste ani, Arcanii, să fie Arcanii, să nu fie altceva.

Din păcate, nu s-a întîmplat așa. Din păcate, la Arcanii se construiește un „P+2”. Nu mai este nevoie să spunem ce e un „P+2”. Un „P+2” nu e decît un „P+2”, aberant Arcanilor, străin ființei lui.

Și dacă ne-am întins pe atît de mult spațiu cu povestea acestui bloc, trezind poate mirarea unora (pe care îi și auzim cum zic: „de ce atîta teavură pentru un bloc, acolo?...”), am făcut-o pentru că zestre de har și artă a satului românesc, cîndva atît de bogată, azi foc de scumpă, impuținată prin atîtea dezastre istorice, ne obligă, mai mult, ne somează să veghem și să răzvegheam ca, dacă n-o putem spori, măcar să n-o stricăm prin imixtiuni nedorite.

Fiindcă — vorba poetului — „și orasele parcă ne sînt, / Pe unde sînt frumoase, niște sate, / Așa cum vrem să fie, luminate, / Clădite sănătos pe-un bun pămînt”.

Uneori este bine să-i ascultăm și pe poeți.

Trenurile (II)

4. O LUNĂ DE ZILE FĂRĂ TRENURI

— Tovarășe inginer Petre Năstase, ca director al Regionalei C.F.R. București, sînteți șeful problemelor de exploatare. Dv. trebuie să știți cel mai bine dacă oamenii își mai pot potrivi ornicile după mersul trenurilor...

— Nu-i oprește nimeni nici s-o faci, nici să n-o faci, dar e sînt după radio. Noi avem încă foarte multe lucrări de efectuat la cale — reparații capitale, întreținere curentă... Este motivul pentru care mai există restricții de viteză față de grafic. Facem tot ceea ce putem pentru ca regularitatea trenurilor să crească și chiar reușim. Ieri n-a întîrziat decît 8734. A plecat cu 15 minute întîrziere din Oltenița, din cauza unei defecțiuni la diesel. (Nu l-am intrerupt pe tov. director, dar transcriu aici și alte trenuri întîrziate în ziua cînd dumnealui îmi spunea că n-a fost decît o întîrziere: 524 Suceava Nord — 15 min.; 24 Curtici — 45 min.; 6002 Iași — 10 min.; 232 Deva — 15 min.; Acestea erau afișate la informațiile din Gara de Nord în ziua de 12.05, orele 14.50). În aprilie 1979 am înregistrat 22 000 minute de întîrziere. În 1980 — 39 000 de minute. Dar imaginea cea mai corectă o dă următorul indicator un tren care circula pe 100 de km a întîrziat în 1979 1.4 min., iar în 1980, pînă acum, 3.2 min. Circulația este extraordinară. Lunar, în Regionala C.F.R. București circula 25 000 de trenuri secții. Ce înseamnă asta? Acești tren, să zicem R 15, pînă la Timișoara înseamnă 5 trenuri secții.

— Deci, în loc să seadă, cum spuneai la început, întîrzierile trenurilor de călători au crescut și mai mult în acest an?

— Din păcate. Liniile au ieșit slăbite din iarnă, lucrările noi aproape că s-au dublat, am avut și foarte multe întîrzieri din forță majoră (ploi mari, ceață, viscol). Să știți însă că viteza a crescut. Vă miră? Da, rapidele și acceleratele circula și cu 140 km/h. Bineînțeles că pe anumite porțiuni. Exemplific cu R 35. De la București la Brazi — 140 km/h; Brazi — Ploiești Triaj — 120 km/h; Ploiești Triaj — Ploiești Vest — 90 km/h; Ploiești Vest — Florești — 140 km/h; Florești — Cîmpina — 120 km/h etc. Să nu zîmbiți dacă vă spun că pînă și situația internațională influențează mersul trenurilor. Să zicem că dintr-un motiv din această speță a întîrziat o navă la Constanța. Noi, conform graficelor, avem încărcate vagoanele. Au devenit dintr-o dată depozite pe roți? O grevă undeva în Europa se repercutează la noi ca în exemplul de mai sus. Un tren internațional care-mi vine întîrziat de afară n-are cum să nu-mi afecteze circulația pe întreaga magistrală. Sigur, pe călătorii noștri lucrurile acestea nu-i privesc, ei doresc regularitate și-i înțeleg...

— Este treaba dv. să calculați riscurile, eventualele perturbări și cînd publicați orele ar trebui să le respectați cu sfințenie. Dar nu numai că nu procedați totdeauna așa, dar desființați și trenuri. Se uită omul în cartea editată de dv., își alege un tren după opinia lui convenabil scopului ce-l mină în călătoria aceea, vine la gară (că inutil încearcă să prindă informațiile C.F.R. la telefon) și se trezește că respectiva garnitură a fost anulată de cine știe cînd. Pentru ca în preajma anumitor sărbători să repuneți în circulație trenurile anulate mai înainte sub firma de TRENURI SUPPLEMENTARE. Este?

— Vă referiți la ce și cum a fost de 1 Mai?

— Să zicem și asta, dar observ „evenimentul” asta de ani de zile.

— Parțial aveți dreptate. Așa a fost de 1 Mai. Trenuri anulate prin ianuarie (din două motive a. economie de combustibil și b. nu circulau la capacitatea respectivă) au fost reintroduse și li s-au spus trenuri suplimentare. Unele, și chiar erau suplimentare, dar față de grafic, nu față de confortul așteptat de public.

— Cîte minute au întîrziat trenurile de călători în 1979? Dar în 1980?

— Bineînțeles, nu-i nici un secret, deși „performanțele” nu-s de elogiat. Pe parcurs, media anului 1979 a fost de 39 000 de minute; la îndrumare, deci la plecarea din stații a fost de 10 000 de minute. (Deci, cam o lună de zile!). Pentru o comparație și mai elocventă. În primele 4 luni ale anului 1979 pe parcurs s-a întîrziat 36 000 de minute, iar la îndrumare 17 000 de minute. În aceeași perioadă din acest an întîrzierile pe parcurs au fost de 21 000 de minute, iar cele de la îndrumare de 45 000 de minute.

— Să sperăm că noul MERS AL TRENURILOR DE CĂLĂTORI a fost bine gândit, bine corelat, că s-a prevăzut ce era de prevăzut și că-l veți respecta. Apropo, ceva noutăți?

— Sînt. 1. Toate trenurile care se vor deplasa pe magistrala București — Timișoara sînt prevăzute a fi tractate electric. În felul acesta durata de parcurs s-a redus cu 20 de minute. 2. Pentru prima dată în istoria C.F.R. s-a realizat o legătură directă cu Calafatul. 3. Pentru Predeal s-au prevăzut 3 trenuri în Joc de 2, pentru Snagov 2 perechi, 1 tren pentru Cheia... (Dar acestea vor fi puse în circulație numai la cererea organizațiilor de turism). 4. Sînt asigurate legături directe între toate capitalele de județ și Marea Neagră. 5. Traficul de navetiști a fost gîndit pe baza consfătuirilor care au avut loc în toate marile întreprinderi. 6. Au fost prevăzute și niște rezerve la timpul de mers. De pildă, pe București — Ploiești rezerva respectivă este de 8 minute.

— Cînd vor începe să prindă viață?

— Ca în fiecare an, în ultima duminică a lunii mai se schimbă Mersul trenurilor.

ILIE PURCARU

MIRCEA BUNEA

File din istoria secretă a plantelor medicinale și aromatice

Din nou despre taxidermia ideilor

Fragmentul de istorie pe care îl aștern acum pe hirtie a început cu aproape trei decenii în urmă, în incinta fermei de plante medicinale și aromatice din Bod a întreprinderii brașovene Nivea. Acolo, Mentha piperita, un hibrid obținut de englezul Mitchum în urmă cu aproape un veac, se vădea a fi din ce în ce mai vulnerabilă la un soi de rugină care-i desfolia tufele chiar în perioada optimă a recoltării. În anii de atac puternic, rugină aceasta provoca o pierdere de pină la 70 la sută din recoltă. Și atunci, prin anii '52-'53, a survenit între inginerul Vasile Nicolau și tehnicianul Nicolae Konka o alianță dintre cele care se leagă îndeobște între oamenii de bine și care, în cele din urmă, s-a dovedit a fi rodnică: după 18 ani de încercări, prin hibridări repetate, au obținut mai multe varietăți de mentă, nu numai rezistente la rugină, ci de-a dreptul imune. Apoi, atenția lor s-a îndreptat și spre ameliorarea solurilor de lavandă aflate atunci în cultură. Între timp, drumurile celor doi cercetători pe cont propriu s-au despărțit, astăzi inginerul Vasile Nicolau este pensionar în Brașov, iar tehnicianul Nicolae Konka are în grijă ferma de plante medicinale și aromatice din cadrul C.A.P. Feldioara. Colaborarea lor însă continuă, din păcate sub umbrela deschisă larg a indiferenței. Și în cazul lor, taxidermia ideilor funcționează ireproșabil, adică nefast.

Iată, pe scurt, despre ce este vorba. La Feldioara, unde spațiul pe care se mișcă se întinde pe numai 150 ha în cîmp și cițiva ani într-o seră, Nicolae Konka a izbutit să finalizeze cercetări istovitoare, migloase, dar nu mai puțin spectaculoase prin rezultatele lor științifice și practice. Pînă în prezent, i-au fost omologate Mentha Feldioara aruginosa și lavanda LVR II, pentru care detine brevete de invenție. Mentha superpiperita și lavanda LVR IV sînt în curs de omologare. În seră, pe mai puțin de 2 m², Nicolae Konka dispune acum de aproape 2000 linii noi de mentă, obținute prin hibridare vegetativă și sexuală, care urmează a fi luate în cercetare, adică supuse unui proces îndelung de selecție. Staturile, în ceea ce privește menta, prevăd extragerea a 2,5-3 părți de ulei la mie; unul din soiurile de la Feldioara produce 9 părți de ulei la mie. Staturile, în ceea ce privește lavanda, prevăd obținerea a 0,5-0,8 la sută ulei din flori; dintr-un hibrid nou de la Feldioara se realizează 1,4-1,6 procente ulei de lavandă din flori; alt hibrid produce numai 1-1,2 la sută ulei, dar este mai bogat în acetat de linalil. Alți hibridi se disting prin conținutul ridicat de carvonă. A fost pusă la punct aici, la Feldioara, pînă și o nouă metodă de plantare a mentei, prin părți de plantă verde,

metodă prin care cultura de pe un singur hectar poate fi extinsă pe 50 ha. Chiar și din punctul de vedere al cantității de masă verde pusă la dispoziția distilerilor, hibridii de mentă și lavandă selecționați la Feldioara dau o producție net superioară celorlalte soiuri din cultură. Încît, cu prilejul acordării Brevetului de invenție nr. 73 457, coautorii Nicolae Konka și Silviu Corlăteanu, s-a specificat clar poziția soiului Mentha piperita Feldioara aruginosa vizavi de aceste celelalte soiuri: descrierea lor „nu a fost opusă autorilor, deoarece nu s-a considerat acoperitoare”. Și în sensul celor afirmate mai sus, în arhiva deocamdată personală a tehnicianului Nicolae Konka, aflăm o sumă de documente, îndeobște avize și buletine de analiză, care confirmă cu prisosință calitățile creațiilor acestui om modest și prea puțin luat în seamă de cei ce ar trebui să-i acorde atenție. Aceste documente poartă semnături ilustre pentru domeniul de activitate în care ne mișcăm: semnătura dr. Hans Rothbächer, fost pînă nu demult un cadru didactic prestigios al Universității din Brașov, semnătura dr. Racz Gabor, decanul Facultății de farmacie din Tîrgu Mureș, semnătura dr. Franz Chlodwig din München, semnăturile unor cadre didactice ale Universității din Timișoara etc. Alte zeci de buletine de analiză, revelatoare și ele în sensul celor afirmate de noi, dar obținute prin bunăvoință (vom vedea curînd în ce fel!), provin totuși din instituții și întreprinderi care îndeobște nu se prea joacă de-a analizele. În privința Menthei crispa, un proces verbal al întreprinderii Nivea consemnează: proba de ulei a fost introdusă în pasta de dinți Supercristal, ca înlocuitor al uleiului spearmint din imort; concluzia: „rezultatele au fost satisfăcătoare și în unanimitate pozitive”. Alt proces verbal semnat de forurile competente ale întreprinderii Nivea: „Sîntem de acord cu preluarea oricărei cantități de masă verde din specia menționată mai sus”. Dar vom vedea mai la vale ce prăpastie se cascadează între vorbe și fapte...

Deocamdată, după ce ne-am referit la cîteva izbînzii științifice ale tehnicianului Nicolae Konka, să luăm în considerație și cîteva rezultate practice, de ordin economic, ale activității lui. Cum spuneam, Nicolae Konka răspunde de ferma de plante medicinale și aromatice a C.A.P. Feldioara. Sub cupola din sticlă a serei sîntîndu-se răspunderea lui, pînă și un profan, dacă are răbdare să numere, se poate convinge că pe un metru pătrat încap 2500 butași de lavandă și că, de vreme ce un asemenea butaș costă un leu, un metru pătrat produce 2500 lei. Nici o altă cultură nu antrenează pămîntul într-o spirală atît de vertiginoasă a randamentului economic! Totodată, tre-

bule menționat faptul că C.A.P. Feldioara e o unitate agricolă cam adine înglodată în datorii, adevăr confirmat dealt și de primarul localității, Dan Precu pe nume. În numai cîteva ani, ferma de plante medicinale și aromatice a adus acestei cooperative agricole de producție un venit de 14 milioane lei, ceea ce nu înseamnă decît că datoriile amintite de noi, dacă s-au acumulat, s-au acumulat în orice caz în contul altor capite. Ceea ce nu ar însemna decît că activitatea fermei de plante medicinale și aromatice din Feldioara ar trebui binecuvîntată, susținută, relansată cu un nou beneficiu. Ce se întîmplă, de fapt?

Trecem peste faptul că nici în cursul actualului ciclu agricol în ferma condusă de Nicolae Konka, datorită unei repartizări nu întru totul inspirate a forței de muncă și a utilajelor aflate la dispoziția C.A.P. Feldioara, nu s-au putut discui și gunoi cum trebuie terenurile. E o chestiune de organizare internă, care și-ar putea afla rezolvarea dacă inimosul primar Dan Precu ar sta să vadă cu mai multă atenție ce se petrece în capul președintelui Ioan Bodeanu. Iar alte peripecii sînt mult mai semnificative. De pildă, prin adresa nr. 1550 din 30 decembrie 1977, C.A.P. Feldioara a solicitat îngăduința de a construi pe teritoriul ei o distilerie de plante medicinale și aromatice. De ce? Pentru că cele 1500 t mentă produse pe 150 ha, valorificate prin Plafar, i-ar fi adus un venit de 2,4 milioane lei. Aceeasi cantitate de mentă, distilată, i-ar fi adus un venit de 5,4 milioane lei. Peste toate, după distilare, resturile de masă verde, trecute prin uscătorii adecvate, devin un furaj excelent, cel puțin egal ca valoare nutritivă cu lucerna. Adică oamenii au judecat bine: dacă tot sîntem înglodată pînă în gît în datorii, să încercăm cumva să scăpăm de ele... Evident, autoritățile competente ale județului Brașov au îmbrățișat călduros această idee. Însă, apoi, lucrurile s-au împotmolit la alte niveluri și, după cîte am înțeles noi, se pare că încercătura aceasta nu e străină de angajamentul întreprinderii Nivea, care dispune de distilerie proprie, de a prelua... „orice cantitate de masă verde”. Distileria nouă nu a mai fost construită. În 1977, C.A.P. Feldioara predase distileriei Nivea din Bod 220 t mentă, dar distilarea acesteia s-a întreprins prea tîrziu, spre sfîrșitul lui august și în primele trei zile ale lunii septembrie, cînd masa verde sărăcise rău de tot în ulei volatil. Și în anii următori, de unde s-a scontat, a ieșit alta. Iată, la 18 martie 1978, ziarul Drum Nou din Brașov anunța că ferma de plante medicinale și aromatice a C.A.P. Feldioara, pe 145 ha cultivate cu mentă, va realiza un venit de peste 2 milioane lei. Anticipare prînită deoarece, iată, în 1978, ferma „a obținut” o pierdere de 2 milioane lei. Sore consolare, în 1979, pierderile s-au cifrat doar la 1 milion lei.

De asemenea, e de mirare că Nicolae Konka a realizat ceea ce a realizat la Feldioara, dovada certă a izbînzii lui constîndu-se în brevetele de invenție și analizele relevante amintite mai sus, dacă luăm în considerație condițiile în care muncește. Peste toate, nu ascundem faptul că, prin discuții (de la om la om) și din documente confidentiale, am avut prilejul să ne incredintăm că aceste lanuri parfumate de lavandă și mentă, cînd sînt culese, sînt culese de unii oameni și de veritabili bri-

ganzi ai științei, de bunăvoință cărora, din nefericire, depind încă multe. Mai important însă este că acum Nicolae Konka are în față aproape 2000 de linii noi de mentă, din care se îndrește să le selecteze pe cele mai productive și mai bogate în conținut de mentol. Selecția primară o întreprinde bazîndu-se pe experiență și pe o lupă ca toate lupele. Ca să distileze masa verde, nu are la dispoziție decît un soi de burlan, în care nu încap mai mult de 10 kg de frunze. Esanțioanele de ulei distilat în acest burlan rudimentar le ia în primire inginerul Vasile Nicolau, care bate apoi pe porțile a fel de fel de instituții, întreprinderi și laboratoare, cersînd bunăvoința celor înzestrați cu sculele necesare. Vara, îndeobște, are neazuri: i se topesc în buzunare batoanele de ciocolată pe care se simte dator să le ofere aici sau acolo, pentru a obține un buletin de analiză... neoficial, să fie lîmpede, ca să știe și ei în ce stadiu se află cu cercețările. Pentru un buletin de analiză oficial, Uzinele chimice din Risnov le-au pretins nu mai puțin de 10000 lei, sumă care, să fim rezonabili, nu se poate încropi chiar atît de ușor din pensia inginerului Vasile Nicolau și din remunerația tehnicianului Nicolae Konka. Și atunci, cu buzunarele pline de batoane de ciocolată, oamenii bat la poarta Institutului pentru controlul medicamentelor, la poarta laboratorului de cromatografie al Centrului de chimie fizică, la poarta Uzinei de medicamente din prelungirea bulevardului Ion Sulea, la poarta Institutului de cercetări chimico-farmaceutice de pe Calea Vitan. Uneori, pe aceste trasee ajung să intre în posesia unor adevăruri de-a dreptul stranii: instituții cu firme răsunătoare, să zicem Mira, se dovedesc lipsite de posibilitățile necesare întreprinderii unei analize sumare. Încît îți vine pur și simplu să te întreb: cum deduc formulele produselor noi? Ghicind în cafea? Pe aceleași trasee au intrat în posesia altui adevăr straniu: de vreme ce e mult mai comod să imorți ulei de lavandă din străinătate, zic unii, de ce ne-am mai bate noi capul să rectificăm uleiul de lavandă pe care îl producem sau l-am putea produce în țară? Și nu numai că așa zic, dar așa și fac. În sfîrșit, în schimbul unor atenții derizorii, cei doi obțin de aici un buletin, de dincolo alt buletin. Cele mai multe fiind neoficiale. Și în baza lor izbutesc să-și imoingă investigațiile cu un pas înainte. Mita pe care o propun colaboratorilor de circumstanță, dacă-i putem spune mită, e insignifiantă, dar miza gestului lor este mare. În treacăt, într-o cafea din Brașov, după ce ne-am întors de la Feldioara, inginerul Vasile Nicolau și-a permis să afirme că ceea ce au întreprins și continuă să întreprindă, și el, și tehnicianul Nicolae Konka, are prezenta un interes întru totul important pentru economia națională. Apoi, obosit, a schimbat revede vorba. Desi, după umila noastră părere, ar mai fi ceva de spus: inginerul Vasile Nicolau împlineste 69 de ani; tehnicianul Nicolae Konka este ceva mai tînăr în schimb stă mai subred cu sănătatea. Chiar se vor duce pe aia simbetei experiența și abnegația lor? Dintre cei imolcați în aria domeniului de activitate luat de noi în discuție, care mîncă o pine albă mînuind fel de fel de hirtii cu autet, chiar nu știe nimeni ce se întîmplă la Feldioara?...
MIHAI PELIN

Carpați 2000

Învățămîntul, factor al dezvoltării

(Urmare din pagina 1)

toate acestea însoțite de aportul direct al școlii prin învățatori instruiți și manuale introductive care să „vorbească” mai mult despre animalele și plantele specifice munților noștri, ar putea întregi timpul de curgere al învățămîntului primar.

O a doua etapă, cea a treptei I, permite o abordare direct la subiect, prin introducerea unor obiecte noi, ca zootehnia generală, agricultura și horticultura montană, precum și cursuri de zootehnie specială și care să trateze probleme de gospodărie economică montană rațională, cu referire la păstorit, zootehnia perioadei de stabulație a animalelor, albinărit, plante medicinale, fructe de pădure, protecția mediului natural ș.a.

O atenție deosebită s-ar impune să fie acordată exercitării practicii organizate în producție, a cărei formă de instituire, prin microferme școlare și ateliere, urmind și linia sezonaliității, să confere și să completeze cunoștințele practice de zoaagricultură montană modernizată, să deschidă orizontul tineretului școlar local spre o perspectivă zoagrără montană profund înnoită.

Dealtfel, o anumită experiență didactică cunoscută în țara noastră, dar rămasă de peste 100 de ani dată uitării, cea a organizării învățămîntului primar după concepția lui Ion Marian din zona Năsăudului, a fost prea bine verificată practic, în sensul că la acea dată îndeosebi a fost realizată instruirea coresponsuzătoare, mai întîi a învățătorilor, în legumicultură și pomicultură, iar apoi a școlărilor, instîtuindu-se loturi școlare experimentale, perimetrul năsăudean beneficiind și astăzi de o valoroasă experiență moștenită și tradusă prin frumoasele livezi actuale ale acestei regiuni.

Desigur că treapta a doua a învățămîntului din ruralul montan ar presupune o „tehnicizare” mai accentuată, cu ateliere-

școală, care să creeze atît deprinderi tehnice utile (minimecanizare montană, electricitate, timpăriie ș.a.) cît și legate direct de zoaagricultură. (Îngrijirea completă, prin rotație, a animalelor în microfermele didactice, noțiuni de industrializare primară a produselor — ateliere mici de prelucrare a lactatelor, cărnii, pieilor, fructelor, legumelor ș.a.) În cea mai mare măsură pot interesa practicile organizate la „stîni-didactice”, pentru însușirea cunoștințelor de creștere, alimentație, asistență veterinară primară, tehnica păstoritului, cunoașterea plantelor toxice și medicinale, modulul de preparare și conservare a produselor animaliere în condițiile păstoritului, orientarea în teren etc., etc.

Perspectiva dezvoltării turismului agrar în zona de munte ar presupune acordarea unei atenții deosebite introducerii unor cursuri speciale de turism, care să includă pe lîngă elementele de practică turistică și noțiunile necesare de igienă sanitară și zootehnică și de comportament. În acest context devine importantă și o pregătire sporită a viitoarelor tinere gospodine-zootehniene ca și sporirea atenției acordate predării limbilor străine de circulație largă.

Este de la sine înțeles că se pune problema sporirii bazei tehnico-materiale, a manualelor adaptate, a unor tratări după deosebirile regionale (zone de taurine, zone de ovine, zone pomicole), precum și a pregătirii coresponsuzătoare a cadrelor. În acest sens un rol substanțial s-ar putea să-l dobîndească profesorii biologi, precum și specialiștii agricoli locali, prin angrenarea acestora în învățămînt, în virtutea unor îndatoriri morale-patriotice de a participa activ la formarea unei noi generații de crescători de animale în Munții Carpați.

Pentru absolvenții unor astfel de școli ale viitorului satelor de munte, posibilitatea de a dobîndi o diplomă de

„muncitor calificat în zootehnie montană”, de a putea ca în condiția introducerii elementelor de modernizare să fie asimilați chiar poziției de „tehnician în zoaagricultură montană” — în baza rezultatelor concrete în producție în propria gospodărie și fără angajare sub formă salariată —, ar putea reprezenta înmormantate motive de stimulare morală și de îmbrățișare a ocupației de crescători de animale munteni.

O altă sferă de necesitate a adaptării și profesionalizării învățămîntului în zona de munte privește o latură încă neabordată în țara noastră: învățămîntul agricol montan tehnic.

Ne referim aici mai întîi la utilitatea unor cadre tehnice, în primul rînd veterinar și agricole, a căror pregătire în profil să vizeze problemele creșterii, alimentației, reproducției și asistenței veterinare, pe de o parte, precum și la mînuirea unor cunoștințe amole de agricultură, pomicultură și legumicultură tipice montane. Așadar, discutăm despre necesitatea unor viitori tehnicieni veterinari și agronomi specializați în problemele specifice ale zonei de munte, a căror proveniență din cadrul perimetrului montan și mai ales din însuși interiorul gospodăriilor crescătorilor de animale munteni ar putea reprezenta o garanție în plus privind eficiența tehnică de producție.

Cea de a doua formă a învățămîntului tehnic agricol special destinat zonei de munte și care, de asemenea, nu este încă instituită se află strîns legată de una dintre cele mai acute necesități actuale ale păstoritului caroaîn, determinată de o adevărată „criză” de baci și ciobani, an de an mai accentuată.

Trebuie avut în vedere faptul că personajul, poate cel mai important, al păstoritului în Carpați — bacul — este un factor dinainte tehnic-complex, deoarece în afara calităților sale de organizator acesta trebuie să stăpînească complet cunoștințele necesare creșterii, alimentației, asigurării asistenței veterinare primare precum și cele privind recoltarea, prepararea și conservarea tuturor produselor animaliere (lapte, carne, lînă, piei), inclusiv probleme de agricultură tipică de pașiști, cu nimic mai prejos — prin echivalență — unui maestru dintr-un domeniu

tehnic, ci dimpotrivă și aceasta tocmai datorită înalțului grad de dificultate în care se desfășoară activitatea de păstorit, prin însăși natura lucrurilor.

De aici și ideea reinviiorării păstoritului prin asimilarea ocupației de baci, prin școlarizare, calificării de „maistru în păstorit”.

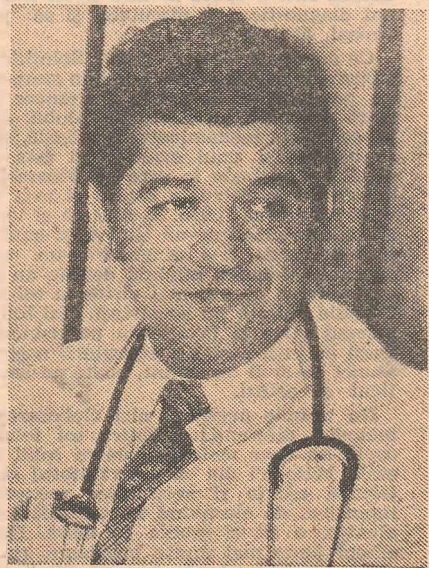
Vorbim așadar, ca necesitate la ordinea zilei, despre o școală de tip nou sau chiar o rețea de școli de „maistri în păstorit”, cu profil special, în cadrul cărora și-ar putea aduce aportul poate cei mai buni profesioniști ai păstoritului montan de astăzi din Carpați, tezaurizatorii ai unor cunoștințe îndelung verificate, ca instructorii ai unei tinere generații. Aceasta desigur în contextul echivalării retribuției viitorului maistru cu cea acordată sectorilor grele ale producției și vorbind despre asigurarea în cadrul asociațiilor crescătorilor de animale, respectiv al industriei alimentare, a continuității în muncă, coresponsuzător calificării, pentru perioada din afara sezonului de păstorit.

În fine și în mod firesc, în contextul dezvoltării zoaagriculturii montane apare și necesitatea unor adaptări ale învățămîntului superior, în primul rînd agronomic. Ne gîndim aici la utilitatea cel puțin a unei posibile secții de agricultură, horticultură și medicină veterinară — cu profil montan — ce s-ar putea dezvolta funcțional în însuși „miezul” mediului zoaagricol montan, ne gîndim la posibilitatea instituirii unor burse de studiu, cu trimitere, din partea asociațiilor crescătorilor de animale din zona de munte.

Dincolo de inerente și previzibile dificultăți, ce privesc problemele organizatorice (manuale, formarea cadrelor, dotării etc.), elementele care formează conținutul specificității montane se constituie ca știință, fiind recunoscută de mult în alle țări ca atare (Academia de Montanistică de la Schemitz — 1860 — Școala de păstorit de la Rambouillet — 1895 — ș.a.), aspect care poate contribui la conturarea unor premise de abordare a temei și pentru munții noștri, unde cunoștințele de factură tradițională formate și perpetuate prin practicim milenar vor putea constitui un izvor adine și îmbelșugat pentru cercetare și continuă perfecționare, în viitor.

O profesie
pentru temerari

CHIRURGIA PE CORD

Marii profesori
fac intotdeauna școală

La Clinica de chirurgie cardiovasculară de la spitalul clinic Fundeni se operează zilnic în „cea mai cumplită monotonie posibilă”.

Vin la această clinică de obicei trei categorii de oameni: cei cărora speranța le inoculează îndrăzneala pentru a trăi, spulberindu-le deznădejdea, cei care vor să smulgă vieții tainele pentru a învăța o meserie și cei care sfidează o viață în agonie în numele uneia sănătoasă și normale.

De patru ani și jumătate în noul sediu al clinicii au fost efectuate peste 8000 de intervenții chirurgicale pe cord închis sau deschis. O simplă comparație cu rezultatele anterioare, obținute în vechiul sediu, demonstrează pertinent o considerabilă creștere a calității execuției operațiilor, optimizări care situează în acest domeniu țara noastră printre cele mai prestigioase centre medicale cu profil medical de pe mapamond. Totodată, în cazul unor intervenții chirurgicale deosebit de

Viața, ca un ordin

— Tovarășe colonel dr. Vasile Cădea, vă rog vorbiți-mi despre munca dumneavoastră, despre cei împreună cu care colaborați când operați pe inimă...

— Aveți timp?
— Bineînțeles — răspund eu prompt, gândindu-mă că interlocutorul meu avea, desigur, o multitudine de lucruri să-mi povestească: de aceea mă găseam, doar, aici, în biroul șefului Secției de chirurgie cardiovasculară a Spitalului militar central!

— E-n ordine. Imbrăcați atunci bluză și pantalonii aceia albi de pe umeraș...

...Pe masa de operații — sub stare de narcroză — un bărbat brun. Are 49 de ani, se numește Gheorghe Daudi, muncitor prin părțile Tulcei. Diagnostic: stenoza mitrală cu valve fibrocalcice, fibrilație atrială, hipertensiune pulmonară și insuficiență cardiacă de gradul trei, „foarte avansată”, e penultimul stadiu dacă ne luăm după o clasificare a Asociației americane de cardiologie, mă edifică cineva din „echipă”.

...Privesc, ascult.
— Alcool! Bisturiu! Compresă!

Operează „șeful”, colonelul. De sub catoleta albastră l se ghicesc firele argintii ale timpurilor. Il secundează tânărul și subțirițelul căpitan dr. Ion Mociorniță. Cu mișcări de adevărat prisel, le dă instrumentele „la mină” asistenta șefă, Rodica Porceanu („de mal bine de 14 ani lucrează în chirurgie pe inimă”). Aflați aici, cu mult înaintea chirurgilor, maiorul dr. Alexandru Popa, anestezistul, și asistenta Mihaela Stăvaru supraveghează funcțiile vitale ale pacientului, îi administrează sub-

grele și complexe, cum sînt înlocuirile valvulare unice, duble sau triple, mortalitatea s-a situat la nivelul centrelor celor mai renumite pe plan internațional, mortalitatea înlocuirilor valvei mitrale avînd un procentaj mult redus față de cea înregistrată curent în lume.

În cursul anului 1979 această clinică a redat vieții și muncii oameni nu numai din țara noastră, ci și de peste hotare. Au venit cu gustul amar al înfringerii și au plecat cu speranța unei noi vieți semeni ai noștri din Iordania, Liban, Chile, R.P. Bulgaria ș.a.m.d. În aceste zile, dintr-un anotimp capricios, inimile însănătoșite ale multor oameni încearcă să surprindă cu emoție suflul unei primăveri întirziate, pentru a renaște la viața atît de mult dorită.

Se numește A.S., are numai 32 de ani și a venit din Egipt pe pămînt românesc fiindcă numai aici i se mai putea acorda șansa de a trăi; increderea l-a fost răsplătită și după o intervenție grea și complicată, protezare valvulară mitrală, așteaptă liniștit, cu optimism, să trăiască precum un om normal, sintagmă cu grave înțelesuri numai pentru cine a cunoscut deznădejdea.

E.S. din R.S. Cehoslovacă a îndrăznit în ziua de 4 martie 1980 ceea ce nu s-a încumetat să facă în propria-i țară: operație pentru protezare valvulară mitrală. „Nu l-am cunoscut personal pe profesorul Pop D. Popa, dar am auzit de faptul că este un mare chirurg, un mare om. Profesorul Popa m-a făcut să am încredere în el, ceea ce nu a reușit nimeni s-o facă pînă acum. Îi mulțumesc nu numai fiindcă mi-a redat viața, dar și pentru că voi putea crește ca o mamă sănătoasă, pe băiețelul meu de 3 ani”.

Chinută timp de 6 ani de o boală cardiacă ce părea incurabilă, ținută practic la pat în ultimii doi ani, A.C., de profesie educatoare, a câștigat lupta cu viața la 22 februarie cînd a suferit una din cele mai dificile intervenții chirurgicale: protezare trivalvulară.

În cadrul cursului de Chirurgie generală afectat anului IV de studiu, studenții de la I.M.F. București vin să învețe timp de o săptămînă în această unică clinică din București și din țară, citeva dintre problemele și perspectivele chirurgiei cardiovasculare. Cit este de util acest curs ținut de profesorul Pop D. Popa? Iată subiectul discuției pe care am avut-o cu cițiva dintre cursanții miercuri, 12 martie. De la bun început trebuie precizat că ceea ce a avut loc în amfiteatrul mare al clinicii se poate cu greu cataloga drept curs uni-

versitar clasic, ex-cathedra. În fapt, profesorul a oferit o conferință de ținută academică, pe o temă deosebită ca interes, avînd în vedere extinderea considerabilă a maladiei prezentate: bolile valvulare. Conferința a beneficiat de diapozitive, fiind completată cu un detaliat film de specialitate privind intervenția chirurgicală propriu-zisă. Răspunsurile interlocutorilor noștri au fost diferite, deși au subscris citorva deziderate fundamentale care confruntă deocamdată învățămîntul nostru superior medical. S-a remarcat faptul că cele trei cursuri cuplate cu o practică de clinică de numai o săptămînă favorizează mai curînd incitarea la întrebări decît lămurirea cit de cit a domeniului încă de pionierat al acestei specialități. Se spune adesea că important este să pui o problemă, și nu neapărat să încerci a o rezolva. Totuși, cînd ești tînăr, dornic de a ști cit mai multe, simpla enunțare și constatare a unei probleme nu e de ajuns. „Este cel mai frumos și original curs al nostru de pînă acum. Auzim mereu că se fac în străinătate operații pe cord deschis care ne fascinează prin gradul de dificultate și performanță și descoperim cu uimire că ele se execută și în țara noastră cu o mare finețe și responsabilitate profesională” (Călin Barbu). „Asaltăm, aproape îi năucim pe profesori cu întrebări, după ce audim și viziunile cursurile acestea! Categorie, ar fi binevenită o extindere a lor!” (Silviana Collino). „Dacă aș putea să-mi educ teama și să mă hotărîsc vreodată să practic chirurgia în țara mea, categorie aș alege chirurgia cardiovasculară. Este copleșitoare prin tehnică și mesajul transmis” (Eloisa Lazo — Chile).

Eugenia Naghi are o părere oarecum diferită de cea a colegilor, pentru care inițierea în chirurgia cardiovasculară se face deopotrivă prin stagiul de practică și cursul ținut de către prof. univ. Ioan Pop D. Popa: „În timpul stagiului atît de sumar, doar de o săptămînă, nu vedem și nu cunoaștem mai nimic. Este drept că am dori să intrăm în sala de operații, dar este imposibil din cauza sterilizării maxime ce se pretinde aerului de acolo. Ceea ce ne rămîne în realitate sînt cursurile, diapozitivele și filmele color”.

Desigur, această specialitate care permite unui medic să o practice abia după 10-15 ani de experiență profesională, nu poate fi perfect însușită în citeva luni sau chiar într-un an universitar. Mai trebuie ținut seama că intervine inerent și opțiunea studenților fiindcă, trebuie să recunoaștem, nu oricine are curajul și talentul să se dedice unei meserii care

reclamă calități deosebite. Ceea ce dorește studenții, ceea ce ar trebui să înțeleagă în sfîrșit forurile competente, este necesitatea introducerii la scară națională a acestei specialități în cadrul cursurilor de chirurgie. Ar fi utilă o propagandă consecventă și susținută și în celelalte centre universitare ale țării prin deplasarea echipelor didactice din București, lucru întreprins doar de către profesorul Pop D. Popa, care ține astfel de cursuri în marile centre universitare ale țării. Propaganda la scară națională pentru această specialitate ar fi necesară și dintr-un alt punct de vedere decît cel al creșterii și recrutării propriu-zise de viitoare cadre medicale. Nu toți medicii din rețeaua sanitară sînt la curent cu performanțele acestui centru unic în țară (există doar o secție cu profil similar la Tg. Mureș), fiind tentați să prescrie la nesfîrșit tratament medicamentos în grave afecțiuni cardiace, chiar și atunci cînd medicamentele nu mai ajută.

În viața cotidiană acești oameni care au aruncat mînușa în fața morții se numesc prof. univ. dr. Ioan Pop D. Popa și cițiva doctori grupați în jurul său: I. Paulescu, M. Constantinescu, D. Gherghiceanu, M. Dobre, M. Birsan și anesteziștii: dr. Petrilă, dr. Belcev, dr. Cristea, dr. Bălan ș.a. Ei au format o entitate imposibil de separat, care și-a ales ca unic scop al vieții să sfideze moartea și să dovedească puterea de permanență a mitului pășării Phoenix.

Pentru profesorul Pop D. Popa, șeful acestei clinici, crescut la renumită și severă școală de medicină „Iujeană”, specialist care a avut țaria să lase „la cheie” o școală de chirurgie cardiovasculară la Tg. Mureș, pentru a crește o alta la București, acest mit este deplin probat prin cotidian, prin propria-i viață și muncă. Studenții semnifică pentru profesor un mare suport moral, creșterea unei școli românești puternice și de prestigiu fiind în ochii săi desăvîrșirea exemplară a mesajului unui om care vrea să lase oamnelor țării sale bunul cel mai de preț al unei vieți; ideea de continuitate, permanenta articulare a experienței înalțărilor la noile performanțe ale tehnicii și medicinei românești. Profesorul Pop D. Popa a crezut în posibilitatea transplantului inimii biologice într-o vreme în care acesta părea o simplă utopie. Dincolo de dificultățile și asperitățile unei vieți de luptător, el crede cu tărie în viitorul unei mari și puternice școli de chirurgie cardiovasculară pe pămînt românesc.

AURA MATEI-SĂVULESCU ■

stanțele medicamentoase necesare suportării operației.

Bip — bip — bip... bip... bip—bip... bip—bip—bip... Semnalele electrocardiografului înregistrează și tălmăcesc sonor, imperturbabil, frecvența bătăilor inimii spre care își croiesc drum chirurgii. Sumedenie de cabluri și tuburi elastice „culeg”, din adîncurile organismului operat, tot felul de date. Respirația, temperatura esofagului și a pielii, presiunea arterială sîngerindă și cea venoasă centrală, ritmul cardiac, hemograma, gazometria și ionograma sanguină, coagularea singelui, diureza orară, toate sînt monitorizate, fiind urmărite permanent cu ajutorul modernelor aparate electronice de echipa care operează.

...Iată-o! În lumina puternică a filamentelor incandescente de deasupra, inima zvîcnește, framătă fără istov, vrînd parcă să iasă din carapacea purpurie a toracelui deschis, înforțată că-i privită și e pătrund tainele. Palpită precipitat sub pensule strălucitoare minuite agil, cu mișcări sigure, precise, care-i ocolesc de vătămare punctele vitale.

— Foarfecă! Pensă! Bisturiu!
Canularea aortei (atenție maximă: o cit de mică bulă de aer scăpată spre creier și...!). Canularea venei cave superioare... Canularea venei cave inferioare...
— Artera: 62; cava: — 1; crește cava...
— Pornit ventu! Oprit respirația!
— Artera: 67; cava: — 5; crește cava...
— Clampat aorta! Cord oprit!

Intră în acțiune cord-pulmonul artificial. „Pompa”, așa le place să-i numească minunatul, neprețuit de utilul aparat, a cărui funcționare o au în grijă căpitanul dr. Ion Țintoiu și coechipierii săi, sergentul-major Victor Tofan și asistentul Alexandru Marin — cei trei tineri care, pe timpul cit inima e oprită pentru a fi operată, asigură circulația sanguină extracorporală: by-pass cardiopulmonar...

E puțin lucru oare, ca, însumînd și interpretînd minut de minut datele hemodinamice, ale mașinii și bolnavului, să realizezi o circulație adecvată, foarte aproape de circulația sanguină ideală, care diferă de la organism la organism? Evident, nu! Cu vreo săptămînă în urmă era operat tot un muncitor, Emil Cornescu. Tocmai fusese trecut pe circulație artificială cînd s-a întrerupt curentul electric. Pompa a „inghetat”. Soluția? Preț de 20 de minute, pînă la remedierea penei de curent, pompa singelui oxigenat în corpul bolnavului s-a făcut... manual, operația urmîndu-și cursul ei firesc. Nea Emil va afla abia din reportajul meu despre această „secvență” din „filmul” luptei pentru salvarea vieții lui!

Oprită din necontenitul său travaliu, inima se abandonează, docilă, în seama tămăduitorilor leziunilor ei secrete. Începe accesul spre valva mitrală. În timp ce minile-i migălesc — asemenea celor ale unui iscusit bijutier — în plămada gingașă a atriului sting, colonelul le vorbește și explică tinerilor săi „elevi”: „După ce că-i atît de mic, atriul e și localizat foarte ventral!” Și conchide cu haz — de necrezut, într-un astfel de moment! — „Nu prea ai unde să întorci!”... Într-adevăr, se operează într-un spațiu a citorva centimetri. Valvula mitrală în suferință — pe jumătate calcifiată — e extirpată. Se fac preparativele pentru fixarea protezei artificiale.

...Un chirurg celebru, din secolul trecut, decreta inima întangibilă, stigmatizîndu-i cu grea anatomie pe cei care ar cuteza să se atingă de ea. S-a găsit cine să cuteze, totuși. Temerarii științei și practicii medicinei. Răsturnînd raționamente pînă mai ieri tabu. Cutează astăzi și cei din echipa chirurgilor militari. Cutează, învățînd din experiența altor confrați, din îndrăzneala și măiestria lor, din succese și insuccese; informîndu-se cu tot ce este „la zi” în chirurgia cardiovasculară; asociîndu-și performanțele profesionale în confruntările cu neprevăzutul din alcătuirea fragilă a inimii, performanțele aparatului și tehnicilor operatorii, toate situate la nivelul de vîrf al exigențelor actuale. Astfel cutează și izbîndesc, spre admirația tuturor, colonelul Vasile Cădea — doctor în medicină, membru al Societăților internaționale de chirurgie cardiovasculară și de angeologie, al Uniunii medicale balcanice, laureat al Premiului „Prof. dr. Gh. Marinescu”, decernat de Academia Republicii Socialiste România, în 1974, autor a peste 80 lucrări științifice, comunicate și publicate în țară și peste hotare, cu prilejul diferitelor congrese la Praga, Atena, Istanbul, Hamburg, Paris — maiorul Popa —, singurul medic militar care a ajuns să pună la punct tehnicile de anestezie, îngrijire post-operatorie și reanimare a bolnavilor operați sub circulație extracorporală, doctozând, cu o lucrare avînd drept subiect „Protecția miocardului în intervențiile chirurgicale by-pass cardiopulmonar”, — căpitanul Ion Țintoiu —, al doilea medic care face, în România, circulație extracorporală, își elaborează acum teza de doctorat, tratînd o problemă de mare actualitate: cercetarea ecocardiografică a funcției miocardice și valvulare înainte și după protezare mitrală sau aortică — și căpitanul Mociorniță — chirurg cu reale posi-

bilități de afirmare. Cu toții formînd o echipă unită, capabilă — un produs al școlii românești de chirurgie cardiovasculară. Grație efortului intelectual permanent conștient și pasiunea și voința de a izbîndi, de a nu dezminți așteptările celor ce li se încredințează cu trup și... inimă.

...Se înnoadă firele atraumatice care fixează valva artificială („garanție 300 de ani!”)... Se închide apoi atriul sting... Se purjează cordul de aer.

— Declampat aorta.
— Artera: 82, cavă: 19.
Defibrilare electroscop. Uriașii electrozi scot inima din incerenire.

— Cord pornit! — inflexiunile vocii colonelului, frunțile descrețite ale celor din „echipă” redau clar același simțămînt învăluitor: bucuria pentru viața care reintră în trupul bolnavului, pentru noua izbîndă împotriva neantului...

„Pompiștii” ies discret din „scenă”. Nu înainte însă de a mai privi o dată spre ecranul monitorului pe care înflorise iarăși dantela electrocardiogramei. Inima își intră încetul cu încetul în drepturile ei naturale.

Se poate închide deci pericardul și toracele.

Pentru ca apoi:
— Gheorghe, deschide ochii! Așa, bravo! Te simți bine?

Buzele bolnavului schițează un „da”, iar pupilele cu luciul cicoarei, umbrit încă de zbaterea între somnul narcotic și trezie, se întorc, recunoștință mută, spre chirurgii...

...Privesc pe fereastră. Plouă. Aleile spitalului albesc în lumina becurilor fluorescente... Intrasem dimineața în sala de operații iar acum, îată, se inserase de-a binelea. Nici nu am luat seamă la scurgearea orelor. Cine, în locul meu ar fi luat?! ...Ajuns din nou în biroul colonelului, răsfoiesc „Cartea de onoare a secției pe care o conduce. Și descopăr, cu reală surpriză, o dedicație în limba engleză care, tradusă, ar suna: „Doctorilor Cădea și Țintoiu, cu foarte multă sinceritate...”, pentru suportul moral și înțelegerea de care au dat dovadă... Le voi fi totdeauna de folos, în orice împrejurare și pe orice cale. Trebuie să-i sprijin și să-i ajut, în viitor, pentru îngrijirea pacienților cardiaci ai acestei minunate țări, România”. O semnează și datează: prof. dr. Marius Barnard, 2.12.1977. După ce operase „in echipă” cu cei doi și cu maiorul dr. Popa, ilustrul chirurg sărbătorește, în mijlocul medicilor români, 10 ani de la cel dintîi transplant cardiac...

IOAN LUCA ■

A venit la redacție profesoara Virginia Paraschiv de la Școala Ajutătoare din Focșani. Ca absolventă a Facultății de filologie clasică a Universității București, promoția 1970, cunoaște latina și greaca, latina de altfel a și predat-o până acum trei ani la liceele „Al. I. Cuza” și pedagogic, tot din Focșani. Acum latina o predau alții, iar Virginia Paraschiv îi învață aritmetica și abecedarul pe elevii clasei I a Școlii Ajutătoare conduse de directorul Ion Apostol. Are 14 copii în grijă și pe lângă abecedar și aritmetică mai predă corectarea vorbirii, indeletniciri practice și desen, adică aproape tot ce se face în clasa întâi. Virginia Paraschiv se simte minunată la această școală și pentru că îi place munca cu copiii. Ea însăși este mamă a doi copii. Are preocupări pe care profesia și ocupația actuală nu i le cer. A scris și ne-a prezentat „Jurnalul unei profesoare”, text plin de naturalețe despre viața micuților școlari. „Jurnalul”, cu valoare literară, deși nu se cade s-o spunem noi, cere mai multă atenție față de copii din partea oamenilor absenți din viața celor ce frecventează școala. Despre observațiile pertinente ale profesoarei Virginia Paraschiv, despre gândurile ei, este vorba în cele ce urmează. Lipsesc întrebările, ele se înțeleg sau ar fi fost de prisos.

„La școala ajutătoare se lucrează cu grupe mici pentru a se putea recupera ceva. De început, am început anul școlar pe 15 septembrie ca toată lumea. Au venit doar șapte elevi în prima zi și ulterior s-a completat numărul de 14, cit se prevede pentru o clasă ajutătoare și citi am în prezent. Sintem un colectiv de 40 de profesori, la noi nu numai profesorii au pregătire superioară ci și educatorii. Din păcate, nu există profesori defectologi, avem doar două colege cu specialitatea defectologie și acestea cu regim de suplinare.

Ca să fiu exactă, voi spune că în tratatele de medicină se vorbește la elevii noștri despre rigiditate psihică, incapacitatea unor afecte de nuanță, mai pe înțeles, se zice despre ei că nu știu decât de frică; de aici se pleacă. Mai înseamnă o diferență între vîrsta biologică și cea mintală. Vîrsta mintală sau intelectuală se stabilește de către psihologul de la cabinetele medicale prin teste. Este posibil ca un copil să aibă vîrsta de 9 ani și mintal să fie la nivelul unuia de trei-patru ani și în aceste condiții nu se poate școlariza. Punctul critic începe abia după ce un elev repetă de două ori clasa întâi. Abia atunci se întrebă lumea ce-i cu el! Învățătorul îl pune pe copil, pe medic, pe psiholog în fața unui fapt împlinit. Consider că se ajunge la medic mult prea tirziu, minati mai mult de faptul că regulamentul școlii de masă interzice repetarea unei clase a treia oară.

Părerea și convingerea mea este că diferența dintre un copil bolnav și un copil slab la învățătură este infinitesimală, adică la limită. În aceste condiții, medicul operează o chestiune legală și atestă de-

bilitatea mintală a copilului, de o intensitate mai mare sau mai mică, mai profundă sau mai superficială. Aici se poate greși foarte ușor și cu tot regretul pot să afirm că greșelile sînt, deocamdată, ireparabile. Un medic onest, cum este cazul doctorei școlii noastre, Rodica Grigoreea (medic psihiatru-pediatru), are, să zicem, dubii și ar recomanda în câteva cazuri menținerea copilului în cadrul școlii de masă sau într-o clasă de recuperare cum a fost cu ani în urmă la Focșani și cum este vorba să se facă din nou. Ei bine, n-o ia nimeni în seamă. Copilul va rămîne în continuare la noi.

În cazul unui copil doar handicapat fizic, medicul nu-i poate oferi decât o școală în cadrul județului, or, așa ceva nu există. Așa s-a întâmplat cu copilul Cergan Mihai, paralizat, neșcolarizat pînă la 12 ani din cauza bolii și înscris la școala noastră din Focșani, cu girul și aprobarea comisiei de tutelă. Or, Mihăiță are intelect normal, a fost alfabetizat acasă și nu era cazul să ajungă la noi! O eroare clară! Dacă ne luăm după lanțul de dosare ră-

ceea ce nu-i o joacă, probă cu martori — colegii din cancelarie —, fapt consemnat și în procesul verbal. Am zis că nu-i o joacă pentru că ei au citit cursiv fără ca eu să-i stimulez intelectual prea mult. Și atunci se ridică un semn de întrebare, nu cumva acești copii performeri în școlile de unde au venit au fost mai degrabă timorați decît inapți intelectual? As vrea să eu să văd un om adult care primind tot felul de epitețe nu se timpește. E dovedit pentru orice faptură: cu cit se îndepărtează în timp noțiunile predate anterior, se uită. Atunci prin ce miracol și-au reactualizat singuri, fără mine, literale despre care învățătorii lor din școala de masă afirmă în caracterizările lor (care i-au făcut să ajungă la noi în școală!) că nu le știu? Nu e logic?

Iluzii prea mari nu mi-am făcut. Putea să fie o întâmplare, dar, din cei trei, unul continuă să fie performer. În ianuarie calcula mintal de la 1 la 100 perfect, în timp ce programa școlii ajutătoare prevede pentru clasa întâi pînă la sfîrșitul anului calculul cu sau fără numărătoare în cer-

de comportament, dar nicidecum oligofreni, dacă vreau să-i redau școlii de masă nu pot pentru că nu există cadrul legal. Am încercat. Cum să pot eu, profesor, să conștient un diagnostic care e medical. Diagnosticul de oligofrenie, odată pus, este ireversibil. Nu scrie nicăieri așa ceva, dar în viață așa este. Copilul pleacă cu stigmatul acesta. Într-o epocă în care și cel mai banal diagnostic este discutabil și se poate reveni asupra lui!

Ce s-ar putea totuși face? Soluțiile posibile sînt în primul rînd de bun simț. Cînd un profesor de la școala ajutătoare constată o eroare certă sau are dubii, să se procedeze la reexaminarea medicală, să fie supus copilul unui examen în fața unei comisii autorizate în care să demonstreze achizițiile intelectuale făcute și asta pînă cînd nu e prea tirziu. E știut că și un om adult conștient într-un climat își anulează personalitatea, și-o stînge. Într-un astfel de caz plafonarea mintală devine un proces activ, și cu atît mai virtuos la cei mici. Trebuie ajutați, nu constrînși. Noi toți am început viața și învățătura potîcindu-ne. Dacă părinții noștri și educatorii noștri de atunci ne-ar fi disprețuit, poate ne-am potînci și astăzi.

Nu trebuie neglijată nici elaborarea de metodici diferențiate pentru tot felul de copii, nu doar metodici pentru copii normali. Metodici din care învățătorul să înțeleagă esența și necesitatea recuperării intensive, de ele avînd nevoie atît școlile ajutătoare cit și școlile de masă. Cu cît elevul pune mai multe probleme, cu atît căile și mijloacele de instruire trebuie să fie mai subtile, altminteri moneda cu tratarea diferențiată rămîne o problemă fără acoperire. Învățătorii să fie primii care să semnaleze din timp medicilor cazurile de rezistență, cazurile dificile, cazurile de neintegrare în ritm. Un diagnostic de oligofren se dă în câteva minute, după doi ani de repetenție, traume psihice și chiar fizice.

În prezent, acesta e paradoxul, nici profesorii de la școlile speciale nu sînt dispuși să renunțe la cei care nu sînt oligofreni. Cînd ai doi copii de felul acesta, inima te-ndeamnă să-i păstrezi, nu să-i duci acolo unde le este locul. Ei sînt copiii de vîrșină la lecțiile noastre deschise, șefii de clasă, de dormitor și profesorii țin cu orice preț la ei. În acești trei ani, de cînd sînt la școala ajutătoare, m-am convins că și cu ultimii dintre ultimii se poate lucra. Ei zîmbesc, se joacă, pentru că-i las să se joace, se autogospodăresc, lucrează singuri la clasă. Eu sînt printre ei și doar atît. Să nu ne facem iluzii. Dar, dacă-i scoatem de la școala ajutătoare pentru oligofreni pe cei care nu sînt, și nu vor fi ultimii din clasele normale asta înseamnă foarte mult, enorm chiar. Ei, copiii, orice ar spune, mărturia lor nu este luată în seamă de nimeni. Se mulțumesc să audă un „da” la întrebarea „tovarășo, nu-i așa că eu nu sînt oligofren?” Singurii mari absenți ai acestei scene sînt părinții.

ION PREDOȘANU

Cine se ocupă de copiii cu probleme? (III)

„O eroare umană se poate produce în cinci minute. Dacă ea durează o viață, atunci e o crimă”

minea acolo. Acum băiatul este într-o școală pentru handicapați motorii din județul Cluj. Ce se opune rigidității psihice? De cele mai multe ori, o rigiditate birocratică, începînd cu sistemul de constatare a situației lor după doi ani și cu obișnuința de a-i trimite la noi, deși nu e întotdeauna cazul. Încetul cu încetul m-am apropiat de acești copii. Nu sînt totuși reduși mintali. La început am avut o intuiție mai mult sentimentală, apoi am făcut o investigație. I-am observat atent și am început să lucrez cu ei intensiv, recuperîndu-i în primul rînd psihic, am încercat să obțin de la ei un sentiment de certitudine și securitate. I-am lăsat să se manifeste liber, fără nici un fel de inhibiție din partea mea, am încercat să le risipesc emoțiile negative (asta este frică), să-i fac să-și autocontroleze tinuta, mersul, expresivitatea chipului. În particular, am plecat de la hirtia igienică și stersul nasului, încercînd să-mi inhib mie însămi faptul că aspectul lor dezolant ar fi efectul schizofreniei. Cauza lor merită. Am observat că, în noiembrie, într-o lecție deschisă la citire trei copii citeau cursiv,

cul 1-10, așa cum majoritatea copiilor realizează. Dacă depășesc degetele se-ntreabă „ce fac cu asta?”

Să răspund cu anticipație unei obiecții. Ar putea veni un psiholog să spună că băiatului cu pricina, avînd zece ani, i-a crescut vîrsta mintală. Dar de unde să știu dacă i-a crescut sau a avut-o cînd prin forța împrejurărilor acest copil n-a frecventat școala decît sporadic din motive de boală. Există o instrucțiune care prevede că în cazul cînd un elev lipsește mult învățătura este obligată să-l școlarizeze la domiciliu sau mai apoi să facă prin meditații o recuperare intensivă. Mulți știu de instrucțiunea aceasta, dar o uită foarte adesea.

Dacă un profesor de bun simț face un calcul și la 15 elevi am înregistrat o eroare sigură și sînt pe cale de a o înregistra pe a doua, înseamnă un procent de eroare de 13,3%, ceea ce cînd este vorba de oameni este imens, practic o crimă. Gafe mai sînt și la alte clase; vin copii cu tulburări de comportament, derbedei mărunți care fug de la școală și atîta tot. Unul handicapat fizic, altul de intelect, alții cu tulburări

15 septembrie

Tradiționala zi festivă este la școala noastră poate și cea mai dramatică. Nici flori, nici zîmbete, nici bucurie. Imi aștept cu crispare și neliniște elevii. Timpul trece încet; probabil că părinții vor fi înconjurați de multe ori clădirea școlii, amînînd, fie și măcar cu câteva ceasuri, aducerea copiilor aici. În sfîrșit apare primul elev la clasa întâi. Este un băiat voinic, cu expresie goală în privire. Este însoțit de tatăl său, un om modest, vizibil emoționat și timorat că fiul său a rămas repetent de două ori și că, inevitabil, va fi elevul școlii ajutătoare pentru deficienți mintali. Copilul se supune cu docilitate corvoadei testelor. De pe coridor se aude un hohot de plîns. Un coleg îmi prezintă un prichindel drăgălaș cu fața boțită de lacrimi; părinții l-au lăsat la noi la internat încă din ziua precedentă. Marinuș, așa am aflat că-l cheamă pe copil, se împotrivese și mă lovește cu sălbăcie ori de cite ori încerc să-l iau de mină și să-l duc în clasă. Repetă cu înverșunare: „vreau la tata la a...”. Îi promit că o să-i arăt un cătel. Un licăr de interes, o vagă speranță în privire, „mi-l dai mie de tot?”, „desigur”. Băiețelul consimte să mă urmeze. Se pare că am intuit bine; Colecția de animale și automobile decupate din reviste se va bucura de succes...

Octombrie

Imi reprim cu un mare efort de voință clasicul „Liniște!!!” Copiii se pirăsc reciproc, intens dar fără vreo intenție răutăcioasă — o primă și rudimentară formă de comunicare cu mine. Un singur burete și o singură tablă, iată un obiect serios de dispută cînd am unsprezece elevi de serviciu... voluntari. Gumele și creioanele sînt comestibile. La sfîrșitul orelor, copiii adună cu conștiinciozitate bărcile și avioanele confecționate clandestin cu foile rupte din caiete. Totul se strică, totul se rupe, nimic nu dispăre. Micii vînovați trasează din ce în ce mai sigur linii de sus în jos, de jos în sus, de la stînga la dreapta. Recunosc cu ușurință și aduc la cerere două creioane, două triunghiuri mari, două patrate roșii, două cercuri mici albastre. Se miră, întreabă, se supără cu ajutorul vocalelor a, e, i, o, u. Citez din caracterizările cu care au venit elevii mei de la școala de masă: „Nu este sociabil... nu face asociații... nu manifestă interes față de învățătură... confundă elementele între ele”.

Dar oare într-adevăr confuzia este o greșeală atît de gravă la școlarii mici? Nu este oare mai degrabă un semn de achiziție informațională?!

Urmăresc cu interes răspunsurile eronate, le clasez și încerc să înțeleg dacă sînt lipsite de raționalitate.

— Unde stă cățelul? / — În casă. (Ilaritate generală). / — Cum se cheamă casa cățelului? / — Cușcă. / — Ce mîncîci tu

Jurnalul

unei profesoare

la gustare? / — Creioane (copilul mă privea intens cum răsuceam nervos niște creioane; atent la gesturi, nu auzea întrebarea). / — Dați exemple de cuvinte care încep cu „t”. / — Tata, tren, tanc, tractor, tramvai, automobil, avion, bicicletă, elicopter. (Copiii uitaseră întrebarea inițială pe care nu o mai repetasem și începuseră să serieze noțional, cu o pasiune lesne de înțeles la băieți, mijloacele de transport, făcînd abstracție de criteriul fonetic.)

Deci, oricît de paradoxală și aberantă pare la prima vedere, eroarea școlarului are o logică internă. Promptitudine și pre-

zență de spirit, iată implicația directă. Penalizez din ce în ce mai puține răspunsuri, oricît de șocante ar fi pentru mine. Încerc să-i scot din impas prin sugestie. Se instalează un climat de certitudine și încredere...

Noiembrie

Propozițiile sînt cele care spun ceva despre noi, cuvintele sînt cele după care ne oprim, silabele sînt cele pentru care batem din palme. Rezultatul adunării este mai mare și punem semnul plus, cel al scăderii este mai mic și punem semnul minus.

Literele încep să vorbească: ai — ia, tata — papa, ai — papa, ia — papa...

„Sosește mult așteptata lecție deschisă. Obiect — citire, procedeu metodic — instruire programată cu fișe individuale, obiectiv — lectură cursivă pe diferențe de nivel. Surpriza colegilor care asistă este mare. Trei elevi recunosc toate literale, citesc cursiv și înțeleg mesajul scris încercat de o mare intensitate afectivă. La sfîrșitul orei — felicitări pentru mine și ciocolată pentru cei mici. Quod erat demonstrandum.

Cu cit se estompează în timp amintirea școlii în care copiii au fost stigmatizați și supuși blamului public, cu atît se reactualizează și se cristalizează noțiunile predate anterior. Recuperarea este de natură psihică înainte de toate...

Decembrie

Succesul social i-a stimulat pe elevi. Activitatea clasei devine mai organizată, mai sistematică. Copiii au căpătat autonomie de studiu. Se semnalează diferențe mari de ritm și de nivel. Se instaurează ierarhia firească oricărei clase de elevi. După efortul făcut, copiii ar merita o plîmbare prin oraș, proiect pe care-l amîn sine die. Data trecută am întîlnit la grădina zoologică un grup de ștrecari vioi și zgomotoși de la școala de masă. Învățătoarea care-i însoțea a încercat să-și verifice aptitudinile de fiziolog de cercetîndu-mi cu o privire expertă copiii și stabilind la prima vedere, a haute voix, care din ei este oligofren și care nu.

Ianuarie

Vacanța le-a priit; sînt jucăuși și, în același timp dornici de învățătură. Mihăiță, noul venit, un puști blond și ciufulit nu înțelege încă rostul unei săli de clasă.

Cealalți au primit la aritmetică caiete — program și rezolvă, cu sau fără numărătoare, exercițiile. La citire unii și-au propus să cunoască singuri toate literale. Sîndel citește cărți, încearcă să-și corijeze defectele de pronunție și pretinde pentru aritmetică exerciții mai complicate în cercul 1-100. Cu lectura basmelor nu am încă succes. Repovestite, basmele devin niște conflicte violente în care personajele taie capete, seucid cu buzduganul, se spintecă cu sabia, cu paloșul. Îi împresionează în schimb „Povestea ghețuței din piciorul drept”, cea bună la suflet dar mincinoasă și infumurată. Dănuț dă semne de agitație.

— Tovarășo, permiteți să vă spun ceva. / Spune, ce n-ai înțeles. / Este adevărat că noi sîntem oligofreni? / Cum adică? / Băieții mai mari ne-au spus că aici este școala pentru cretini, adică pentru proști.

Evadez cu discreție lașă din subiect și bigui ceva despre școala care ajută. Nu sînt încă pregătită să răspund la o asemenea întrebare...

Februarie

Marinuș nu mai plînge, dar nu se joacă; melancolic și solitar execută mecanic și incorect teme școlare. Școlul de adaptare este foarte prelungit. Ionuț scrie foarte urît dar de cînd i-am încredințat cheia de la dulapul cu rechizite, am cîștigat și eu dreptul la recreație. Cînd vin la clasă, găsesc distribuite corect toate materialele necesare.

Martie

Un curs intensiv de scriere se impune cu necesitate. Exercițiile structurale par binevenite. Copiii se amuză de scrierea pe etaje.

Mama pleacă la piață. Mama pleacă la fabrică. Iliuță se foiește în bancă. În cele din urmă se hotărăște:

— Tovarășo, eu n-am mamă...
— ...
— Pot să scriu propozițiile cu „tovarășo”?

Aprilie

Imi propun să-i redau școlii de masă pe elevul Haută Sîndel. Voi reuși?!

VIRGINIA PARASCHIV
Școala ajutătoare Focșani

Argumente pentru un recurs extraordinar

„Nu mă deranjează sancțiunea, ci modul nedrept în care a fost elaborată. Eu sunt suficient de bine cunoscut și apreciat la locul de muncă și nu merg cu capul plecat deoarece tot colectivul mă cunoaște... Numai că nu sunt de acord să fie sancționat, din cei doi copii ai unui părinte, cel care nu a spart geamul, în locul celui care, într-adevăr, l-a spart — aspect de care instanța nu a vrut să țină cont.“

(Lefteric Ștefan, mecanic de locomotivă, condamnat la un an închisoare, cu executarea pedepsei prin muncă.)

Accidentul

Era liniște și pace în stația CFR Virteju în acea dimineață a lui 5 august 1979. Echipa de lucrători la linie a lui Golea Constantin se instalase direct la lucru pe linia a III-a, mecanicul de locomotivă Lefteric Ștefan și cei doi manevranți ai garniturii — Treantă și Șerban — erau gata să înceapă manevrele. Cum în acea zi nu aveau conducător de manevră, șeful stației, Ungureanu Constantin, a preluat această sarcină și, de pe peron, a dat comenzile necesare. Semnalul luminos de pornire odată apărut, mecanicul Lefteric a pus convoiul de manevră în mișcare, prin împingerea celor 7 vagoane pe linia a doua, urmând să se întoarcă cu ele pe linia I. Concomitent cu începerea manevrei, pe linia a III-a a trecut fără oprire din direcția Ciorogirla, spre Jilava, trenul de marfă nr. 16 925. La trecerea marfarului echipa de lucru la linie s-a retras pe interstițiul dintre liniile II și III. Victima accidentului, Călin Natalia, neauzind mișcarea convoiului de manevră și nefiind încunștinată de efectuarea acestuia, ferindu-se mai mult de marfar, a intrat în gabaritul liniei a II-a, fiind lovită de colul frontal al cutiei ultimului vagon de manevră, trântită jos și accidentată. Urmarea accidentului — amputarea piciorului stâng.

„S-a reținut că vinovat de producerea accidentului este Lefteric Ștefan care a încălcat dispozițiile art. 13 din cap. 3 al Instrucției nr. 5 de mișcare și prevederile fișei nr. 18 din planul tehnic de exploatare al stației, prin aceea că a pus în mișcare locomotiva înainte de a primi semnalul corespunzător din partea conducătorului manevrei și fără a verifica dacă ambii manevranți se aflau sau nu în vagoane. De asemenea, se mai reține că inculpatul, deși trebuia să treacă pe partea dreaptă a cabinei locomotivei, a rămas pe partea stângă, fapt ce l-a împiedicat să observe semnalele de circulație și de manevră...“ (Din Hotărârea definitivă a Tribunalului municipal București.)

Ce spun specialiștii C.F.R.:

Iancu Constantin, instructor depou: „La noi, în C.F.R., instrucțiile și normele departamentale pentru protecția muncii sunt extrem de numeroase, dar și extrem de clare. Tocmai de aceea nu înțelegem cum de a rămas singurul vinovat — din cei 6 desemnați de Inspectoratul teritorial pentru protecția muncii al municipiului București — doar Lefteric. Și mai ales de ce el?“

Slavariu Vasile, instructor C.F.R., depou București-Triaj (care răspundea de Virteju pe vremea accidentului): „Cred că era binevenită mărturia unui specialist în probleme C.F.R. De aceea nu pot pricepe de ce nu am fost admis pe lista martorilor propuși de inculpat în apărarea sa.“

Marin Boanță, care răspundea cu protecția muncii la C.F.R. Triaj-București (care este și licențiat în drept): „Eu am fost admis ca martor după repetate insistențe. Am subliniat, pentru repunerea faptelor în echilibrul lor firesc, toate as-

pectele ce se dezvoltă cu claritate din instrucțiile C.F.R. Nimic din ce am spus nu s-a luat în considerație. Și mă întreb de ce?, după cum, iarăși mă întreb, cum de nu a fost reținut nici un punct din recursul Regional de căi ferate București către Tribunalul municipal? Pentru că Lefteric a fost, cu adevărat, pedepsit pe nedrept.“

Radiografia unui dosar

Rareori mi-a fost dat a răsfoi un dosar mai confuz ca acela al cazului Lefteric. Probele de martori nu pot, în situația dată, să stabilească cu exactitate împrejurările accidentului pentru reținerea culpei, pentru simplul motiv că ele inesele sunt contradictorii. De la prima mărturie și pînă la ultima, contradicțiile în declarații sint atât de evidente (date, rețineți, de aceiași oameni), încît întrebarea unde se află, de fapt, adevărul nu-ți dă pace. Mai întii toți cei prezenți la locul accidentului au susținut că atât mecanicul Lefteric cit și cei doi manevranți au stat pe partea dreaptă sensului de mers al locomotivei (inclusiv cei în cauză). După care, lucrurile suportă o schimbare de 360 grade: mecanicul și cu manevranții au stat pe partea stîngă (ba au fost amîndoi manevranții la locurile lor, ba, unul singur, așezat pe dreapta...) Referitor la șeful de echipă Golea, mai binezis unde se afla el față de locul accidentului, alte declarații ce se bat cap în cap. Ș.a.m.d. Poate de aceea, am zice și noi, cuvîntul unor specialiști ar fi trebuit să se facă auzit în acest dosar atât de confuz și atât de complicat, mai ales dacă se ținea cont de numărul mare al instrucțiilor privind activitatea C.F.R.

Pe firul vinovațiilor reținute

1. Se face vinovat Lefteric că a pus în mișcare locomotiva înainte de a primi semnalul corespunzător din partea conducătorului de manevră. Să ne întoarcem din nou la pomenitul dosar. În nici o declarație nu se reține faptul că mecanicul ar fi plecat în manevră înainte primirii semnalului. Dimpotrivă, în această prvință, corul declarațiilor este limpede și clar. Doar în procesul verbal al Inspectoratului de stat teritorial pentru protecția muncii al municipiului București este inserată această „constatare“, fără nici o susținere faptică însă. Sub acest aspect deci, probele dosarului nu relevă nici un element de natură să rețină vinovația inculpatului.

2. Mecanicul este invinuit că nu a verificat dacă ambii manevranți se aflau sau nu pe vagoane în momentul începerii manevrei. Instrucția de mișcare nr. 5/1975 este extrem de clară în acest sens: această obligație a verificării dacă echipa de manevră se află la post, revine, ca atribuție de serviciu, șefului de manevră — fiind vorba în acest caz de Ungureanu Constantin, șeful de atunci al stației Virteju, care ținea locul, în ziua accidentului, șefului de manevră. Iată, la obiect, ce specifică punctul 13 al amintitei instrucții: „Înainte de darea semnalului de începere a manevrei, conducătorul manevrei trebuie să verifice dacă agenții din partida de manevră sint la posturile stabilite...“. Nu credem că ar mai fi nevoie de alte comentarii.

3. Reținem încă o acuzație gravă ce planează asupra mecanicului Lefteric și anume că „deși trebuia să treacă pe partea dreaptă a cabinei locomotivei, a rămas pe partea stîngă, fapt ce l-a împiedicat să observe semnalele de circulație și de manevră“. Prin aceasta a încălcat Ordinul 214/178/1977 al Revizoratului de siguranța circulației din Departamentul căilor ferate.

Să ne oprim și noi ceva mai mult asupra acestui aspect. E nevoie, pentru înțelegere, să apelăm la amintitul ordin 214 care, la punctul „f“, stabilește: „Conducerea locomotivelor în activitatea de manevră se va face numai de la pos-

tul corespunzător sensului de mers“ (n. n. — deci, totdeauna pe dreapta sensului de mers). Pentru ca mai departe să vină cu următoarea precizare: „În stațiile cu activitate de manevră care efectuează operații de compunere și descompunere, unde frecvența mișcării mijloacelor de tracțiune în sensuri contrare este ridicată, și schimbarea posturilor ar conduce la diminuarea capacității de prelucrare a vagoanelor și productivității locomotivei, se va face schimbarea posturilor dacă din analiza efectuată de directorul general se constată că nu există alte posibilități de rezolvare. Situația neschimbării posturilor la manevră se va preciza în Planul Tehnic de Exploatare (P.T.E.)“.

De acum încolo ne vom muta zona de investigație în stația Virteju. Este permisă neschimbarea postului aici? În P.T.E. nu apare. Așadar, liniștiți, am putea apela și noi la ordinul care-l acuză pe mecanic. Conform lui nu ar fi avut dreptul să facă manevra decât de pe partea dreaptă a sensului de mers. Numai că văzînd și auzînd pe cei ce se confruntă zilnic cu manevrele, lucrurile ți se dezvoltă cu totul altfel. Iată ce ne spune impiegatul de mișcare Ion Mircea, aflat pe acest post din 1968 încoace: „Manevra la Virteju se execută în așa fel încît personalul de manevră să nu fie expus accidentelor de muncă. Mai concret spus, cînd se execută manevre pe lîngă liniile de circulație, personalul de manevră trece pe partea cealaltă — implicînd deci și mecanicul care trebuie să vadă partida de manevră. Or, manevra se făcea atunci pe linia 2, iar linia 3, din imediata vecinătate, este la noi linie de circulație, constituînd firul nr. 1 spre Ciorogirla și Jilava, linie pe care trec curent trenuri. Fîrec deci, personalul de manevră a trecut pe stînga, deci și mecanicul. Că nu a fost trecută această prescripție în P.T.E. este vina conducerii de atunci a stației care nu a făcut demersurile necesare după apariția Ordinului 214 pentru intrarea în deplină legalitate. Pentru că așa s-a procedat întotdeauna la noi, obligîndu-ne la acest lucru Normele departamentale de protecția muncii în vigoare“.

Că așa stau lucrurile o dovedește și demersul început de noul șef de stație, ing. Georgian Victor, pentru completarea P.T.E.-ului, în vederea aprobării unor asemenea reglementări pentru stația Virteju. Sint siguri că vor primi aprobarea solicitată intrucit, după cum își motivează el cererea, „respectarea Ordinului 214 cu privire la conducerea locomotivei de pe partea dreaptă a sensului de mers ar conduce la reducerea capacității de prelucrare a stației cu circa 40 la sută...“

Noi elemente pentru nivelarea drumului spre adevăr

Ar mai fi de adăugat cîteva noi elemente, deosebit de importante, credem noi, pentru nivelarea drumului spre adevăr, descoperite în ancheta noastră.

1. Accidentul a avut loc pe 5 august 1979. P.T.E.-ul a fost aprobat de directorul cu exploatarea abia pe 19 august 1979. Îl putem deci crede pe cei ce șoptesc că la data accidentului nici nu exista P.T.E. — lucru extrem de grav dacă se are în vedere că P.T.E.-ul constituie pentru activitatea oricărei stații C.F.R. cartea de căpătîi a muncii de zi cu zi. Dealtfel, chiar cel aprobat după data producerii accidentului este incomplet, uneori depășit de realitate. În sfîrșit, privind regulile de manevră prinse în fișa nr. 18, la care se face referire în instanță, ele sint date doar la modul general. Or, cei care ar fi trebuit să pună la punct P.T.E.-ul nu era altul decît șeful stației de atunci, C. Ungu-

reanu, aflat în ziua accidentului pe post de șef de manevră.

2. De regulă, se întocmesc 5 exemplare P.T.E., toate trebuînd să coincidă, să aibă același număr de file, același indicații, cu același semnături. În P.T.E.-ul de la mișcare am găsit un document ce lipsea în cel al șefului de stație care, zicem noi, dacă ar fi fost cunoscut de organele de cercetare ar fi schimbat aprecierile, în sensul extinderii vinovației, reținută numai în sarcina lui Lefteric. Este vorba de „Prescripțiunile comune de lucru în stația Virteju, anexă la P.T.E.“ — document în care este inserată expres obligația șefului de echipă ca înainte de începerea lucrărilor la linie să înscrie în registrul lucrarea ce se va efectua pentru ca împiegatul de mișcare, la rîndul lui, să-l poată anunța de manevrele din stație. Or, șeful de echipă Golea Constantin a fost scos de pe lista celor vinovați tocmai pe motivul că nu ar fi avut această obligație.

3. În instanță s-a reținut că locurile de refugiu fixate de șeful de echipă Golea au fost cele reglementare. Articolul 32 din N.D.P.M. Tracțiune fixează aceste zone de refugiu la 3 m de la ciuperca liniei pe care urmează să treacă un tren. Deci, între liniile 2 și 3 — linii pe care circulau concomitent marfarul și convoiul de marfă — distanța ar fi trebuit să fie de 6 m. Probele din dosar o adereesc. Realitatea din teren e alta: între cele două linii există doar 4,35 m și nu 6 m.

4. Ar mai fi de semnalat însăși neatenția victimei. Legat de acest lucru, cîteva declarații vorbesc despre niște griu vîrsat pe linie, la cîteva metri de locul accidentului, care, după accident, dispăruse în cea mai mare parte. Poate nu ar fi rău să fie reluată și această urmă, mai ales că există o probă elocventă: pe locul cu pricina a crescut verde și frumos griul, cu toată piatra pusă peste el într-o dispariția urmel.

Tocmai pentru că Tribunalul municipiului București nu a cunoscut aceste noi elemente și probe, le supunem noi atenției Procuraturii Generale în vederea promovării unui recurs extraordinar.

GEORGETA BLĂNARU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Doi veri, ca doi frați...

Iubire mare, frățescă, între doi... veri buni. Așa-i vedea și așa-i știa toată lumea. Uniți la bine, uniți la greu, ce mai, doi oameni dar același suflet.

Așa-i știa lumea. Pînă într-o zi pe care unul dintre veri o va pomeni pînă la sfîrșitul zilelor, iar celălalt nu o va mai pomeni niciodată. Că așa-i, din păcate, uneori, viața; într-o singură zi, ba citeodată și într-o singură oră, dărimă totul, ca un vînt de nebulie.

Actul I. În mare iubire și în mare bucurie, cei doi veri — unul din București, celălalt din Cocora, Ialomița — s-au cîștit și rîscîștit. „Să trăiești ani mulți, vere!“ „Să-ți trăiască familia, copilașii, vere!“ „Să fii sănătos toată viața, vere!“ „La 80 de ani, tot aici să fim, vere, cu nepoții lîngă noi!“... Și tot așa, cioc-cioc, cioc-cioc, pahar după pahar, sticlă după sticlă, pînă cînd, din nimic, pe vîrul din București l-a pîlit — cine știe de unde? — de la vreo bătătură la picior, l-o fi supărat rău mieunațului mișii sau cîrii vreunei cîrii?, nimeni nu știe de ce — o furie pe dragul lui de vîr pe care l-a „îmbrăcat“ în punni și picioare, pe unde a apucat, pînă l-a lăsat jos în nesimțire.

Apoi s-a îmbrăcat frumuseț și a plecat de-acasă. Nimeni nu știe unde. Poate s-a dus la cinema... Nu-i exclus...

Vărul cel drag — lat în curte. Au trecut prin fața casei oameni. Oameni buni. Au chemat urgent Miliția, Salvarea. Prea tîrziu. Vărul din Ialomița a decedat.

Actul II. Se întoarce vărul viu din oraș. E întrebă, firește, ce și cum? Cine-i mortul? Răspunsuri autentice: „Cine-i asta, dom'le? Nu-l știu!“ „Nu l-am văzut în viața mea!“

Pînă la urmă, totul s-a dovedit și adevărul a ieșit, ca întotdeauna, la suprafață.

Într-o lume obsedată, parcă, de recorduri, am auzit, iată, și despre un record de neomenie.

Și tocmai într-o lume ca a noastră, unde se face totul pentru oameni, pentru omenie!

Doi veri care, cîcă, se iubeau ca frații.

Așa-i știa lumea...

MARIUS POPESCU

MIRCEA BUNEA

Ploaie și frig și pe străzile Bucureștilor. La început prea puțin — ori deloc — învâțați cu giubuscucurile barice ale lunii mai, bucureștenii au sfîrșit prin a se adapta. Așa că nu mă mai mir dacă-i văd pe mici și pe mari — pe sub umbrele mici și mari — bătînd trotuarele și căscînd gura la vitrinele de pe Calea Victoriei, spre exemplu. Veritabilă promenadă sub fîrîitul devenit exasperant. Ceea ce mă miră este că nu-i mai văd pe cei mici tractîndu-i ori împingîndu-i pe cei mari spre ROMARTA COPIILOR, ca în anii trecuți. Cum ajung în fața magazinului, copiii preferă să-i întorcă ceafa, iar ochii să și-i arunce spre terasa C.C.A. S-ar părea că-i mai interesantă colonada dorică de peste drum, decît ceea ce știu că se mai poate privi ori găsi dincoace de trotuar. Simbătă spre prînz, timp de fix o oră, n-am văzut intrînd ori măr-car dorînd să intre aici vreun copil. I-am spus asta și tovarășului Ion Codescu, responsabilul magazinului ROMARTA COPIILOR. I-am spus-o glumînd, că, adică, copiii nu-i mai calcă pragul ca să nu se vadă cumva nevoiți să-l atenționeze că se scrie ZIUA, nicidecum ZIU (!) INTERNAȚIONALĂ A COPILULUI, așa cum se poate citi pe panoul pictat care anunță PARADA MODEI — BUCURIA COPI-

ILOR '80, duminică 1 Iunie, orele 10, în incinta magazinului. Tovarășul responsabil m-a contrazis, afirmînd că nu acesta este adevărul, ci, că, dimpotrivă, situația se prezintă excelent. Drept pentru care dumnealui mi-a argumentat că pe 12.000 de umerase expune tot atîtea confecții și

Romarta copiilor?

accesorii vestimentare, că vinde într-un an o jumătate de milion de perechi de încălțăminte pentru copii și că, zilnic, nu-i ajung cele două mașini de cite 5 tone fiecare care-l aprovizionează cu jucării! Nu întimplător magazinul ROMARTA COPIILOR este declarat etalon pe țară. L-am rugat pe tov. Codescu să citim împreună ultima însemnare din caietul de sesizări. Iată-o:

„Am venit în acest magazin de circa două săptămîni pentru ciorapi cu chilot din PNA sau supraelastici. Fără bunăvoință și pe un ton ridicat (s.n.) mi se răspunde mereu-mereu că numerele 22—23 lipsesc din acest magazin. Este vina copi-

ilor din aceste timpuri că s-au dezvoltat frumos? Sau este vina lipsei de aprovizionare corectă? Vă rog frumos și insistenț să faceți în așa fel ca să găsim și aceste numere de ciorapi și de toate culorile“. Semnează I.C., str. Miron Constantinescu nr. 15.

Îl mai întreb pe tov. Codescu dacă acum are la vînzare ciorapi dintre cei solicitați și-mi zice că nu, mai întreb unde sint jucăriile — vă mai amintiți căluții, rățoii etc. care puteau fi călăriți, pînă acum patru ani, contra sumei de 1 leu? — de la intrare și-mi zice că nu mai sint; mai întreb unde este bărulețul unde mămicile ori tăticiii îi puteau lăsa pe cei mici în fața unei prăjituri ori a unei sticle de pepsi și-mi zice „nu mai notați c-o să mă bubuie alții pe mine“. Așa că nu mai întreb nimic, mă mulțumesc să privesc magazinul realmente ticsit de mărfuri, de vîrstnici și de afixe care somează: „INTERZIS consumul înghețatei ÎN MAGAZIN“, ori „FUMATUL OPRIT“, ori... și înțeleg de ce la BUCURIA COPIILOR '80 părinții trebuie să-i tragă de mîncă pe copii și nu invers. De unde se poate deduce și că ROMARTA COPIILOR nu este totuna cu ROMARTA PENTRU COPII.

Oraș mic, oraș mare: **BISTRIȚA**

Până acum 8-10 ani, cu toate marile prefaceri ce schimbau vertiginos și fără de opreliști chipul țării, Bistrița se încăpățina parcă să doarmă într-o lungă uitare de sine. Destinul ei se aseamănă întrucâtva cu cel al Botoșanilor, cu al Zalăului, cu al Vasluiului. Nu, nu era urită bătrina Bistrița, cea așezată între domoale dealuri transilvane și pe apa riului cu același nume. Avea, zice-se, un anume farmec al ei, un farmec trist și scorjtit, ca o floare de hirtie creponată, ceva între roșu și roz, sau între albastru și siniliu. O floare de hirtie într-o vază cam prăfuită și în întunecimea unei camere în care soarele nu mai intrase de mult. Era, adică, Bistrița un oraș în care nu se întâmpla mai nimic. Veneau, va să zică, toamnele, veneau mult prea devreme. Toamne lungi și ploioase. Bătea mai întâi, dinspre Dealul Cetății, sau dinspre Birgăie, ori dinspre Căliman, dinspre nord-est deci un vânt mai tăios, cu miros de zăpadă. Se-nfiorau bătrînii tei de pe străzile bătrinei Bistrițe, iar apa riului, din domoală și răcoroasă, se făcea turbure și bolborosea a galben-cenușiu, a început de singurătate lungă. Veneau apoi iernile, mai lungi decît toamnele, și la gura sobelor în care focul ardea de sute și sute de ani, Bistrița, oraș al pensionarilor, visa la vremuri apuse, în timp ce riul se împotmolea în propria sa scurgere, tot mai sticloasă. Cam pe la sfîrșitul lui aprilie, ba chiar spre mijlocul lui mai, începeau să bată dinspre Dealul Ghinzii vinturi iuți, vinturi de sud, și pomii dădeau colț de frunză fragedă și, pînă să-nflorească, schimbau în verde culoarea năvalnică a apelor. Veneau deci primăverile. Verde crud, verde de-amăgire nouă? Da. Fără doar și poate, da. Ce alt fel de verde poate să aducă o primăvară, oricît de năvalnică, în inima unui oraș de pensionari?! Doar vara era, ca să zicem așa, parcă mai vie, mai luminoasă. Vara, cînd soarele răsărea, ca și acum, desigur, de peste Dealul Cocoșului — nici că se putea un alt nume mai potrivit — și urca încet pe bolta de un albastru fără de pată și se oprea o clipă în virful celui mai înalt turn al orașului, al Sașilor, 75 de metri, și începea să coboare domol înspre Dealul Căstăilor, dar nu înainte de a rodi, în neștire și fără de trebuință, smîrcurile cu pipirig, răchită și sălcii, adică mlaștina de sub acel deal. Se scurgeau deci anotimpurile peste îmbătrînita Bistrița fără să se întimplă nimic altceva decît chiar acea scurgere. Orașul era ca o corabie plutind în derivă.

Ei bine, chiar pe smîrcurile de sub Dealul Căstăilor, exact acolo unde sălbăcia și pustietatea se credeau mai pe deplin la ele acasă, odată pentru totdeauna, s-au ridicat în numai 8 ani cîteva mari întreprinderi ce alcătuiesc la ora actuală platforma industrială a orașului. Liniștea aproape maladiivă a orașului, ca o oglindă învechită și inaptă să mai redea, cu fidelitate, suflul innoitor ce a început să bată peste Bistrița, s-a spart în mii și mii de fîndări. Pretutindeni în oraș s-a instaurat frenezia unui ritm năvalnic, dornic parcă să recîștige timpul pierdut. Celor doar 2.279 de muncitori, cîți erau cuprinși în 1965 în mica industrie locală, li s-au adăugat, în numai 8 ani, alți 24.000 de muncitori, majoritatea tineri între 20 și 25 de ani. Cu atîta singe tinăr bubuind în secularele sale artere, Bistrița s-a văzut nevoită să arunce de pe umeri tristul renume de oraș al pensionarilor. Pînă și soarele însuși, răsărind tot de pe Dealul Căstăilor, nu se mai oprește, în acea clipă de răgaz a amiezii, pe măciucia din virful Turnului Sașilor, ci și-a ales alt loc de părelnică odihnă, mai înalt, 120 de metri, adică turnul Centralei de termoficare a orașului. Da, ușa sobelor în care pilpiia molcom focul timid al aducerilor aminte, cînd orașul era o nefirească oază a unei nefirești liniști, s-a închis. Un alt foc, înalt și puternic, arde sub Dealul Căstăilor, pe fostele smîrcuri de altădată, și din dogoarea lui s-au plămădit, iată, vetrele a două mari cartiere, Decebal și Andrei Mureșanu, cartiere în care locuiesc, firește, cei mai mulți din cei 24.000 de muncitori din platforma industrială. Voi reveni, desigur, asupra acestor două cartiere cărora li se vor adăuga în viitorul imediat un altul, Independența-Sud, aflat în plină construcție, și Ștefan cel Mare, acest cartier aflîndu-se încă pe planșetele arhitecților. Să ne oprim însă, pe scurt, foarte pe scurt, asupra întreprinderilor ce alcătuiesc atît de tinăra platformă industrială a Bistriței.

Prima unitate, intrată efectiv în funcțiune în anul 1972, a fost **Întreprinderea de textile nefesute**, sau, cum li se mai spune pe scurt, **Netex**. Valorifică superior produsele secundare rezultate în întreaga ramură a industriei textile. Obținute printr-o tehnologie modernă de mare productivitate și eficiență economică, produsele finale sînt: vată de tapiserie, suport hidrozolant, vată termosudabilă, voal termosudabil, precum și diferite materiale pentru construcții cum ar fi termotex, liatex, termotex melan, etc. Capacitatea anuală, 25,5 milioane metri pătrați de textile nefesute.

În același an, dar cu cîteva luni mai tîrziu, a intrat în funcțiune și **Combinatul**

Fotografie de ION PREDOȘANU

de prelucrare a lemnului care cuprinde o fabrică de mobilă cu o capacitate de 10.000 garnituri pe an, o fabrică de PAL cu o capacitate de 70.000 tone pe an, o altă fabrică de mobilă sculptată, o fabrică de PAL melaminat, precum și o fabrică de mobilă din PAL melaminat.

Acestor două mari unități industriale care abia dacă implinesc 8 ani, li se adaugă în 1973 gigantul industriei bistrițene și al platformei industriale, **Combinatul industrial pentru construcții de mașini**, C.I.C.M., care se compune la ora actuală din 4 fabrici, cea de utilaj tehnologic, cea de utilaj chimic, cea de materiale electrotehnice, precum și o forjă-turnătorie. Aflat în permanentă dezvoltare, combinatul se va îmbogăți pînă la sfîrșitul viitorului cîincinal cu alte 6 fabrici, realizînd în 1985 o producție de aproximativ 5 miliarde lei.

A patra mare întreprindere a platformei este cea a **materialelor de construcții**, dată în funcțiune în 1976, cu o fabrică de prefabricate din beton armat, o secție de tuburi premo din beton armat, o secție de elemente de poliester armat cu fibră de sticlă, o secție de cabluri, precum și o fabrică de elemente din mase plastice pentru construcții.

Și-n fine, al cîincelea pilon de bază al platformei, **Întreprinderea de sticlă menaj**, înființată în 1974, dotată cu utilaje moderne care produc 1.740 tone de sticlărie pe an.

După această mult prea succintă prezentare a platformei industriale se cuvine să facem trei precizări. Prima: producția industrială a anului 1938 a fost realizată la nivelul întregului județ, în anul 1977, în numai 11 zile și se preconizează ca la sfîrșitul anului 1980 aceea producție să fie obținută în doar 4 zile. A doua precizare: platforma nu este un loc de muncă numai al bărbaților, ci și al femeilor, la Netex și la Întreprinderea de sticlă menaj personalul muncitor fiind format în majoritate din femei. Cu alte cuvinte, rod al unei gândiri suple, temeinice și profunde, platforma se prezintă ca un întreg armonios, capabil să ofere dreptul la muncă tuturor locuitorilor orașului.

A treia precizare, cea care avea să împingă mai departe reportajul de față, aparține inginerului Ovidiu Prislop, șeful secției de prelucrări mecanice din cadrul C.I.C.M.: „Născută ca peste noapte, această platformă a născut, la rîndul ei, un nou oraș, o nouă Bistrița. Aș aduce

ca argument propria mea familie. M-am născut aici, în satul Unirea, acum o suburbie a Bistriței. Am plecat apoi, cu părinții, la Năsăud. Am terminat facultatea la Cluj-Napoca și am fost repartizat în județul Gorj, la Tg. Jiu. Cînd a început construcția C.I.C.M.-ului, mi-am luat transferul și am venit acasă cu sufletul la gură. Locuiesc în cartierul Decebal, strada Cuza Vodă, blocul S-2. S-a ridicat deci platforma, dar, în același timp, împrejurul vechiului oraș, s-a ridicat și cartierul Decebal. S-a mărit platforma, dar, în același timp a apărut și un al doilea cartier, Andrei Mureșanu. Reîntors pe meleagurile județului natal, colegul meu, inginerul Gheorghe Medesi, șef de secție schimb, locuiește în acest cartier, pe strada Emil Girleanu, în blocul R-1. Sau, dacă mai e nevoie, un alt exemplu, cel al colegului nostru, subinginerul Marin Moldovan. A terminat institutul anul trecut. Fiind din comuna Șieut, la numai 30 de kilometri de Bistrița, a cerut să fie repartizat aici. Deocamdată locuiește în gazdă, dar peste cel mult o lună și jumătate se va muta, împreună cu soția, tot subingineră în cadrul atelierului nostru de proiectare pentru utilaj metalurgic, într-unul din primele bucurii ale cartierului Independența-Sud. Și, dacă ar fi să coborîm în secție, am constata că majoritatea locuim în această nouă Bistrița pe care a născut-o, firește, platforma industrială a orașului. Așa s-a făcut, zic eu, simplu și firesc, că platforma noastră, una din cele mai tinere din întreaga țară, a născut un oraș tinăr, înviorînd ritmul mult prea lent al bătrînului nostru țîrg. Veneam altădată, ca student, în vacanță, pe la Bistrița. După două-trei zile mă cuprîndea un fel de moleșală și apăsare. Acuma, nu știu dacă pot fi crezut, dar la Bistrița mă simt ca în oricare alt mare oraș al țării”.

Spuneam că Bistrița era ca un oraș care plutea în derivă, fără o țintă anume, inclus în însăși scurgerea timpului, a anotimpurilor. Da, comparația, în sine, se poate menține. Numai că în pinzele corăbiei bate vîntul innoitor ce s-a pornit acum 8-10 ani, iar timpul prin care alunecă, tinăr și înaltă, această corabie, arată, ca pretutindeni în țară, aceeași oră a ritmului de dezvoltare, ora cea mare și albă a țării, fie că ora aceasta, a împlînirilor, bate la Vaslui, la Botoșani, la Zalău sau la Bistrița.

VICTOR NIȚA

Singur

Îi ura pe oameni fiindcă nu-l înțelegea. Așa credea el. Într-o zi a avut bani și a băut pînă la masa lui mai erau și alții. Toți deau dreptate și el a plătit. Dimineața s-a trezit pe o margine de apă și se gîndea că oamenii l-au înțeles și s'au sfîrșit. Toată noaptea băuse singur.

Brîncuși a fost plugar

Coloana infinitului spune tuturor că Brîncuși a plecat dintre brazde, că a fost plugar. A știut să o ridice în picioare, să milenară, să fie văzută de toți și să adauge în anotimpuri repetate născătoare ce se innoadă întruna fără să sfîrșească. Brazda trasă de Brîncuși este omagiu care ne aduce aminte că fără plugari nu poate.

Noi

Pe toate pămînturile oamenii au pus steele. Unii au avut atîția bani încît și-au construit dincolo de ele observatoare cu gînd să nu scape nimic, una, și alături de astronomi au mai trimis rachete. Noi, românii, le pămîzim să nu cadă.

MIHAI VIȘO

(Urmare din pagina 1)

Notez în picioare, imobilizat în pe care broasca testoașă s-a trezit și țintea capul spre aer. Dulapuri: anul trecut, fără să fi de referință, din cei 29 de absolvenți în fața comisiilor de admitere pentru admiterea în învățămîntul superior au reușit 23. Elevii navetiști, cu o însemnată în școală, se trezesc și dimineața la ora cinci ca să ajungă înaintea de 7,30 și să se întoarcă la școală din județ pe inserate. Proiectele promovate este de sută la sută, cator nesemnificativ însă, după directorului, sau nu atît de serios ca media generală constantă de 80%.

Știi ce înseamnă o medie generală în școală în jurul lui 8? „Clasele a IX-a, continuă să dîreze, invată în contratimp cu profesorilor, după-amiază și într-un loc la circa 3-kilometri de aici, după ce reia cursurile profesorii se îndreaptă-acolo, elevii vin aici pentru pauzele le folosim pentru lecții de logică și preparatorul de fizică se ocupă în laborator, sala profesorală sim pentru limbi străine, în sala nastică am depozitat materialul și schimbăm periodic, săptămînal trimestrial, în pauze, înainte terminarea orelor, în vacanțe, în zile de practică, un du-te-vine profesorilor și evită venind dimineața, vreme, nopțile, în timpul liber, în maximum fiecare secundă, fiecare pătrat, și ne găsăm timp și pentru tîrzi culturale, pentru sport, excursii, fiindcă pe nici unele ne vin în sine ca pe niște obligații deplin, ci ca pe tot atîtea momente de antrenare a copiilor la viața de școală, care n-are pauze și nici scopuri fără legătură între ele. Atletism a ocupat locul trei în județean, echipa de dansuri model I, montajul literar — locul doi Festivalului național „Cîntăreț”, faza județeană, și ne mindri cu locurile ocupate, ci cu faptul a fost rezultatul cooperării elevilor fără nici un sprijin din afara școlii.

Urcăm în laboratorul de chimie, clasă improvizată ad-hoc în sălile de experiențe chimice. Sticle de DE

Numele propriu al oamenilor de la Liebling: Eroii ai Muncii Socialiste!

Poate se va mai ști că în prezentul „implacabil va deveni „altădată“, poate „cindva“ și „odinioară“, Lieblingul satele Cerna și Iosif numărău împreună 4260 locuitori, români, germani, maghiari, sirbi, domiciliați cu inima și sufletul și casa și averea în cimpia bănănească, în țara românească; se va mai ști că indeletnicirea de bază a acestor oameni era munca, munca la două A.P.-uri, la I.A.S., la secțiile locale — ulărie și montaj — ale întreprinderii lectrobanat (unde ploaia nu împiedică curentul al producției, al celor 225 uncitori, foști țărani, foste casnice), la secția de brinzeturi a Industriei Lapteului din Timișoara (cu un record nu numai comunal: 22 de oameni raportează valoarea a producției în valoare de 21 milioane lei!), la cooperativa de consum, la prăvălii de tot felul și prestări de servicii diverse, de la finichigerie și frizerie, la timpărie, de la radio t.v., la activități de mică serie pentru mari beneficiari. Le-ar mai putea zice tinerii acum, îmbătrâniți anilor 2000, pruncii de atunci, cum se îmbrăcau sătenii — straie de oraș, cum în casele lor păundeau mobile și covoare scumpe, tele, boiler, cafea neagră, automobile, cum a la hora românească sau la chirvaial rădesc, iar reporterul va lăsa document spre nunta Elisabetei Kaiser cu Peter arth, nuntă pe care a văzut-o derulându-se ceremonia pe ulițele largi și la imărie, unde primarul din '80, Gheorghe Bădescu, le-a citit textul din Constituție: În Republica Socialistă Română, statul ocrotește familia... Și i-a deardat familie pe Elisabeta și Peter, rotindu-i pe ei și pe urmașii lor, neștiți încă.

Tot reporterul e dator să dea știri de lucru ce se cheamă devoțiune; într-o minează, tot în '80, cum s-a și intimat, la fereastra directorului I.A.S. bă-au degete zorite, anunțând o veste: tractoristul Konrad nu poate veni la muncă, a că să nu fie cu supărare, că el, vecinul său, a fost rugat de împrișnat să-l ajute pe „șef“. Ei, ne vom descurca a zis directorul, după care, deși nerios din fire, mai ales că tractoristul voit era un om de treabă, trudnic, a trebuit să se cauzeze absenței. Vecinul, cindu-și și el datoria de vecin, a explicat: Konrad mi-a spus să nu vă surăți că nu vine la muncă, fiindcă el oare. Rostise ultimele cuvinte...

Aflai acest sfârșit de la inginerul zootehnist Nicolae Rămneanțu, om foarte cunoscut în partea asta de țară pentru izbăvirea sale în selecția și ameliorarea animalelor domestice, mai precis, vaca și oaia, „goarele“ viselor sale. Om care s-a amfionat să dea Bălțatei românești puterea netică și productivă (carne și lapte) a arilor rase ale zootehniei lumii. Deși umul cercetărilor sale științifice nu a încheiat, încă de acum, aici, la Liebling, s-au atins performanțe aparte. Impleună cu soția — foști colegi de grupă, facultate, de institut, de aproape uă decenii muncind alături la Liebling, de li s-au născut și draguțele lor de cioare istețe și frumoase —, cu soția,

Elena Rămneanțu, el, directorul, „uns“ director de nici doi ani, și-a făcut un crez din pe cit de naivele, pe atât de adevăratele vorbe versificate: Hrană bună, / Aer, soare, / Tineret bine ales / — Iată o metodă care / Duce sigur la progres.

Progres, la Liebling așa s-a și înregistrat — vor glăsi și cronicile milenului ce s-apropie —, dar nu murmurându-se așa-zisele versuri, cit aplicind, în buna tradiție a țărânului român, învățăturile din cărțile fie deja scrise, fie abia întregite. Oricine a văzut în viața lui o vacă sau o oaie are o anume imagine a patrupedului cu pricina, socotind, pur și simplu că, asemenea porcului sau găinii, ființa necuvântătoare e un biet pandant al omului, al poftelor vieții a acestuia de a bea un pahar cu lapte, de a purta o bluză de lână, de a mânca o friptură sau un ou la capac. Rămneanțu tot de la „oaie“ a pornit pe calea explorărilor biologice: „hrană bună, / Aer, soare“. Așa încât I.A.S. Liebling mîncarea animalelor nu satisface doar umplerea vâului, fiind o combinație sofisticată de plante care de care mai hrănitore, care de care mai gustoase, în rețete inedite, consumate pe nerăsuflăte de pașnicele rumegătoare, fie în stare crudă, zemoasă, masa verde din limbajul agricol, fie sub formă de siloz, de nutreț preparat în bucătăriile furajere, ca o salată asortată, cu miros ce lasă gura-n apă și ugeru-n lapte. Fără exagerare, dacă pentru gospodine sînt consacrate cărțile de bucate ale Sandei Marin, tot așa s-ar conveni — și ministerul de resort a și inițiat parte din măsurile convenite — propagarea experienței Rămneanțu în prepararea furajelor, dar nu din momentul cîștului, ci mai degrabă, de la împreunarea boabelor în saci și în ogor,

cînd se naște proteina. A nu se înțelege că la Liebling animalul se indoapă ca o gîscă, și leneșă și bleagă, bună numai pentru pene, jumări și ficat, dobîndite odată cu frîngerea gitului; vaca și oaia trebuie să supraviețuiască, să producă, în serie, carne, lapte, lînă, vitei și miei.

Poate că peste un sfert de veac se va zîmbi la producțiile liniilor taurilor Cezar și Hector, de peste 5000 litri lapte, cu 4,1 la sută grăsime și greutate de 650—700 kg, la recordul vacii Pietroasa, care, în trei ani, consecutiv, a deținut recordul național al Bălțatei românești, în lactația a III-a atingînd 11145 litri lapte. Vor păli aceste cifre cit de curînd, după cum prevestesc ficele și nepoatele lui Patron și Salomon, linii genetice pe care, conform strofei „Tineret, bine ales“, le modelează acum inginerii Rămneanțu.

Celebră între „surate“, ferma nr. 5 este unul din nucleele republicane ale rasei Bălțata românească, avînd 800 taurine, din care 450 vaci și juninci gestante. Vacile și oile au devenit de cîțiva ani și un amfiteatru, un laborator, o catedră pentru Facultatea de zootehnie din Timișoara, condusă de prof. dr. ing. Ioan Vințilă, prieten de idealuri cu Nicolae Rămneanțu.

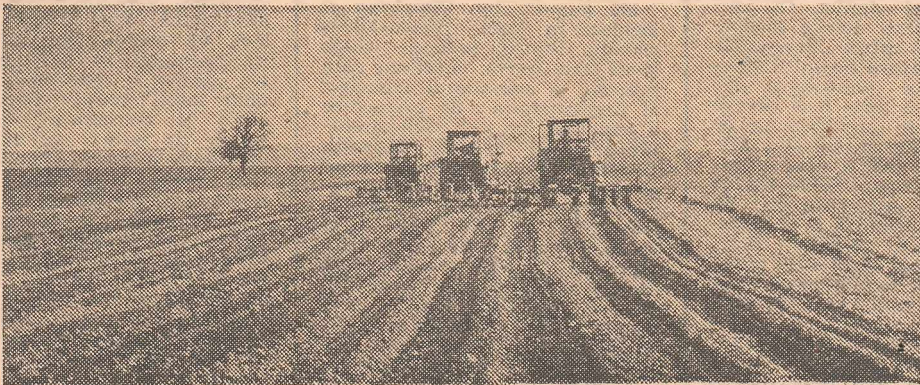
Și bătrîna oaie are la Liebling o biografie demnă de orice tratat științific mondial. Stîna, cioabanul și ciinele au și acum rostul lor, nu neapărat pentru a conserva idilul secular, ci pentru că acestea sînt date inseparabile unei activități umane, precum aratul pămîntului și deșteptarea în zorii zilei. Creșterea oilor n-a fost nicînd un scop în sine ori motivat de dragostea omului față de animal, precum azi sînt pline bulevardele, parcurile și curțile de jivine bune doar la lătrat cu gitul înspre astrul nopții; oaia, sîraca oaie, e o rumegătoare fără mof-

turi, dînd stăpînului multe din trebuințele vieții sale. Sibienii, cu drumuri mult mai scurte în transumanța turmelor, s-au mutat și în satele bănătene, fiind neîntrețuți în meseria fără calificare a cioabănitului; sînt mulți olteni și ardeleni la Liebling, atrași și de cîștig și de oile fără pereche de aci, oi de rasă superioară, Polwarth și Merinos australian, prin care se ameliorează rasele locale, Spanca și Merinosul transilvănean.

Programul — cuvînt sinonim nu cu visul, cit cu planul bizuit pe planuri — are ca scop concret crearea unui nou tip de oaie, tot cu patru picioare, dar cu mari producții de carne și lînă. La carne: obținerea unui spor mediu zilnic, deci vîzînd cu ochii, de 220 grame la miei și a greutateii vii de 60—65 kg la oile adulte și 100 kg la berbeci. La lînă: 8 kg fizic anual, adică, în limbajul zootehniștilor, 15 kg lînă STAS. Plus livrarea de berbeci de elită pentru alte stîne, pentru alte viitoare recorduri. Cit de eficientă e această vînzare o demonstrează și prețul unui berbec (3000 lei), ca să nu mai vorbim de costul unui taur (30000 lei) — ceea ce înseamnă că noul mecanism economico-financiar și beneficiile inerente sînt la Liebling o reușită de care se bucură buzunarul fiecărui om al muncii.

Ca să se știe și mai apoi că nasc și la Liebling oameni făcători de minuni și terestre, și necesare, aplicînd numai „metode care duc sigur la progres“, ar trebui să revină la durerea lor, cum că primăvara '80-lui e una ne-bună, care înecă porumbul în buruieni și culcă paul grinelor. I.A.S. Liebling e una din marile unități agricole ale țării, cu aproape 11000 hectare pămînt (6 ferme vegetale, 4 fiind zootehnice, cu un total de 1500 taurine și 5680 ovine), care produc nu atît furaje, cit cereale, porumb, soia, floarea-soarelui, fiecare cultură cu programul sporului său, desi solul nu e dintre cele mai darnice, puțînd fi și el ameliorat, precum vaca și oaia înseși.

Cum, iată, evocînd un sat, am insistat asupra produsului muncii și vieții sale, animalul și pămîntul, va trebui să încheie rîndurile, și lungi și incomplete, despre Liebling, nu scriînd doar că Nicolae Rămneanțu a primit în '79 Ordinul Muncii clasa I, ci adăugînd că dusul Konrad, primarul Bădescu, maistrul Iulian Sirbescu, economistul Hans Arnold, mecanizatorul Mihail Grosz, mulgătorul Gheorghe Suciu (alt record, în '79: 20 vaci, cu o medie de 4500 litri lapte), așadar, lor, celor nenumiți, se cuvine să le rostim numele propriu, care le este comun: Eroii ai Muncii Socialiste. Nu numai spre aducere aminte.

Fotografie de MIHAIL ȘERBĂNESCU ■

TEODOR BULZA ■

8 ani de tandră luciditate

zate în recipiente chimice. Clasa n-a ut apă, n-a avut gaz. Două căldări erau osite una pentru reziduuri, cealaltă ntru spălat. Lămpi cu spirit. Rudimentă dar intimă atmosferă în care fiecare lect are o istorie a lui și fiecare istorie semnificativă în planul solidarității, al neniei, al pasiunii. La olimpiadele reputate de chimie, aici, în acest laborator, fost pregătite patru premii I, trei premii II, două premii III, trei premii speciale, opt mențiuni. Mircea Florea, cîștigătorul locului I în acest an la clasele a-ia, s-a prezentat la concursul de selecție pentru lotul național (inclusiv clasele XII-a) și a cîștigat locul II. Viorica Kerkes a cîștigat concursul pentru clasele IX-a, anul trecut...

— Era una din școlile obișnuite de tier, spune Rodica Cismaș. Liniștită și notonă. Cu virtuți locale și fără preții, cu idoli întimplători și fără pregătă. O școală cuminte, un așezămînt cu ture pe care cei ce-au venit acum opt și mai țirziu, după schimbarea profiului ei într-unul de chimie, le-au dens temeinic și le-au folosit pentru plinirea noii ei meniri. Ne-am dezvoltat treptat pînă ce am devenit neîncăpăi în perspectiva pe care la început am bănuț-o nici unul dintre noi.

— Ce bănuțiați? — N-am bănuț nimic. Am acordat o nție deosebită claselor a IX-a. Aveam avantaj: selecția riguroasă. N-am ut rabat la selecție. Un colectiv neogen pornește din start cu un handicap u de recuperat ulterior. Toți candidații să devină chimiști. Unii au aptitudini, ii nu. Condiția valorii înalte este o să cu o medie ridicată. De nivelul de gătire a claselor a IX-a depindea opulsarea școlii spre cotele la care niște aliști ca noi visam în ascuns.

— Care noi? — Profesorii de la vechea școală, Clara și cu mine, la care s-au adăugat profesorii Eugenia Nan, Maria Barbaș, ocea Răduț, dr. Sebastian Apostolache,

inginerii Ilie Crăciun, Teodora Popovici, Lilia Dragomir, Ilie Pop, Erika Dobay.

— Ce anume vizați? Ne puteți spune? — Un învățămînt modern, fără pauze, fără ruptură „tradițională“ între pregătirea din școală și cea de acasă, un mediu școlar unitar în care elevii să rezolve totul în clasă, atelier sau laborator, în școală și numai cu ajutorul ei. Un mediu capabil să anihileze diferențele de pregătire de acasă.

— Nu s-ar putea spune că împrejurările materiale ale școlii v-au susținut foarte mult.

— Am fost și noi surprinși să constatăm că baza materială are o contribuție totuși nesemnificativă în edificarea unui învățămînt modern. Am lucrat cu găleți, cu lămpi cu spirit, într-o încăpere improprie, dar n-am trăit nici un moment sentimentul că am fi handicapați. Nu baza materială dă unui așezămînt de învățămînt caracterul de modernitate. Dumneavoastră poate știți mai multe exemple ca mine...

— Ce atunci? — Nu știu, în general. Știu cum am făcut noi.

— Cum? — Cred că am reușit să-i facem pe elevii dependenți de școală, de experiențele din laborator, de orele din ateliere, de practica din combinat, de o anumită modalitate de a rezolva problemele, în colectiv, unde fiecare vine cu ideea lui, idee pe care n-o anulează decît experiența, încercarea... O anulează sau o confirmă... Nu de puține ori am fost în situația să spun: Aici, copii, n-am nici o idee și pe rînd să încercăm diferite căi propuse de ei. Sînt sunată la telefon, acasă: „Ce-ar fi dacă am încerca așa?“

— Cunoșc numărul dv. de telefon? — Avem doar aceleași preocupări. — Aveți totuși o viață personală? — Care nu e ruptă de profesiunea mea. Cu elevii mei sîntem în relații de cercetători, problemele sînt comune, interesul — unul singur.

— Tovarășul director amîntea de activitățile cultural-sportive din școală. Date fiind relațiile profesor-elev, aceste activități au și ele un caracter aparte?

— Au un caracter de lucru, în interesul muncii, în sprijinul ei, au caracter activ în sensul că ajută la sudura unui colectiv a cărui preocupare fundamentală este munca cu tot ce presupune ea, creație, perfecționare, instruire. E foarte plăcut împreună. Cîntăm, organizăm spectacole, inventăm jocuri...

— Cunoșcînd programa școlară, vă întreb: cînd?

— În excursiile tematice. Învățăm o lecție în excursie într-o uzină, de pildă. În practică. Inconvenientul este că nu pot participa toți...

— În vacanțe?

— În vacanțe este atîta liniște în școală încît nu ne îndurăm să nu lucrăm ceva. În vacanțe e o plăcere să lucrezi.

— Și navetiștii?

— La început nu i-am invitat. Îmi închipuiam că le e greu. M-am trezit însă cu totul județul.

— Ce lucrați în vacanțe?

— Probleme.

— De școală?

— De chimie. Ne măsurăm puterile. Rezolvăm tot ce se rezolvă pe plan național. Adunăm problemele date la concursuri, la olimpiade și încercăm să le rezolvăm. Nu le rezolv e singură. Le rezolvăm împreună. Fiecare vine cu câte o idee...

— Olimpiadele, de pildă, n-au acest sistem, al muncii colective. Nu reprezintă el un handicap?

— Pentru ca în clasa a X-a Mircea Florea să nu obțină premiul I a fost nevoie să greșescă comisia.

— Cum adică?

— Mai bine să nu vorbim. Dar așa a fost. A greșit comisia.

— Dumneavoastră nu vă însoțiiți elevii la olimpiade?

— Anul ăsta, în aprilie, în timpul olim-

piadei, nota telefonică a venit cu patru sute de lei. Telefonam zilnic.

— Spuneți-mi, Mircea Florea are chi-miști în familie?

— Tatăl lui este primar în comuna Band.

— Meditatori?

— Nu există. Nici un elev din liceu n-are meditati. N-are nevoie. Elevii noștri nu învață acasă, ci în școală. Nu pleacă nimeni din școală dacă n-a înțeles ceva. Iar dacă se întimplă totuși, imi telefonează: cum v-am spus.

— E totuși greu de știut cine are și cine n-are meditati.

— Nu-i greu deloc. Mergeți la orice școală, verificați cataloagele ultimelor clase și o să observați numărul mare de absențe chiar, sau mai ales la elevii buni. Sînt orele în care fac meditații la materiile de specialitate. La noi, prezența tinde să devină sută la sută. Mă refer la prezența din catalog. Prezența reală este de mie la sută.

— Am înțeles că Mircea Florea nu e în școală, ci într-o tabără de pregătire. V-a scris sau v-a telefonat? Tovarășul director era de părere că împreună cu dv. s-ar fi pregătit mult mai bine.

— Nu. Ceea ce denotă că nu o duce foarte bine. Și e firesc să fie așa. Are un temperament care nu se acomodează cu constrîngerea unui program la care nu a consimțit. Aici, s-ar fi putut pregăti mult mai bine, chiar în aceste condiții precare. Pentru noi nu sînt precare. Ele, condițiile astea, l-au creat.

— De la anul vă mutați și dumneavoastră într-un local nou. L-ați văzut?

— E foarte frumos și are tot ce trebuie. Dar să nu vă închipuiți că ne despărțim ușor de școala asta veche. Lăsăm aici o parte din sufletul, din viața noastră. Ne mutăm, dar partea vie a muncii rămîne aici. Dincolo există de toate: laboratoare ultramoderne și așa mai departe, lipsește un singur lucru: sufletul din lucrurile pe care le vom folosi. Va trebui să trecă o vreme pînă ce vom reuși să le însuflețim. Să le adăugăm o parte din noi...

— Cum se prezintă generația care urmează la start?

— Urmează o generație de aur: Corina Bărbulescu, Ibolya Kerkes, Viorica Crăciun... Între acest local și cel nou mai există o punte a permanenței: combinația chimic. Avem acolo două hale ale noastre, laboratoare, ateliere. Elevii lucrează efectiv în producție...

Primi din partea întreprinderii „DACIA”, București: „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către Mihai Gavrilă, vă facem cunoscut că în urma insistențelor noastre sectorul 1 București a repartizat acestuia o locuință corespunzătoare în strada Ștefan Furtună. Sint în curs de perfectare formele legale de închiriere. Considerăm că în acest fel problema sesizată a fost rezolvată favorabil pentru solicitant”.

Noi, tinerii, reprezentăm cam 40 la sută din populația satului Puieni din județul Ilfov, majoritatea muncitori și elevi ai uzinelor și liceelor din Capitală. Serile însă, întorși acasă, simțim nevoia unui cămin cultural. Pe care nu-l mai avem de aproximativ un an de zile, de când ar fi intrat în reparații, mai exact de când a fost dat cu totul uitării. Nu știm care este cauza, noi, tinerii, am putea da un real ajutor constructorilor. Am făcut numeroase sesizări, dar căminul continuă să rămână în ruină. Și e păcat! (Scrisoarea este semnată de Petre Chirea, împreună cu un grup de 8 tineri din satul Puieni, comuna Prundu, județul Ilfov.)

Din partea Consiliului popular al orașului Caransebeș: „Referitor la scrisoarea numitului Gheorghe Constantin vă facem cunoscut: Consiliul popular al orașului Caransebeș a luat legătura cu Comitetul oamenilor muncii din cadrul Uzinei de construcții metalice, care a repartizat un apartament cu două camere, bucatărie și dependințe lui Atanasie Constantin, fiul lui Gh. C., care este om al muncii la această întreprindere. Apartamentul este situat în alea Liliacului, blocul 3, scara B, ap. 7”.

Mă numesc Gheorghe Mitu, din municipiul Rm. Vilcea, strada Bilciului nr. 15. Țin să vă mulțumesc și să vă aduc la cunoștință că în urma scrisorii adresate redacției dv. am primit răspunsul nr. 8 din 22 februarie a.c., în urma căruia am primit suma reclamată și pensie de gradul II începând cu data de 1 august 1979. Încă o dată vă mulțumesc, atât dv. cât și celor care s-au ocupat de rezolvarea cazului meu.

Consiliul popular al sectorului 1: „Referitor la sesizarea adresată redacției FLACĂRA de către Asociația locatarilor din Calea Griviței nr. 80-82 sectorul 1, prin care aceasta reclamă că nu s-au efectuat lucrările de consolidare a imobilului respectiv: conducerea ICRAL „Pajura” a analizat situația reclamată și a luat măsuri de întocmirea documentației necesare, astfel că imobilul a fost dat în lucru șantierului nr. 1, cu termen de execuție la 30.08.1980. Menționăm că la imobilul respectiv se vor efectua numai lucrări minime de funcționalitate, deoarece este situat într-o zonă de restructurare”.

Mă numesc Elena Rusu, locuiesc în Capitală. Cu ani în urmă am cumpărat un fier de călcat cu termostat, de producție autohtonă, la prețul de 140 lei. Astăzi sint nevoită să-l arunc din cauză că s-a ars rezistența, rezistență care costă 57 lei cu talpa. Am umblat pe la toate magazinele de specialitate după rezistența respectivă, dar inutil. Ba chiar la unul dintre magazine vinzătorul mi-a spus să nici nu mai caut, întrucât astfel de rezistențe nu se mai găsesc de circa un an. Este inexplicabil de ce nu se lansează pe piață, odată cu aceste produse atât de necesare unei gospodării, și piesele de schimb respective?

Din partea C.P.M.B.: „Urmare scrisorii trimise spre rezolvare, adresate revistei de către Vasilescu Ruxandra: în ședința Comitetului executiv din data de 24.03.a.c. i s-a atribuit locuința din strada Econom Stoicescu Atanase nr 38, parter, locuință solicitată prin respectiva scrisoare, în sectorul 6”.

Cetățenii orașului Urlați, județul Prahova, menționați mai jos, vă aducem la cunoștință următoarele: avem o clinică medicală cu peste 10 mii locuitori, cu un singur medic, care nu

poate face față cerințelor populației. În fiecare zi așteaptă la rând cite 40-50 pacienți, asta fără a mai pomeni că după-amiaza nu mai este doctor. Au fost inițial doi medici, dar unul a fost trimis într-o comună, unde face naveta. Noi vă rugăm pe această cale să interveniți la forurile în drept, astfel ca medicul Nelu Breslașu să vină înapoi la circa noastră medicală. Simțim foarte mult lipsa acestui om de o înaltă conștiință profesională, care ne vizita adeseori la domiciliu și care se purta cu noi omeneste. Am făcut sesizare la consiliul popular dar nu s-a luat nici o măsură. (Scrisoarea este semnată de peste 40 de cetățeni.)

Din partea M.I. — Inspectoratul General al Miliției: „Referitor la scrisoarea cetățenei Constantina Blănaru din București, care sesizează că IONEL DINCA din strada Spiridon Matei nr. 2, bloc 12, ap. 47, parter, subinchiriază locuința la un preț mai mare decît cel legal, vă comunicăm următoarele: cu ocazia verificărilor efectuate s-a stabilit că într-adevăr numitul IONEL DINCA a subinchiriat trei camere la un număr de 7 tinere, de la care pretinde și primește lunar cite 400 lei de persoană. Acestea locuiesc pe bază de contract de subinchiriere încheiat de Circumscripția financiară, avînd stabilită o chirie legală de cite 100 lei lunar. Întrucît aspectele constatate constituie infracțiunea prevăzută și sancționată de art. 71 din Legea 5/1973, cel în cauză este cercetat în prezent de către Circumscripția 11 miliție”.

Foarte inspirat articolul apărut în FLACĂRA din numărul de 1 Mai al revistei despre viitorul oraș al copiilor. De asemenea s-a scris despre modernul ansamblu urban „Parcul Tineretului”, despre parcul de distracții, Sala polivalentă etc. Mai puțin s-a scris însă despre cele 10.000 de apartamente ce încadrează zona și mai ales despre apariția, aici, a unor mirosuri dezagustătoare provenite de la unitățile economice de pe platforma economică a abatorului: „Protan”, „S.I.H.”. Dimineata devreme, seara și în zilele de repaus — adică atunci cînd cei care dirijează procesul tehnologic la unitățile sus-menționate nu riscă o întîlnire cu organele de control ale C.P.M.B., întreaga zonă este invadată de mirosuri provenite de la substanțe în descompunere, făcîndu-ne viața un chin, mirosul pătrunzînd chiar și prin ferestrele închise. Este imposibil să credem că s-au eliberat autorizații în acest sens, adică de folosire a unor unități cu o pondere relativ mică în economia națională și chiar a Capitalei, dar care să polueze în acest mod aerul a mii și mii de apartamente nou construite. Socotim că este vorba de nerespectarea anumitor norme și rugăm în mod insistent pe această cale organele în drept să ia cît mai urgent măsurile ce se impun pentru a ne asigura o existență civilizată. (În numele asociației de locatari al blocului 34 Parcul Tineretului, semnează M. Niculescu, strada Cuza Vodă 146, sector 4, București.)

Lucrăm la întreprinderea de stofe tricotate și confecții Iași și avem abonamente de tramvai pe linia 1-4, călătorind zilnic doar 3 stații, de la Podu-Roș la Baza 3 și viceversa, deoarece domiciliem în apropierea stației Podu-Roș. Anomalia pe care vrem să o sesizăm constă în faptul că nu putem folosi alt tramvai — 2 sau 5 — traseul fiind comun între stațiile Podu-Roș și Baza 3, deoarece IJTL Iași a dispus organelor sale de control să confişte abonamentele și să aplice amenzi contravenționale celor care îndrăznesc să facă acest lucru. Este de neînțeles de ce trebuie să zăbovim în stații pentru a folosi numai două tramvaie, cînd putem beneficia de patru — ne referim, firește, la porțiunea de traseu comună, așa cum se procedează în întreaga țară, și cum însăși reclama întreprinderii de transport ieșene ne anunță, sfătîndu-ne să cumpărăm abonamentele respective, reclamă pe care v-o anexăm extrasă din ziarul local. Solicităm așadar prin aceste rînduri dreptul de a folosi și tramvaiele 2 și 5 — evident, pe traseul comun cu cel al lui 1 și 4. (Semnează un grup de 7 cetățeni.)

Consiliul popular al județului Ilfov: „La scrisoarea adresată revistei FLACĂRA, prin care este sesizată starea necorespunzătoare a drumului Vidra-Jilava, vă comunicăm: din cercetările făcute de către Direcția județeană de drumuri și poduri și Secția de drumuri Dărăști Vlașca, s-a constatat că în ultimii ani pentru întreținerea drumului s-a așternut balast și pietriș în cantități suficiente. Avînd însă în vedere traficul intens care se desfășoară pe acest sector de drum, în timpul circulației materialul pietros este dislocat, formîndu-se gropi care jenează și nu permit circulația cu viteză sporită a autovehiculelor. Pentru remedierea stării de viabilitate a drumului în cursul lunii mai a.c. s-au propus scarificarea și reprofilarea întregului sector menționat”.

Pe bulevardul Gh. Gheorghiu-Dej, mai exact pe trotuarul dintre Calea Victoriei și strada Brezolanu, există o serie de arbori tineri, la rădăcina cărora au fost sădite flori. Diferiți proprietari de autoturisme nu țin seama de nici o regulă cetățenească și, parcînd mașinile pe acest spațiu, lovesc pomii, calcă florile și iarba din jurul lor. Din cauza loviturilor primite, coaja multora s-a rupt. Este păcat de banii cheltuiți cu sădirea și întreținerea lor. Situația este cu atît mai de neînțeles cu cît lucrurile se petrec chiar în fața sediului Consiliului popular al sectorului 5. Un fapt pe care l-am mai întîlnit și pe soseaua Ștefan cel Mare, între stadionul Dinamo și Spitalul Colentina, în cartierul Militar, Drumul Taberei etc. (Gh. Gheorghiu, București.)

Mă numesc Ion Cimpeanu și locuiesc în satul Valea-Mare, comuna Runcu, județul Gorj, și vă scriu într-o chestiune care privește și personalul muncitor al Combinatului de prelucrare a lemnului Tg. Jiu, Combinatului de lianți și azbo Birsești, întreprinderea de utilaj minier Rogojelu, Termocentrala energetică Rovinari, Cooperativa „Jiu” Tg. Jiu, I.C.S. Mixt Tg. Jiu, Fabrica de sticlă Tg. Jiu, Fabrica de cauciuc Tg. Jiu, Fabrica de panificație și morărit Tg. Jiu și alte întreprinderi. Pe traseul Valea-Mare, Bîlta, Tg. Jiu circulă zilnic dus și întors circa 180 abonați lunar, plus particulari. Necazul nostru se referă la mersul autobuzelor: aproape în fiecare zi, una din cursele de transport circulă numai pînă la Runcu, pe cînd normal ar fi să ajungă pînă la Valea-Mare. În condiții foarte grele călătoresc oamenii muncii din Bîlta și Bîlțoșara, care din cauza orarului defectuos pierd cu drumul 6-7 ore în afara celor 8 ore firești de lucru. Propunem o reanalizare a mersului acestor autobuze. (În numele a 50 de naveștiți, semnează Ion Cimpeanu, satul Valea-Mare, elev la Liceul industrial „C. Brăncuși” Peștișani, anul III A, curs seral — om al muncii la I.U.M. Rogojelu, secția „Prelucrări mecanice Tg. Jiu”.)

Din partea Comitetului municipal Brașov al P.C.R.: „Urmare scrisorii adresate revistei de către Gavrilă Furcea, bucatar-sef la Grupul școlar C.F.R. Brașov, vă relatăm următoarele: cele sesizate sint reale, unitatea din care face parte a primit un apartament compus din 2 camere, insuficient pentru tovarășul G. F. Grupul școlar C.F.R. Brașov, cu adresa 401/5.V.1980, a solicitat Consiliului municipal Brașov un apartament cu 3-4 camere în locul celui repartizat cu 2 camere, pentru a satisface acest caz. Consiliul popular al municipiului Brașov a repartizat un apartament cu 3 camere Grupului școlar C.F.R. Brașov, pentru a rezolva acest caz în cursul anului curent”.

Un număr de 80 locuitori din comuna Iași, Fierbinți, județul Ilfov, avînd locuri de muncă la întreprinderi din Capitală, facem naveta cu trenul, iar de la domiciliu pînă la gară cu bicicletele, parcîndu-le în spațiile gării Fierbinți, la tovarășul Ilie Tudora și fiul său. Se adună aici circa 500 biciclete pentru care în loc să plătim 10 lei de bicicletă, cum este legal, plătim 15 lei pe lună. Am cerut să ni se facă și nouă o ma-

gazine-gara de depozitare, ca la comuna Dridu, avem teren în acest sens, nimeni nu se interesează însă, lăsînd astfel specula să fie practică în voie. (Guran Florea, Ioniță Nicolae, Tudor Stan ș.a.)

Noi, cetățenii din cartierul Km. 5, de pe străzile Mușcateilor, Popa Farcaș, M. Manole, Valea Albă, Tractorului, Comarnic, ne adresăm dv. în următoarea problemă: aceste străzi nu au fost canalizate în întregime. Fiînd informați că se va trece la asfaltarea lor, înainte ca lucrările de canalizare să fie terminate, propunem ca pentru a se face economie de manoperă și materiale — cit și pentru evitarea atitor neplăceri ulterioare — să nu se înceapă asfaltarea străzilor pînă ce nu va fi complet gata canalizarea. (Semnează Pop Span Petru împreună cu un număr de 46 cetățeni.)

Mă numesc Alexandrina Ștefănescu, locuiesc în București, strada Pietroasa nr. 13, sector II. Pe data de 14 ianuarie a.c. mi-am cumpărat un aparat de radio „Bucur 6” cu 2 boxe, în valoare de peste 3.000 lei. După două săptămîni am fost nevoită să-l duc la reparat, nemai-funcționînd decît pe o singură boxă. Mi s-a reparat, apoi s-a defectat din nou, a fost nevoie să apelez la Fabrica „Tehnoton”-Iasi, care însă nu a binevoit să trimită piesele de schimb, piese fără de care cei de la Cooperativa „Radio-Progresul”, unitatea 86 — bloc ABC Colentina, nu-mi pot efectua reparația cuvenită.

M. I. Inspectoratul General al Miliției: „Referitor la scrisoarea Aureliei Mihăilescu din București (scrisoare ce privește familia colțatarului său Alecu Nicolae), vă comunicăm că aspectele semnalate se confirmă. Pentru aplanarea conflictelor existente între familia Alecu Nicolae și colțatarii săi, organele de miliție au luat următoarele măsuri: numitul Alecu Nicolae a fost sancționat contravențional cu 1.000 lei conform Decretului nr. 153/1970 art. 2 litera „g” pentru tulburarea liniștii celorlalți locatari. Familia Alecu a fost atenționată să înceteze cu scandalurile în locuință și să ia măsuri pentru îngrijirea corespunzătoare a apartamentului în care locuiește”.

Sint abonat la concertele simfonice din seara de joi ale Ateneului Român. Abonamentul implică două locuri. Ateneul distribuie abonaților biletele pentru întreaga lună la începutul lunii respective. Cum ziua de 1 Mai a căzut anul acesta într-o joi, direcțiunea Ateneului a mutat data concertului simfonic de joi 1 Mai pe data de 29 aprilie crt. Direcțiunea nu a făcut cunoscut însă abonaților schimbarea respectivă, și nici biletele din 29 aprilie nu au fost predate solicitanților la începutul lunii. Propun ca pentru evitarea pe viitor a unor astfel de neplăcute încurcături, direcția Ateneului să instaleze în foaier — unde sint atitea afișe-program — și o secțiune grafică unde să fie anunțată permanent orice schimbare ce survine în program și care interesează bănește pe abonați. (Dr. Aristide Popescu, București.)

Din partea Procuraturii Generale a Republicii Socialiste România: „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către Gheorghe Borodi din București, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sint întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare”.

Din partea Departamentului Căilor Ferate: „În legătură cu scrisoarea lui Vasile Chirilă din Mărășești, Vrancea, vă comunicăm: referi-

tor la desfacerea disciplinară a contractului de muncă a acestuia, cererea sa a fost soluționată în sensul că a fost încadrat în muncă la revizia de vagoane Mărășești; pentru bateriile săvirsite și recunoscute de V.C., el a fost sancționat cu retrogradarea în categoria, în cadrul aceleiași profesii, pe timp de o lună”.

Centrala industrială pentru materiale neferoase Slatina: „Ca răspuns la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către tov. Aiftodoie Valentin, din comuna Adîncata, județul Suceava, vă comunicăm că într-adevăr s-a făcut o greșală, prin aceea că s-a omis operarea în carnetul de muncă a promovării în categorie. Promovarea în categoria de retribuire 4, nivel bază, în meseria de turnător-topitor metale neferoase s-a făcut începînd cu data de 1 VIII 1979, prin decizia conducerii CIMN Slatina nr. 1545/1979. În concluzie, is-a eliberat o adeverință care face dovada legală a promovării în categorie, aceasta în vederea înscrierii în carnetul de muncă la întreprinderea la care lucrează acum petentul”.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU.

Poșta redacției

SOCIAL

Ileana Stoican — Buzău: Pledoaria avocatului s-a dovedit neconformă cu realitatea. Veți primi răspunsul acasă.
Stoichiță Vladimîr — București: Declarația de acceptare a succesiunii s-a făcut prin însuși actul de posesiune.
Ioana Lăpușu — București: Am informat organele procuraturii. Cauza s-a stîns din 1971.
Vilceanu Ioan — Buzias: Am trimis memoriul la miliție.
Iscru Mihai — Timiș: Instigare la mărturie mincinoasă este o faptă mai gravă chiar decît mărturia însăși; trebuie însă dovedită.
Ferenți Gheorghe — Satu Mare: Am reținut memoriul; trimiteti copii de pe hotărîrile judecătorești.
Smarandache Alexandra — București: Conducerea spitalului va analiza cazul dv.
Ivona Leahu — București: S-a amînat pronunțarea la cererea avocatului (avocaților) apărării. Pentru mărturie mincinoasă martorii vor fi anchetați separat.
Seredai Belicu — București: A fost redeschisă urmărirea penală.

NICOLAE CRISTACHE

ADMINISTRATIV

Ilie Duman — București: Pensia pentru invaliditate gradul III împreună cu retribuiția primită pentru munca depusă nu pot depăși, pentru persoanele încadrate în grupa I de muncă, 80% pentru perioade încadrate în grupa II de muncă 75%, iar pentru persoanele încadrate în grupa III de muncă 70% din retribuiția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru cea funcție.
Ion Ruse — Craiova: Legea nr. 3/1977 (art. 20), pe care o menționăm în scrisoarea dv., se referă la vechimea în muncă, nu la vechimea în învățămînt, a persoanei încadrate în muncă și care urmează cursuri de pregătire profesională sau politică în timpul acesta. Dv., în perioada cit atî urmat cursurile de z ale facultății de matematică, nu erați încadrat în muncă și nu atî depus contribuția prevăzută de lege la fondul de asigurări sociale de stat.
Aurelian Stanciu — Ploiești: În cazul în care unitatea refuză să execute hotărîrea judecătorească definitiv de reintegrare în muncă, puteți să vă adresați executorilor ju decătorești în vederea executării silite a hotărîrii.
Georg Blaj — București: Nu aveți dreptul, retroactiv, la alocații pentru copii.
Ortansa Bade — București: S-a primit răspuns de la forul la care ne-am adresat, răspuns pe care l-am primit și dv. în data de 16.04.80.

MARGA NEDELEA

„FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cultura trăiește prin slujitorii ei“

Pentru a realiza convorbirea cu prim-balerina Operei Române MAGDALENA POPA am încercat mai întâi să cunosc atmosfera locului unde lucrează marea dansatoare. M-am dus la Operă unde era organizată o seară de balet. Mica serenadă de Mozart, Simfonia ne-terminată de Schubert și Valsuri de Johann Strauss alcătuiau o „Seară vieneză“ în regia și coregrafia Tildei Urseanu. Din culise urmăream pregătirea dinaintea primului gong. Luminile reflectoarelor aruncau pe scenă fișii multicolore. Balerine, balerini cu peruci albe, de epocă, în costume pastelate, adevărate figurine de porțelan ce prind viață prin grația muzicii, forfoteau, își aranjau ținuta. Maestrul Lucian Anca, dirijorul orchestrei, îmbrăcat în frac negru, calm, se îndreaptă spre fosă. Inceț, încet, liniștea se așterne peste tot. Primele acorduri și ridicarea cortinei deschid largi ferestre către public. Dansează Luminița Dumitrescu și Adrian Caracaș. De aici, din culise, totul pare altfel. Feeria nu mai e feerie, auzi respirația sacadată a dansatorilor, auzi pocnetele poantelor. De aici, mișcarea se vede altfel, mai lipsită de grație și de fluiditate. De aici observi efortul dansului, Amatto Checulescu, deși mai are pînă cînd să intre în scenă, se află în culise. Aflăm de la el că Magdalena Popa, soția lui, nu dansează azi. În schimb vor apărea în spectacol Alexa

Mezincescu, Elena Dacian, Paraschiv Pieleanu și alții. Dacă vrem să-i vedem, putem rămîne. Cîteva eleve de la Liceul de coregrafie sînt și ele prezente în culise. Părăsind scena, ajungînd pe culoarele pline de oglinzi, intîlnești alte siluete ce-și așteaptă intrarea în spectacol. Fac piruete, fandări, mișcări de brațe, lucrează la bară.

Pe Magdalena Popa am găsit-o în sala

Atelier

MAGDALENA POPA

de studiu 1 de la etajul 5. Prim-balerina ne intîmpină într-o ținută de lucru. Training verde, papuci moi, îmblăniți.

— Magdalena Popa, vă putem vedea dansînd ?

— Mămăi în Chopiniana, Bolero și Carmen, cele trei momente ale spectacolului. Eu dansez în Carmen, un rol care mi-a dat destul de multe probleme.

— Dar în LACUL LEBEDELOR ?

— Nu dansez. Mă pregătesc pentru o călătorie în Japonia.

— Despre ce e vorba ?

— Fac parte din juriul internațional la Concursul de balet de la Osaka. Așadar, mă pregătesc pentru acest eveniment din lumea baletului internațional.

— Ce înseamnă „mă pregătesc“, atîta timp cît dv. nu participați decît în juriu ?

— Vreau să prezint în cadrul concursului o pereche de tineri balerini care să reprezinte țara noastră în această competiție, unde participă 46 de perechi din 22 de țări. Competiția e serioasă și obligă foarte mult pe tinerii noștri balerini.

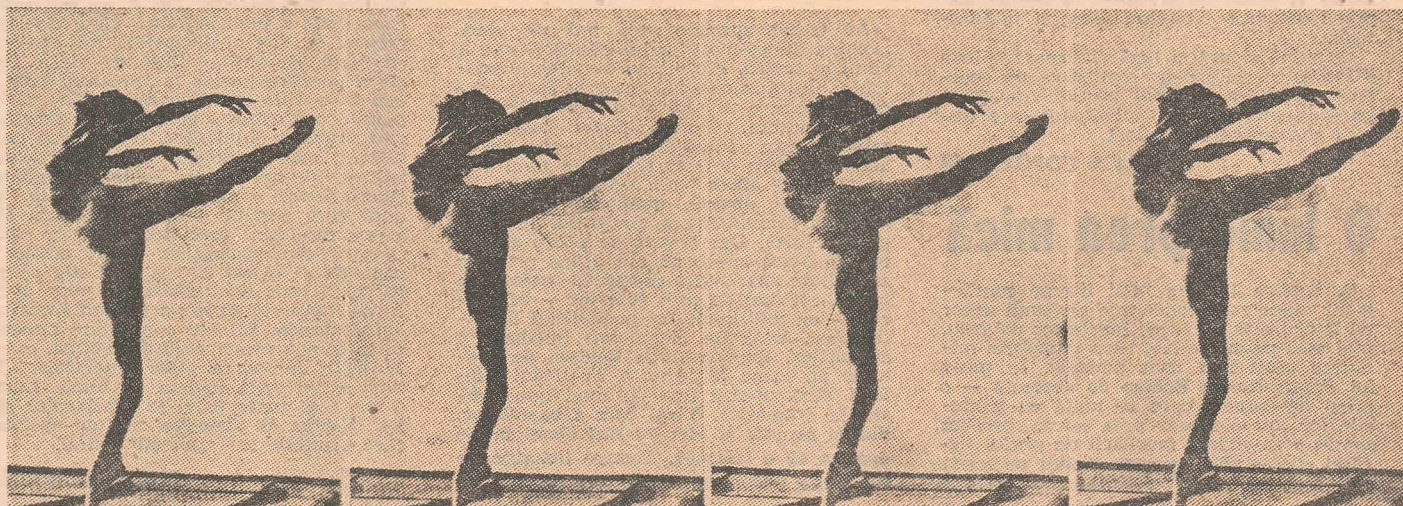
— Cine sînt aceștia ?

— Carmen Angheluş și George Bodnariuc, doi tineri absolvenți ai Școlii de coregrafie din București, și, respectiv, din Cluj-Napoca. Bodnariuc s-a afirmat deja pe prima scenă lirică românească. Este și partenerul meu, acum, în noua premieră Daphnis și Chloe care a avut loc de curînd. Coregrafia spectacolului aparține lui Amatto Checulescu.

— Cu ce vor participa la competiția de la Osaka ?

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA DJIGOLA ■
Fotografii de LIANA GRILL ■

Opinii

Literatură și angajare (I)

Problemă pasionantă a gândirii marxiste, partinitatea literaturii, condensată în faimoasa întrebare: cui servește această operă literară? aparține astăzi acelor probleme pe care criticii și teoreticienii literari par a o evita, fie trecînd-o sub tăcere, fie expediînd-o în cîteva considerații-cliseu. O situație nefirească, întrucît partinitatea literaturii, ca parte a complexului raport politică-literatură în lumea contemporană, e o realitate incontestabilă a spațiului literar-artistic de azi, mari opere literare jucînd deseori un important rol pe scena confruntării politice de la un moment dat, aducîndu-și contribuția la realizarea intereselor politice ale unor clase și partide. O situație nefirească dar explicabilă însă dacă ne gîndim că, asemenea altor concepte ale esteticii marxiste, partinitatea literaturii are astăzi o istorie încărcată, din care nu lipsesc simplificările pînă la deformare ale sensurilor originale, aplicarea rigidă la subtilul și complexul fenomen literar-artistic ducînd deseori la efecte negative în acest domeniu. Ca și în cazul altor concepte și principii ale esteticii marxiste dezbaterile privind partinitatea literaturii trebuie să însemne critica sensurilor deformate primite prin practica unei anumite perioade istorice, un efort de relevare a mutațiilor survenite în conținutul conceptului sub presiunea mutațiilor din realitatea social-politică contemporană. Astfel, în ce privește minuțioasă analiză în analiza literaturii din societatea capitalistă contemporană, practica obișnuită constă în concentrarea întreprinderii teoretice în exclusivitate asupra operei literare respective. Avînd deci un sistem politic cum e cel capitalist contemporan, bazat pe clase sociale antagoniste, pe partide politice în confruntare, partinitatea operei literare, cu alte cuvinte răspunsul la întrebarea: cui servește opera literară? e identificată prin analiza conținuturilor politice, morale și filozofice ale operei literare, aceste conținuturi fiind apoi raportate la interesele politice ale claselor și partidelor. În urma acestui proces, în care opera literară e judecată în sine, e decupată de realitățile cu care intră în contact, se formulează, cu o anumită aproximație, evident, o propoziție specifică identificării politice a unei opere literare: prin mesajul ei politic, moral și filozofic, opera respectivă servește intereselor cutărei clase sau cutărui partid. Fără a neglija acest aspect al identificării politice a unei opere literare, reducerea semnificării politice a literaturii la analiza de conținut a operei mi se pare nu numai inadecvată din punct de vedere științific, dar și responsabilă pentru unele erori de apreciere politică față de anumite opere literare. Căci, în condițiile de azi ale uriaselor tiraje editoriale, ale capacității mijloacelor mass-mediei de a evidenția anumite aspecte ale unei opere, mergînd uneori pînă la rescrierea acesteia, cercetătorul preocupat de valoarea politică a unei opere nu poate să nu ia în considerare și minuțioasă analiză de către diferitele clase și partide politice aflate în confruntare. Radiografierea de conținut, raportarea conținuturilor politice, morale și filozofice ale operei literare, la valorile politice, morale și filozofice, la interesele politice în confruntare pe scena societății capitaliste contemporane, trebuie dublată în mod necesar de analiza modului în care opera respectivă a fost receptată de către clasele și partidele politice: critica de partid făcută în reviste și ziare, difuzarea operei respective prin instituțiile specializate ale partidului, dezbaterile în jurul acesteia etc. Cu atît mai mult e necesară această operație, cu cît deseori, dată fiind complexitatea unei opere literare de excepție, și deci dată fiind puterea ei de influențare a opiniei publice, ea este utilizată de către forțele politice în confruntare. O minuire constînd în evidențierea pînă la simplificarea a unui singur aspect din multitudinea de aspecte ale operei, afirmarea ei în fața opiniei publice din punct de vedere al unor aspecte colaterale: poziția politică a autorului, geneza operei, receptarea de către alte forțe politice. Dublarea analizei de conținut a operei cu analiza modului în care opera respectivă interesează grupările de pe scena politică și astfel una din cele mai importante mijloace pentru a stabili cît mai exact valoarea politică a unei opere literare în opera contemporană de a înlesni, deci un proces extrem de complex și de contradictoriu, de a oferi bazele unei atitudini și acțiuni concrete cît mai adecvate ale forțelor progresiste.

ION CRISTOIU ■

Eveniment cultural

„ECHIPA DE ZGOMOTE“

Un spectacol avertisment

Straniu acest spectacol care ne ține încordați, zbuciumați, perplecși, încercând să înțelegem ce se întâmplă pe scenă și mai ales dincolo de scenă, în spațiul urias, bintuit de curenți lugubri de aer, în iarba verde răscolită de bizoni singuratici, sub un cer de plumb prin care oamenii trec ușor în păsări sau în centauri desprinși de teroarea forței de gravitație și de logica imediată. Spectacolul e violent. **Echipa de zgomote** a lui Fănuș Neagu trăiește într-un studio de înregistrări ancorat undeva în spațiu, fără precizări dogmatice. Inginerul de sunete e un fel de stăpîn al lumii, de proprietar a ceea ce se întâmplă în sfera undelor. Echipa de zgomote reprezintă abdicarea de la umanitate. Totul e dezagregant. Nici un sunet adevărat, nici un ton real în această halucinantă dizarmonie. Renunțare, supunere oarbă, animalică, de cîini, în fața comenzilor Inginerului de sunete — autoritate supremă în această eșuare, în această decădere, prietare oameni care trăiesc din amintiri murdărite, din nostalgia odioasă dar și din crîmpele de frumusețe patetică. Spectacolul regizat de Alexa Visarion e crud, e agresiv. Alexa Visarion nu pune în scenă spectacole educorare. El răscolește abisuri, noroale, viscere, nu se ferește de orori, de zonele obscure ale imaginației, de obscen, în demersul său spre adevăr. Un adevăr dureros, un adevăr care arde pe dinăuntru ființa umană, care biciule, care urlă. Spectacolele sale sînt întotdeauna spectacole-avertisment. Spectacole polemice. Alexa Visarion e un moralist feroce. To-

Mărturisire îndoielnică

O piesă are chipul nopților cînd ai scris-o. Echipa de zgomote, din acest punct de vedere, e bintuită de puțin întuneric, de puțină durere și de zburcium. Ea nu cere biruință. Nu se vrea decît o ruptură de fulger peste niște vieți înăbușite. Nu eram chiar plin de cîntec cînd am gândit-o. Dar am lucrat-o. Cu migală și multă îndrjire. Simțeam atunci, ca și acum, că oamenii sînt născuși să sufere cît mai puțin și să nu-și inee singuri zilele. Să-și cunoască inima, să se ivească și împreună să învingă.

Viața e o fîntînă cu rodii. De ce să ne-o alegem pe cea mai bintuită de grindină? Să culegem, vara, un mac din apele galbene ale griului și să ne luminăm tot anul cu petalele lui în care ard stelele cele mai frumoase. Timpla omului poate fi amestecată cu visul, cu ierburile pline de rouă și-n care luna își despletește aurul.

M-aș bucura să înțelegi, după ce veți vedea această piesă, că n-am vrut altceva decît să scutur o magnolie pe sufletul fiecăruia dintre dumneavoastră și să vă aștern sub fereastră ființa primăverii.

FĂNUȘ NEAGU ■

tu e meditat pînă în cele din urmă consecințe în planul ideilor, fiecare șoaptă, fiecare strigăt, fiecare mișcare, fiecare gest sînt gândite din perspectiva sensurilor existenței. O existență terifiantă și de o poezie spectrală. Ceea ce rămîne pînă la urmă din norul acesta de zgomote în care plutim, din sfișiera lăuntrică și uneori cabotină a personajelor, e spaima pentru cealaltă față a lucrurilor de care ne ferim ca să nu suferim; ceea ce rămîne pînă la urmă e neliniștea în fața unei anumite condiții și mizerii umane dar și sentimentul tonic că am trecut prin purgatoriu și ne întoarcem la noi înșine mai curați, în noaptea de mai, sub triumful stelelor limpezi și al florilor narcotice de tel. Tensiunea care se creează în sala de spectacol e generată mai ales de at-

mosfera bizară, piezișă a acestei menajerii de vise, de capcanele pe care le întind spectatorului regizorul și autorul, și care trimiț în direcții contradictorii, de schimbările brutale de situații, de frumusețea, de beția fantastică a metaforelor. Personajele vorbesc în limbaj poetic de la un capăt la altul al spectacolului, comunică prin metafore cu firescul limbajului curent, cotidian. Dialogurile sînt pline de simboluri pe care le urmărim încordați ca într-o lectură pe viu a unor fapte din irealitatea imediată. Totul e să crezi în acest mod de comunicare prin teatru, să-ți însușești regulile jocului care se confundă cu ale poeziei, să te lași hipnotizat de pantagruellicul lor autor care ride și cînd plînge (sau invers) din spațiile perdelelor, cu ochi ciclopici și cu o

corabie de nebuni frumoși și tandri în loc de inimă. Altfel, cusururi de dramaturg și de sens se găsesc. Se trage adeseori cu cartușe oarbe în toate părțile, într-o atmosferă de uluială, de buimăceală, cu respirația întretăiată de parcă am fi ajuns în piscurile de pe Himalaia.

Actorii sînt minunați. Storși pînă la epuizare. Lecție grea de teatru predă Alexa Visarion. Îți trebuie o rezistență biologică ieșită din comun, un exercițiu fizic temeinic. Spectacolul îi consumă pînă la paroxism. Mircea Albulescu ține sub priviri cheile întregului spectacol. Tensiunea în care joacă reglează respirația spectatorilor și orologiile deșănțate ale imaginației. Ceea ce spune el cade lîmpece ca o sentință. Ceea ce face, cutremură. Mircea Albulescu, prin personajul Nil, e singurul care se revoltă împotriva „inginerului de sunet”, e primul care nu-și mai suportă condiția și plonjează în neant într-un mod delirant: ca un om care trăiește mai rău ca un cîine se lasă sfișiat de cîini! Ion Vilcu interpretează aici un personaj grotesc evoluind între candoare și insalubritate morală cu o extraordinară forță de convingere și de compasiune. Dorina Lazăr e aici uneori subărătoare, agasantă prin cortegiul de vulgarități care îmbracă personajul său numit Bunavestire Maria. Repetă, în alt registru, experiența acumulată în personajul Veta din **O noapte furtunoasă**. Jeanine Stavarache are aerul compromis al unei subre abandonate în rolul Geaninei. Irina Mazanitis joacă dezarmant nebunia fremătătoare a unei somnambul care vindă evantaie din cozi de păun.

La aplauze, deși chemați insistent de public, autorul n-a mai coborît la rampă ci ne-a salutat vinovat și modest de la balcon.

ADRIAN DOHOTARU ■
Fotografii de A. MIHAILOPOL ■

Opinii

Încă o zidire

Propunerea unui eseu despre existență, existența cu precaritatea, dar și cu noblețea ei, desprinderea din psihologia umană, a abjecțiunii dar și a sublimului, a lipsei de idealuri, dar și a puterii de sacrificiu, te așază deodată în fața meditației asupra a ceea ce se poate accepta și cu zi: conformism și comoditate întru stîlcirea vieții, josiție pentru că se acceptă josiția, minciună și nimicnicie pentru că se acceptă minciuna și nimicnicia, hărnicie silnică sau rivna automatizării, lenea spiritului infirm capabil să-și suporte infirmitatea, cu voluptatea servilismului și a lasității, iată unele din trăsăturile eroilor lui Fănuș Neagu din eseu dramatic **Echipa de zgomote**. Pe lume există puritate și este întinată, există măreție și este denigrată, există dreptate și este infirmată.

Limbajul este limbajul poeziei marilor aspiranți dar și al trivialității josiției. Acolo, undeva, în lumea spiritului nobil, găsești semnificația metaforei, acolo unde praful cuprinde mintile incleiate găsești verbul dur al cruzimii și causticitatea adjectivului.

Esență de existentialism (amintind de Gorki, Camus, O'Neill), pagină de literatură terifiantă, prinde imagine teatrală, prin vigoarea echipei de actori ai Teatrului Giulești din București, în regia mereu căutătorului de viziuni teatrale, Alexa Visarion.

Marcat permanent de găsirea raportului între destin și om, în lupta acestuia întru afirmarea demnității, Alexa Visarion inventează, împreună cu scenografa Daniela Codarcea, acel spațiu de joc în care eroii sînt constrinși să trăiască în hoi și sudoare claustriți între pereți mucezi, într-un spațiu artificial și sordid în care singurele zgomote de afară sînt urletele sălbatiche ale haitelor de cîini care cersesc victime sau suavele strigăte de speranță ale vînzătoare de evantaie (magistrală creație a Irinei Mazanitis).

Unchiul Nil, căutătorul, fiul bizonului

neliniștit și scrutător, adevărat și sălbatic aduce odată cu venirea sa groază și tulburarea celor înfrinți, înjosiți în umbra umilei lor nimicnii.

Mircea Albulescu, condus spre adîncă semnificație a salvării celorlalți prin sacrificiul de sine, împletește nuanță cu nuanță portretul unui erou de o frumusețe morală desăvîrșită. Sîntem în fața uneia dintre cele mai mari creații actoricești pe care acest interpret și coleg a încercat-o în cariera sa adăugîndu-se în palmaresul lui alături de Danton, încă o zidire. Fie ca bucuria învingătorului s-o împărtășim ca pe un mare eveniment.

Într-o perfectă armonie se fac de neuit creațiile Dorinei Lazăr, tulburătoare în accentele de dramatism ca și în scîncetele de ris reprimat (numai cine nu suferă are dreptul să ridă). Minuat umple făcerile Ion Vilcu, interpret de vocație compozițională. El aduce în scenă lumea meschină a minciunii și lasității și e patetic în lupta pentru a merita să fie fiul bizonului. Dureroasă e încercarea sa de a se purifica prin amintiri, din savoarea cărora nu se poate hrăni decît o clipă. Cînic și gelos, laș și egoist, el găsește expresii artistice convingătoare și tulburătoare.

Cu mină sigură și tusă vigoasă, Alexa Visarion și echipa sa realizează un spectacol revelator, a cărui prezență pe scena bucureșteană este un eveniment care trebuie consemnat cu respect.

SILVIA POPOVICI ■

O lume prea mică

A explica într-un mod literar convingător etapele de concepere ale unui decor de teatru este un lucru îngrozitor de greu, mai ales pentru mine, care indeobște mi-nuiesc mult mai ușor pensula. În piesa lui Fănuș Neagu **Echipa de zgomote** — o mină de oameni care se luptă cu gîndurile lor într-o lume prea mică, într-un spațiu prea strîmt, murdărit de praful fiecărei zile — am încercat să aduc pe scenă tot ceea ce poate defini o existență, o

existență organizată din cînd în cînd de inginerul de sunet — conducătorul lor.

O toacă, aducînd mai mult a ghilotină, niște paravane care se vor ziduri și care închid un culoar stupid care aspiră de afară totul în gunoii dinăuntru, niște afixe care abia se mai văd, o masă mult prea lungă dar care e strîmtă pentru cele opt copite care bat în ea, un dulap gol, în care printre cele cîteva zdrențe se mai găsește cite o felie de salam, și pe deasupra mult noroi.

Și înăuntru — oameni murdari, copleșiți de sudoarea fiecărei zile, de noroiul care se amestecă cu copitele în miini, într-un zgomot asurzitor care-i face să uite pentru scurt timp de ei, devenind un simplu zgomot.

DANIELA CODARCEA ■

Zgomotele existenței

Au trecut aproape zece ani de cînd „echipa de zgomote” a lui Fănuș Neagu a venit la teatru. Piesa este o veghe a existenței. Întotdeauna am încercat în spectacolele mele o revoltă și o vinovăție. Revolta gîndului, vinovăția forței. **Echipa de zgomote** este pentru mine și pentru acești actori marcați de crez începutul unui nou drum. Pînă acum am provocat stări cu semnificații directe, momente de teatru analitic, echivalență a gîndurilor în imagine scenică. Dar teatrul se poate și altfel. În acest spectacol am ajuns printr-o simplitate aparentă a dinamicii teatrale la bunul cel mai de preț al artei — echivocul — cu multiplele lui posibilități de înțelegere, lipsă de clarificare imediată a sensurilor. Reprezentația **Echipei de zgomote** pe scena Majestic a Teatrului Giulești structurează într-un mod nou substanța dramatică. **Viața este a oamenilor, dar ei nu știu și nici nu sînt lăsați întotdeauna să o trăiască**. Fiecare imagine de pe scenă provoacă o țesătură de gînduri

și senzații. Eroll produc zgomote sălbatiche care le anulează propriile comunicări. În om totul e tulburare, în viață totul e incert. Încerci să te supui, dar nu reușești, încerci să te revolți dar nu reușești, încerci să te înțelegi dar nu reușești, încerci să trăiești dar nu reușești...! Iată ce strigă spectacolul nostru prin harul interpretativ al lui Mircea Albulescu și Ion Vilcu, al Dorinei Lazăr și Irinei Mazanitis, al lui Gelu Nițu și Jeaninei Stavarache.

Zgomotele existenței au cucerit de mult viața. Ele domină și această lume a minicivilizațiilor. Amintirile obsedante și zgomotele încropesc o existență. Se poate trăi așa? Nu știu... Dar se trăiește. Oamenii au greșit sau s-a greșit cu oamenii? ! Cea mai ambițioasă propunere a spectacolului și care mă bucură din plin că a putut fi încarnată scenic este realizarea momentelor lipsite de viață. Oamenii aceștia, Nil și Mușat, Maria și Alexandru, toți ceilalți se devorează otrăviți de doruri în neputința lor zilnică. Ei nu mai sînt bizonii de altădată. Ei nu mai sînt nimic. Sînt efecte ilustrative ale unui film necunoscut. Din cînd în cînd în scenă nu se trăiește... Acest lucru este biruința spectacolului, a tuturor realizatorilor lui. A nu trăi este o consecință a unei anumite vieți, este momentul de virf al disperării. Noi realizăm cu forță, cu patimă lipsa de viață. Ceea ce vi se pare neclar în spectacol este un cod teatral de comunicare, ceea ce vă irită este o provocare conștientă a reacțiilor stereotipe de înțelegere, ceea ce vă poate tulbura este meditația moartă a noastră hăituită de noi înșine. Echipa de zgomote sincronizează secvențele proiectate ale unui film neștiut de nimeni. Pinza albă a ecranului sînt spectatorii care ne obligă să provocăm zgomotele. Între echipa de zgomote și ecran cineva pretinde că știe să ceară ceea ce trebuie. Cu voce monocordă inginerul de sunet (Florin Zamfirescu) comandă. El este o realitate dureroasă în lumea piesei. Ordonă, obligă, există. Trăiește, dar nu se vede. Bineînțeles, „totul” se întâmplă undeva în lume. Lumea e largă și poate privi și spectacolul nostru. **Echipa de zgomote** este un spectacol care pretinde să-l „citești” astfel.

ALEXA VISARION ■

Festivalul național „Cântarea României”

Primăvara culturală bucureșteană

Bogata gamă de manifestări ale acestei tradiționale săptămâni s-a ales de această dată sub semnul sărbătoririi celor 2050 de ani de la întemeierea primului stat centralizat. Prima filă a manifestărilor s-a deschis în rotunda Ateului Român, unde am avut prilejul să ne întâlnim cu o expoziție interesantă alcătuită, care evoca Bucureștiul de azi și de altădată, prilejuindu-ne întâlnirea cu câteva peisaje pline de atmosferă ale unor pictori anonimi care au cunoscut orasul în secolul trecut. Am întors mult în fața unui tablou ce evoca o Dimbovița limpede curgătoare prin București, în care se scaldau copiii gălăgioși, în care tinere mame spălau rufe. Noile dimensiuni ale metropolei au fost surprinse inspirat de contemporanii noștri Spiru Chintilă, Marcel Chirnoagă, George Ivancenco. De reținut și maniera cu totul personală a lucrărilor lui Viorel Mărgineanu (Calea Griviței), Mihai Rusu (Orasul noaptea) și Ion Grigore (Ateneul Român). Vernisajului expoziției i-a urmat un recital de muzică și poezie patriotică susținut de membrii Ansamblului artistic U.T.C. Spectacolul de gală de la Sala Palatului, din seara aceleiași zile, a avut menirea să încununeze deschiderea săptămânii Primăvara culturală bucureșteană (șaisprezece manifestări au avut loc în această primă zi) printr-un spectacol artistic de mare tinută ce s-a constituit într-un omagiu adus muncii, prinosului de tinerete al locuitorilor acestui mare oras, puls al vieții întregii țări. Și-au dat concursul artiști de frunte, Ion Voicu, Cleopatra Melidoneanu, Silvia Voinea. Am avut bucuria reînălțării cu corul „Madrigal”, condus de Marin Constantin.

ale cărui voci celeste nu și-au diminuat strălucirea cu tot zumzetul unor bizari spectatori (să ne gândim încă o dată și încă o dată la educația spectatorului). Am urmărit grația zborului din dansul Elenei Dacian, Mereu favoritele publicului Irina Loghin, Maria Ciobanu, Stefania Rareș au fost răsplătite cu impresionate buchete de flori.

Un moment de marcă a însemnat evoluția grupului Gimnasion, al Casei de cultură a studenților, și ale cărui numere au însemnat o fuziune de dans modern, de balet, de dans popular stilizat pe o structură atletică.

N-au lipsit în zilele următoare acțiuni consacrate cărții, mesajului etic umanist. Ca o permanență în șirul de manifestări dedicate centenarului Argezi s-a înscris și masa rotundă „Tudor Arghezi — în contextul poeziei universale”, organizată de Biblioteca municipală Mihail Sadoveanu, festivalul de poezie „Cu bastonul prin București”, prefațat de acad. Șerban Cioculescu. Interesante dezbateri au prilejuit la Tehnic-club românele Cliba de Dinu Săraru și Fiul secetei de Ion Lăncrănjan. Au fost însă și acțiuni organizate formal, pentru a se adăuga și ele măcar statistic numărului de manifestări dedicate Primăverii Capitalei. Am participat în sala din strada Batiștei nr. 14 la Vernisajul unei expoziții de carte cu titlul care impune, care obligă: **Literatura — patrimoniu al culturii naționale**, organizată la Universitatea cultural-stiințifică București. Am găsit acolo un mic stand de cărți adunate în pripă de la o bibliotecă apropiată, în fața căruia se perinda un grup de elevi. Standul nu oferea nimic nou, nu propunea nimic. Cîteva cărți

la vedere și atîta tot. I-a revenit rolu de a salva „acțiunea” poetului Virgil Teodorescu ce a rostit cuvinte inspirate despre legătura sufletului cu cartea. Două frumoase poezii în lectura autorului au înobilat momentul.

Ziua consacrată teatrului s-a axat, cum firește și era, pe creație originală clasică și contemporană. Ca un eveniment cultural s-a înscris **Echipa de zgomote** de Fănuș Neagu în regia lui Alexa Visarion, o piesă în care autorul pune verbul său metaforic în slujba Thaliei. În aceeași zi am asistat la un spectacol-dezbateri (Teatrul Bulandra): **Anchetă asupra unui tinăr care nu a făcut nimic** de Adrian Dohotaru, o meditație asupra răspunderilor individului, ale familiei, ale societății în momentul dezbaterii unei crize de conștiință. Cu totul vii și interesante au fost discuțiile purtate pe marginea piesei de către studenții de la Centrul național de fizică — platforma Măgurele, de către elevii de la liceele „Gh. Lazăr” și „Zoia Kosmodemianskaia”.

Celor zece teatre muncitorești ce-si desfășoară activitatea în Capitală și în țară li s-a alăturat noul teatru muncitoresc de la Întreprinderea „Semănătoarea”, prilej cu care a fost prezentată piesa **Cuibul** lui Tudor Popescu, în regia lui Mircea Cruceanu. Salutăm cu această ocazie și înființarea Teatrului popular de la Chitila. Se remarcă un crescind interes pentru piesa-dezbateri — noul colectiv făcîndu-și debutul cu o astfel de creație. **Este vinovată Corina?** de Laurențiu Fulga.

Ultima zi a **Primăverii culturale bucureștene** și-a încheiat ediția cu acțiuni în aer liber, cu concursuri de desene pe asfalt, realizate de copii (va trebui să călcăm de-acum cu grijă prin acele locuri), cu spectacole ale formațiilor artistice de amatori.

C. ADI ■

Premiile Festivalului artelor „Miorița” — Focșani 1980

S-a încheiat la Focșani Festivalul artelor „Miorița” organizat de către Comitetul de cultură și educație socialistă. Vrancea sub egida Frontului Democrației și Unității Socialiste și integrat Festivalului național „Cântarea României”. Concepțit ca o scenă deschisă colectivelor artistice de interpretare și de creație, profesioniștii și de amatori, acest festival, ale cărui manifestări s-au desfășurat de-a lungul lunii mai, a urmărit întărirea potențialului artistic și de creație al județului Vrancea, afirmarea acestuia pe plan național. Inaugurat într-o sală din capitala județului, pe 5 mai, festivalul și-a extins treptat aria de cuprindere și în cadrul său au avut loc manifestări artistice în peste 20 de localități ale Vrancei. A fost o lună bogată, în cursul căreia s-a acumulat o bogată experiență care va sta, fără îndoială, la baza edițiilor viitoare ale festivalului — care se va desfășura biennial —, au fost trase în văzăminte atît sub raportul conținutului,

al ariei tematice cit și al organizării.

Dintre elementele care dovedesc succesul de care s-a bucurat încă de la prima sa ediție acest festival, amintim faptul că la spectacolele și acțiunile educative desfășurate sub acest generic au participat peste 11.000 de oameni și în același timp a fost realizat un mai bun echilibru nu numai între arta amatoare și cea profesională dar și între formațiile vrăncene și cele din afara județului. S-a creat astfel o mai bună legătură și posibilitatea unui schimb de experiență între mișcarea cultural-artistică din Vrancea și județele din Moldova, Ardeal și Muntenia. Chiar participarea a 20 de județe la concursul variantelor baladei Miorița și cîntecului vechi românesc, certifică audiența largă a acestui festival. Vineri, 30 mai, cu începerea de la ora 17, timp de mai bine de un ceas și jumătate a avut loc spectacolul de gală al laureaților acestui concurs. Iată mențiunile: **Formația de frunzași**, județul

Dimbovița; **Nicolae Constantinescu**, rapsod, comuna Corbii Mari, Dimbovița; **Alexandru Pomană**, comuna Nereju, Vrancea; **Mariana Lepuș**, rapsod, Telega, Prahova; **Florian Călinescu**, solist instrumentist, comuna Ștefan cel Mare, județul Olț.

Și iată premiile acordate în cadrul acestui concurs care a încheiat festivalul: **Steluța Bratu**, rapsod, Birsești—Vrancea — marele premiu; **Ion Călin**, rapsod, comuna Ștefan cel Mare, Olț, — cel mai bun rapsod; **Ioana Bratu**, rapsod, comuna Gostinari—Ilfov — premiu pentru originalitate text; **Elena Stan**, rapsod, Boteni—Argeș — premiu pentru originalitate interpretare; **Colectivul de montaj literar Săliștea de Sus**, județul Maramureș, — premiu pentru cea mai bună formație de baladă; **Cornelia Neaga**, rapsod, comuna Drighiu—Sălaj — premiu pentru popularitate. Premiul special al juriului a fost acordat **Ansamblului instrumental „Paltin”** din comuna cu același nume din Vrancea.

După aceea, pe scenă a intrat **Cenacul Flacăra al Tineretului Revoluționar** organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra”, cenacul condus de poetul Adrian Păunescu.

D. ELIADE ■

Dan Dinescu sau iarba roz de acasă

Lacomii noștri cetățeni de artă abia au sesizat că în galeria „Nicolae Cristea” din Brezoianu un miraculos Dan Dinescu explodează prin autenticitate în mijlocul altor anodini și artificiali.

Hotărît lucru, Dan Dinescu nu face parte din tagma celor care tipă. Tăcut, oarecum resemnat, segment uncorial al caracterului său foarte serios, privea la golul nemilos din jurul său.

Și era atîta frumusețe și atîta liniște în expoziția cea fără titluri că te durea privirea.

Dar începutul a fost început. Lungul șir al expozițiilor fără pic de personalitate a fost întrerupt prin puterea lucrărilor de o rară penetrație a acestui tîrziu descoperit. Acum este momentul să intervenim ca niciodată să nu se mai deschidă poarta acestui așezămînt oricărui neavenit. Să oprim pătrunderea facilității și a fotografiei proaste sau mediocre în sala „Nicolae Cristea”. Dar să revenim.

Printre cele 40 de lucrări prezentate, ce cuprind tot atîtea „icoane” de pe Valea Izei, vedem icudul sau portretul rubensian al calului Huțul, vedem cămașa albă de oșean, ca un steag strămoșesc, vedem pomi cu ramuri albe pe coline medievale, și mai vedem, fără să credem ce vedem, că dacă stejarul este verde, iarba de la poalele sale are culoarea... roz. Așa a surprins iarba înf. Dan Dinescu de la Institutul de istorie al Republicii Socialiste România, ca o răsplată a răbdării sale, așteptînd cinci ani un anotimp bisect.

„Bucuria e a noastră, bucuria e un chin cîteodată, memorez cielic un „Da! sentimental pe care-l execut prin mijlocirea opticii mele, dar îmi pare rău că nu aduc nimic nou în fotografia românească”.

Încercînd să-l contrazic, chiar cu argumentele sale, artistul mă privește oarecum mirat, căutînd să se apere, „O fi cum zici dumneata, dar eu nu cred”.

Ce nu crede Dan Dinescu? Nu crede că peisajele sale, care ne arată țara între Șirnea și Rucăr, sint emoționante, că te trimt imediat să calci pămîntul acesta sfînt și să bei apă limpede, izvorîtă din

inima pădurilor. Colind toate expozițiile și îmi asum riscul de a confirma capacitatea acestui artist care prin acuratețe, prin ton știe să-ți răscolească conștient cel mai profund dor de-o Românie. Arta sa nu are meandre și nici stilul „neînțele” al fotografiilor decrepite, gen practicînd cu brio de foarte mulți pseudoartiști înfîlîniți deseori în unele case de cultură, unde se pripășesc instructori improvizati care întrețin, încă, în fotografie semnificația lăzilor de gunoi și-a portretelor de babe știrbe.

În tăcuta sa peregrinare prin Maramureșul său drag sau prin Birsă, Dan Dinescu știe să înțeleagă ca un rapsod.

A. MIHAILOPOL ■

Scrisori din țara

unor meserii uitate

Căruța de Mirșani

Amintirea preumblărilor eruditului domn Alexandru Odobescu încă este vie sub soarele Bărăganului. „Dinainte-i e spațiul nemărginit; dar valurile de iarbă, cînd inviate de-o spornică verdeață, cînd oflitate sub pirlitura soarelui, nu-i însuflă îngrijarea nestatornicului ocean”. Și toate acestea eruditul domn Alexandru Odobescu le vedea și le îndura din căruța. Dar vremurile, după dînsul, s-au prefăcut fără conținere și, iată, ne vine din ce în ce mai greu să-l urmăim în căruța. Căruța a fost izgonită de pe șleaurile drumurilor mai noi și cînd roțile ferecate ale vreuului docar se mai încumetă să întretaie asfaltul, îl întretaie parcă pe furis și hojeste. Numai la Mirșani, în zarea de miazăzi a Olteniei, lucrurile mai stau intrucitva altfel...

O căruța de Mirșani, cu lemnul bine fiert și bine strîns în coaste de fier, își are și azi pretul ei în lumea satelor Dunării. Într-adevăr, cu ce să duci sacii la moară, cu ce să duci berbecul la tuns cînd plouă cu găleata și cînd lina lui se cere neatînsă de apă, cu ce să porți nunta prin satul care s-a îmbogățit cu o mireasă chipeșă foc? Ca să nu mai vorbim și de altele, la îndemina oricui... Meștesugul incheierii lor se perpetuează aici din vremuri mai vechi și Dumitru Săndoi, care la 75 de ani se mai încapăținează să lucreze căruțe zise standăr, adică docare cu roțile pitite, aduce vorba despre unul Ion Iliuță, patronul lui cel dintîi, peste somnul căruia crește iarba de mult, cam de vreo cinci decenii întregi. Ca ucenic, l-a slugărit vreo trei ani. Apoi aduce vorba și despre un altul, anume Ion Ștefănaș, care n-o fi fost el om prea dus la biserică, nici milos din cale afară cu slugile, dar meserie știa. Apoi despre fratele său bun, Nicolae Săndoi, cu care s-a întovărășit tot căruțe să lege, ca să scape în sfîrșit de stăpîni și de vama plătită acestora. Și cam cite căruțe ai făcut într-o viață de om, nea Mitică? Pe onoarea mea, zice omul, că nu le mai țin minte numărul... Iar alții ne vorbesc și de unul Moșon Ștefănaș, un fiu de ciubar, rămas șchiop după ce s-a lovit în genunchi cu chisărul de la care și astăzi se păstrează un rînd de tipare alese și citeva osii proaspitite, de fabrică. Pentru că Dumitru Săndoi singur spune că nu e chiar singurul din Mirșani care mai știe să lege căruțe, chiar dacă satul îl numără printre cei mai isteti. Pînă mai ieri, pentru oamenii care stau la rînd ca la moară, ajunși aici tocmai de la Turnu Măgurele și Roșiori de Vede, din Vlașca și Teleorman, din Romanatii care se țineau cot la cot cu Oltul cîndva, ca să nu mai vorbim și de multimea satelor Doljului, munceau pe brînci și Dumitru și Niță și Vasile Ștefănaș, sau Ion și Dumitru Drăgan, sau Dumitru Dolot, sau Ion Marciu. Pînă cînd prefacerea amintită a vremurilor a început să-i cam scoată pe margine, rînd după rînd. Iar acum, în atelierele cooperativei lor agricole de producție, încă incheie căruțe Marin și Vasile Drăgan, Marin Nedeianu și Dumitru Guriță, Vasile Buradescu și Dumitru Neacsu, Dumitru Ciucă și Ion Călina, vreo cinșpe cu toții. Pînă cînd? ! Nu se știe... E o treabă pe care nici Dumitru Ghencioiu, primarul de acum al Mirșanilor, nu prea trage nădejde s-o poată planifica...

Nevăzute orologii, în auzul lor intruna întors spre speranță, bat un ceas și tîrziu și devreme. Într-o lume pe ale cărei piedestale sîroind de benzină s-au cățărat cu ambiție bujia, delcoul, carburatorul și cutia de viteze, ei se mai încapăținează să schimbe șiruri legate de vorbe domoale, împeștritate cu termeni tehnici ai unor vremuri care se duc: furci, chilimii și susleți, ocheti de leucă și leuci, cruciulițe și loitre... În atelierele lor răvășite, printre scule desperecheate și cînti stingheri, iviți de aiurea, ba adie un parfum de lemn reavăn, abia rupt din făptura pădurii, ba te izbeste cu nemilă în nară izul iute al fierului trecut prin foc, lovit năprasnic pe nicovale tocite și aruncat în hîrdăul cu apa care-l spală de zgură și-l stinge fierbîntea, călîndu-l. O căruța de Mirșani, zice Vasile Drăgan, se începe fie de la loitre spre furci, fie de la furci către loitre. Fagul se croiește după tiparele vechi, chiar piezis, fără grijă prea mare pentru cum se întretaie tăietura cu fibra, pentru că e teapăn. Îndesat și rezistent la ruptură. Salcimul, în schimb, trebuie în-doit după vînă și acum se întocmesc din salcim cu deosebire carîmbul și lămile, două la număr. Iar restul se încearbă din frasin. Între timp, fierarii ciocănesc ferecăturile, osile și multimea măruntă de șuruburi, piulițe și splinturi. După care se leagă la un loc lemnăria și, mai la urmă, și roțile. Pe loitrele vopsite din piepten, peste un grund ușor și peste fața de terdesin încă proaspăt, apar cîrînd saciile, florile, sau legăturile de spice de griu, fie date în galben ruginos, fie date în alb, de-ți vine să crezi că se iveau la drum o mireasă. Și de aici înainte cai să ai, că benzină nu-ți trebuie...

Este unul dintre meștesugurile care nu mai au încotro. Și aici, la Mirșani, el se stinge frumos, ca un bătrîn pe care clipa din urmă îl prînde și mindru, și drept ca pălinarul. Sau ca un cîntec vechi, românesc pînă-n măduva oaselor...

P. MIHAI ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar în județele Vrancea și Gorj

Vrancea (400)

Asemeni trecerii minutarului prin dreptul acului care măsoară ora, vineri, 30 iunie, vreme de trei ceasuri Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar s-a aflat pe scena Casei de cultură a sindicatelor din Focșani, ca ultim act al Festivalului artelor „Miorița”. Această interferență a originalei instituții de cultură care se vrea a fi Cenaclul Flacăra, ca spațiu în care au fost și sint promovate constant valorile muzicii și poeziei tinere, ale spiritului revoluționar, cu experiența unică pe care o reprezintă deocamdată Festivalul „Miorița”, s-a dovedit a nu fi deloc întâmplătoare și la urma urmei nici chiar atât de vremelnică pe cât ar lăsa să se înțeleagă cele trei ore cât a durat înfăptuirea literar-artistică din capitala județului Vrancea. Fiindcă, așa cum a fost să precizeze Alexandru Crihană, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, complexul de manifestări politico-educative, cultural-artistice și de creație care s-a desfășurat între 5 și 30 mai în cuprinsul Vrancei și-a luat numele la sugestia poetului Adrian Păunescu, căruia i s-au și înmănat în deschiderea întâlnirii cenaclului cu publicul focșănean o diplomă pentru contribuția pe care și-a adus-o în conceperea acestui festival al artelor și o alta ca prieten al municipiului Focșani.

Cu cîntecul de bun găsit și de bune urări „La mulți ani cu sănătate” membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra” a început să construiască împreună cu „publicul” destul de dificil din Focșani — cum spunea conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu — cel de-al 400-lea spectacol al său, în aceeași manieră deschisă, inventivă, angajantă care a îndrăgostit numirea întâlnirilor sale cu publicul drept întâlniri literar-artistice. Un astfel de spectacol, în forma pe

care el și-a ales-o, tinerească și neconvențională, izbutește să se închege de fiecare dată prin regula pe care singur și-a făurit-o, a deplinei sincerității, a absenței oricărei truc actoricesc, și el se desfășoară exclusiv pe o undă de simpatie și înțelegere, de reciprocitate, de efort comun al scenei și sălii. Din aceste motive, orice spectacol al cenaclului este irepetabil, în felul său, imprevizibil și deci inedit, el există pe măsură ce devine. Nu altfel s-a petrecut nici întimplarea de la Focșani, în deschiderea căreia cîntecul pe versuri de Adrian Păunescu și muzică de Victor Socaciu, intitulat „Harry”, cîntec de evocare a iubirii și trudei de-o viață a unuia dintre apărătorii folclorului nostru național, Harry Brauner, de celebrarea acestuia, la „vîrsta eternității sale vii”, a trebuit să fie aminat, din cauza unei ezitări a interpretului, vizibil marcat de oboseala unor drumuri lungi, încît Victor Socaciu, după „Cîntec pentru Charlie Chaplin”, a predat microfonul Zolei Alecu, a cărei voce vibrantă, percutantă, a însuflețit sala cu „Vis de primăvară”, „Pastel de toamnă” și „Sălbatic e vîntul”. Delicată, ingenuoasă, fragilă, Daniela Cosma a interpretat „Lumea este ca o roată”, pe versuri de Anton Pann, și „Indemn de poveste” (Lucian Blaga). Prezentat de conducătorul cenaclului ca fiind „un baladist ardelean autentic”, George Munteanu a prezentat două cîntece, „Hei, lancule” și „Sub lăspede de piatră”, al doilea fiind dedicat memoriei marelui actor Toma Caragiu. „Un folk mai supărat, mai mînios”, a adus Constantin Dragomir cu „Gara de Nord” și „Viața simplă”. A urmat vocea puternică, bine timbrată, a lui Laurențiu Mărgineanu, o voce care concentrează atenția sălii și obligă, parcă, a fi ascultată. Laurențiu Mărgineanu a cîntat „Balada baionetei din Bayonne” și „Pentru condiția omului”. Un mic recital a susținut în continuare Vasile Șeicaru, prezentat remarcabil în cadrul cenaclului, cu piesele sale de mare succes „Dacă toate-acestea fi-vor învățate”, „Colindul

Dunării”, „Cîntec bănățean”, „Condiția cîntărețului revoluționar” și „Memento”. După ce s-au stîns aplauzele care întîmpină de fiecare dată modul inimitabil, de un umor enorm, cu care actorul Mihail Stan recită „Minunea” (versuri de Marin Sorescu), atenția sălii a fost cucerită de cîntecele — azi cunoscute de către mai toți tinerii, de pretutindeni, din țară — ale lui Mircea Vintilă.

Acum, cînd scriem cronica celei de-a 400-a ședințe a Cenaclului Flacăra, trebuie să reamintim că Mircea Vintilă este unul dintre aceia pe care cenaclul i-a impus în această formă culturală vie și larg cuprinzătoare, de mare audiență la public, iar cîntecele sale — a căror frumusețe rămîne mereu proaspătă și vie, generatoare ea însăși a unei atmosfere de poezie și muzică — au devenit în țară timp cîntece îndrăgite ale tinerilor acestor țări. În urmă cu aproape șapte ani, în toamna anului 1973, cînd se hotărîa să dea știre că vrea să existe, Cenaclul Flacăra era — nici nu putea fi altfel — decît o idee care strînsese cîțiva oameni dorinți să-i slujească forma de expresie nouă și mesajul ei nobil, umanist și revoluționar. Membrii cenaclului se numărau pe degetele unei miini iar cîntecele erau și ele doar cîteva. Între timp numărul membrilor cenaclului a sporit — acum sînt cîteva zeci, iar numărul cîntecelor la fel — acum sînt vreo cîteva sute. Ca veteran al acestei întîmplări literar-artistice care este, într-un mai larg context cultural, cenaclul însuși, Mircea Vintilă a fost o prezență statornică, de prestigiu, al cărei succes se explică și prin îmbogățirea continuă a repertoriului cu piese de o distinctă originalitate. La Focșani, Mircea Vintilă a cîntat împreună cu Sorin Minghiat — alt nume de care se leagă istoria cenaclului, în care a adus, cu discreție, o remarcabilă contribuție cu flautul lui măiestru — „Pămîntul deocamdată”, „Bade Ioane”, „Hanul lui Manuc”, „Constantin și Veronica”, „Proverbe” și „La fereastra spre livadă”.

Cea de-a 400-a ședință a cenaclului a înregistrat și lansarea unui cîntec nou, un cîntec de dragoste, intitulat „Felinarul” (versuri de Adrian Păunescu) și interpretat de Victor Socaciu și Adrian Ivanîchi. Apoi Adrian Ivanîchi a cîntat „Dacii liberi”, „Arsura” și „Amiaza”, iar Victor Socaciu „Roata”. Mai notăm și contribuția Mariei Nagy („Aseară ți-am luat basma”) și revenirea actorului Mihail Stan — și el unul dintre cei mai vechi și cunoscuți membri ai cenaclului — care a recitat o variantă a Mioriței, „Ciobănaș de la miori”. În încheiere, cum cenaclul rămăsese dator cu cîntecul — în premieră — dedicat lui Harry Brauner, Victor Socaciu l-a cîntat de data aceasta fără reproș, inspirat, cucerind sală și scenă, încît faptul că s-a realizat astfel încă o dată — ca de atîtea ori în istoria cenaclului — acea participare și implicare a celor prezenți într-un spectacol total și al tuturor, ne îndreptățește să credem că am fost, la Focșani, martori ai nașterii unui cîntec ce-și va face loc către inimile cit mai multor oameni. Și poate că a fost mai bine că lansarea acestui cîntec s-a produs la sfîrșitul întîlnirii cenaclului cu focșănenii. Între timp l-au fost adăugate și aceste versuri, potrivite contextului în care această a 400-a ședință se desfășura — Festivalul vrancean al artelor, „Miorița” — dar și pentru a preciza mai bine și nuanța elogiului unei munci de-o viață și-al unei pasiuni istovitoare: „Cine doină-a dezgropat / Și-a păzit baladă / Fie binecuvîntat / Toți ai lui să-l creadă // Auziți în veac de veac / Via-și crește vița / Neamul meu latino-dac / Cîntă Miorița”.

C. DUMITRU

Gorj (401, 402, 403)

Duminică, 1 iunie, în legendarul tînut al Gorjului, pe Cîmpia Soarelui din Padeș, înconjurată de munți și de păduri. Pe Cîmpia tuturor speranțelor țărănimii care s-a adunat aici la 1821, sub steagul ridicat de Tudor Vladimirescu, aici, unde au răsunat din mii de piepturi ce s-au tălăzuit apoi spre București, cuvintele: **Dreptate și slobozenie!** La monumentul Vladimirescului, în acest cadru de mare emoție, bogat în semnificații, a avut loc cea de-a 401-a întimplare literar-artistică a **Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar**, în ziua în care se sărbătoreau 200 de ani de la ivirea pe lume a acestui bărbat făuritor de istorie. În prezența tovarășului Nicolae Gavrișescu, prim-secretar al Comitetului județean Gorj al P.C.R., a unei mari mulțimi de oameni — printre care pionieri și ostași ce au depus coroane la monumentul închinat celui care a condus prima revoluție burgheză-democratică — profesorul și istoricul Mircea T. Radu spunea că peste veacuri „Imaginea lui Tudor Vladimirescu, conducătorul pandurilor, se profilează grandioasă în conștiința românilor. Prin gândirea sa vizionară, prin înțelepciunea sa, prin vitejia, abnegația și patriotismul actelor sale, căpetenia țărănimii de la 1821 a devenit un spirit tutelar al destinului românesc”.

În mijlocul membrilor cenaclului, poetul Adrian Păunescu sublinia în cuvinte vibrante faptul că toți cei adunați acolo, pe Cîmpia Soarelui, trăiesc un moment de mare demnitate națională, stăpîniți de bucuria de a se putea exprima liber într-o țară al cărei cîrmaci este tovarășul Nicolae Ceaușescu, garantul libertății noastre. Poetul Adrian Păunescu a invitat pe membrii cenaclului să dea glas aici, în inima Gorjului, cîntecelor din toate provinciile românești, subliniind că această țară este puternică și în măsura în care toate cîntecele sînt la ele acasă. Cu multă dăruire au interpretat Doru Stănculescu **Cîntec între apele țării** și Vasile Șeicaru **Colindul Dunării**, cîntecul maramureșean **Omul pădurii**, ale căror refrene au fost apoi preluate de numerosul public. Într-o formă bună, antrenînd auditoriul, Maria Nagy a interpretat cîntecul **Aseară ți-am luat basma**. Poetul Adrian Păunescu a invitat să evolueze alături de membrii cenaclului poezi și formații artistice ale Gorjului. I-am auzit astfel pe Tudor Voinea recitînd **Balada Vladimirescului**, iar pe Ion Sanda recitîndu-și inspiratul său poem **Cîmpia Soarelui**. Au evoluat apoi, dovedind certe calități artistice, grupul folk **Columna** al Casei de cultură din Tg. Jiu, laureat al Festivalului național Cîntarea României, sextetul **Vox musici** al Școlii populare de artă, corul Căminului cultural din Runcu, dirijat de prof. Vasile Cioroiănu. O bună impresie a produs și grupul „T” din Tîrgu Jiu. Figurile luminoase ale istoriei noastre naționale au fost evocate aici, pe Cîmpia Soarelui, de către mai tinerii membri ai cenaclului George Munteanu care a interpretat cîntecul **Hei, lancule**, și Laurențiu Mărgineanu care a făcut dovada disponibilității lor sale vocale interpretînd **Bălcescu la**

gurile Dunării. Binemeritate aplauze au primit Constantin Dragomir pentru cîntecul **Gara de Nord** și Daniela Cosma pentru piesa **Lumea este ca o roată** de Anton Pann. Menținîndu-se la cotele artistice care i-au impus pînă acum iubitorilor muzicii tinere, Mircea Vintilă și-a cucerit publicul cu piesele sale de succes **Eroii**, **Pămîntul deocamdată** și **Bade Ioane**. O puternică impresie a produs Victor Socaciu, interpretînd **Cîntec pentru Charlie Chaplin**, **Roata**, **Donă**, **Donă**, ale căror refrene au fost și ele mereu preluate de către public. Aici, în fața a sute de spectatori, legați prin cuget și simțire de marii noștri bărbați și de nepieritoare lor fapte, a recitat poetul Adrian Păunescu poemul său **Copiii de țărani**. Am simțit în acea zi de 1 iunie cum Cîmpia Soarelui din Padeș se intrudește cu Cîmpia Libertății de la Blaj, cu plaiurile Tebei, cu toate acele locuri martore devenirii noastre naționale.

Luni, 2 iunie, ora 18.00, la Sala sporturilor din Tîrgu Jiu o mare mulțime de tineri îmbrăcați multicolor așteptau fremătînd apariția membrilor Cenaclului „Flacăra” al Tineretului Revoluționar condus de poetul Adrian Păunescu. Această primă întimplare literar-artistică în orașul Tg. Jiu s-a situat de la bun început sub semnul excepției. Pentru că toți cei prezenți au devenit, mai curînd colaboratori decît spectatori ai acestei splendide manifestări a tineretului, cîntecului și poeziei. „Trăiască România” cîntat în picioare de către toți membrii cenaclului este primul cîntec, prima linie de dialog ce s-a stabilit între tot ce era acolo suflare omenească și care a rămas, credem, deschis și acum, cînd ne amintim de cele înfăptuite. Tocmai în această constă forța cîntecului, în a-i face pe oameni mai buni, mai deschiși. Poate gîndindu-se că sînt într-o sală de competiție, fiecare a căutat să se depășească pe sine. Florian Pittis, prezentat de poetul Adrian Păunescu, și-a dat și aici la Tg. Jiu, măsura talentului său viguros. Tabletele lui Radu Cosasu, cîntecele pe versuri de Anton Pann, de Adrian Păunescu, au electrizat sala. Poetul Valeriu Armeanu a citit publicului poezia sa **Omule bun**, scrisă chiar în ajunul acestei minunate întîlniri, invitîndu-ne la meditație prin forța sa lirică și subtextul dramatic al versului. Au evoluat apoi, dovedind inepuizabila disponibilitate a cîntecului tînar, Zoia Alecu, Constantin Dragomir, Daniela Cosma, Ileana Calinovic, Gheorghe Munteanu, Laurențiu Mărgineanu. Au fost interpretate creații proprii, cîntece populare ori pe versuri de Anton Pann, Lucian Blaga, Adrian Păunescu, Șerban Foartă, Valeriu Armeanu — au fost evocate patetic figurile luminoase ale lui Iancu și Bălcescu. Actorul Mihail Stan, laureat pe anul 1980 cu premiul pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin la Festivalul teatrului contemporan de la Brașov, o certă valoare a artei teatrale românești, ne-a neliniștit conștiințele prin sensibilitatea și expresivitatea interpretării poeziei **Minunea** de Marin Sorescu și **Tot mai des visez pămîntul** de Ion Gheorghe. Înainte de sfîrșitul primei părți a programului iață o întîlnire ce ne-a relevat încă o dată forța

de penetrație și de educație a cîntecului. O voce din sală ne-a sensibilizat în legătură cu echipa Rapid. O voce din Tg. Jiu, unde a avut loc în luna noiembrie meciul în tur Pandurii Tg. Jiu — Rapid. Gorjenii considerau că arbitru Sever Drăgulea nu era străin de scorul 2-1 pentru Rapid, echipă cu care de atunci aveau ei ceva. O parte din public a sărit pe stadion, s-a stîrnit o mare încăierare. „Făptașii” giuleșteni și arbitru au fost urmăriți timp de 4 ore prin cabine, ba chiar și prin pădure. Dar la spectacolul Cenaclului Flacăra sutele de tineri au cîntat la unison „Imnul echipei Rapid” scris de poetul Adrian Păunescu și Victor Socaciu. Iată cum orice resentiment, mărunt, desigur, dispar într-un climat de elevată spiritualitate, de omenie. Aviz rapidiștilor: învățați de la tinerii noștri gorjeni care cîntau în seara de 2 iunie 1980 „Rapid, Rapid / Luptă dacă ne iubesci / Rapid, Rapid / Haida, hai, Rapid Giulești”.

Partea a 2-a a spectacolului, începută ca între vechi cunoștințe, ne-a prilejuit reîntîlnirea cu Mircea Vintilă și Florian Pittis. Evoluția lui Doru Stănculescu a produs o vie emoție în rîndurile spectatorilor. Vasile Șeicaru, unul dintre cei mai serioși și mai devotați membri ai cenaclului, s-a acoperit de succes. Atmosfera atît de caldă și de sinceră ce s-a creat, l-a determinat pe poetul Adrian Păunescu să așeze Tg. Jiu între orașele de lingă inima noastră. Receptivitatea tinerilor din această sală ține de o anumită tradiție a culturii din acest județ, de o sănătoasă stare de spirit. El a omagiat în cuvinte calde activitatea organizatorică a Comitetului județean Gorj U.T.C. promițînd o apropiată reîntîlnire cu acest public minunat. Adrian Ivanîchi s-a bucurat de colaborarea sălii la fiecare cîntec interpretat. Victor Socaciu, talent autentic, preocupat de cuvintele care trezesc conștiința omenirii, ne-a oferit alături de piesele sale de mare succes **Roata**, **Cîntec pentru Charlie Chaplin**, **Donă**, **Donă**, ultima sa inspirată compoziție **Scafandru** și un turburător cîntec de dragoste foarte nou, **Felinarul** pe versuri de Adrian Păunescu. Vrînd să încheie spectacolul, membrii cenaclului au fost rechemăți cu o frenezie căreia nu i s-a rezistat. Spectacolul desfășurat la Tg. Jiu de-a lungul a 5 ore a dovedit încă o dată dragostea tinerilor din jurul Coloanei lui Brăncuși pentru cîntecul finăr și adevărul exprimat în deplina sa libertate.

Marti, 3 iunie, ora 18, în sala arhiplină a Casei de cultură din orașul Motru, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, s-a întîlnit pentru prima oară cu tinerii locuitori ai acestui oraș mai tînar chiar decît mulți din cei prezenți. Acum vreo 15 ani, pe locul unde am întîlnit arhitectura modernă a unei puternice așezări muncitorești, o cetate a minerilor gorjeni, se întindea o luncă mlăștinoasă. Am aflat că astăzi minerii de la

Motru au întrecut un record mondial la producția de cărbune și aceasta numai datorită hărniciei și a bunei înțelegeri dintre oameni. Un oraș care își făurește acum propria lui tradiție. Iată, ei sînt niște oameni, cum spunea poetul Adrian Păunescu, necesari și scumpi în economia națională dar și în societatea românească. De aceea, membrii Cenaclului Flacăra s-au străduit să aducă publicul la starea de elevație spirituală. Pentru spectatori prezenți, Cenaclul Flacăra a fost o noutate. O înțelegeau dar încă nu participau la ea. Noul nu este o invenție, spunea Adrian Păunescu, ci este o stare de permanentă tensiune spre mai bine pentru noi, noul este starea de a comite lucruri bune, dacă nu chiar mărețe. Pentru a-i convinge, membrii cenaclului au deschis seara, care pînă la urmă s-a dovedit a fi una din serile cele mai călduroase pe care le așteptam, cu unele dintre cele mai strălucite și mai mobilizatoare piese: **Omul pădurii**, **Pămîntul deocamdată**, **Vinare de vînt**, **Cîntec pentru Charlie Chaplin**. Aici, la Motru, a fost lansat de către Vasile Șeicaru un nou cîntec, „Minerii”, pe versuri de Adrian Păunescu, o adevărată ofrandă adusă muncii eroice a celor ce trudesesc pentru un bulgăre de lumină. Retinem refrenul, mesajul lui emoționant: „Foaie neagră și stelară / De agată și smarald / Scoatem noi cărbune-afară / Pentru tine, mamă-țară / Ca să-ți fie-n lume cald”. Atmosfera s-a incins. Publicul nu putea să rămînă în afara temperaturii la care se desfășura această nouă întimplare literar-artistică. Cu un succes binemeritat, poetul Valeriu Armeanu și-a recitat poemul său **Ce-ar fi**, un patetic protest la adresa spiritului burghez, făcînd apel la sinceritatea totală și purificatoare ce trebuie să-l caracterizeze pe om. N-a lipsit și un moment încă o dată revelator. Și aici, la Motru, ca și la Tg. Jiu, Imnul echipei Rapid a fost cerut și cîntat de către public cu acuratete și entuziasm. Spre deosebire de o parte a galeriei giuleștene care cîntă imnul echipei pe tot felul de texte improvizate. Satisfăcînd cererile repetate ale publicului, Adrian Păunescu a recitat apoi poemul **Manifest pentru sănătatea pămîntului**. Piese noi, ca **Roata** și **Felinarul** (versuri de Adrian Păunescu), au ajuns drept la inima publicului. Și-au dat măsura talentului lor. În această seară de neuitat pentru spectatori din Motru, Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Adrian Ivanîchi, Doru Stănculescu, Sorin Minghiat, Zoia Alecu, Maria Nagy, Vasile Șeicaru, Laurențiu Mărgineanu, Daniela Cosma, George Munteanu, Constantin Dragomir, Ileana Calinovic.

Aici, la Motru, s-a încheiat periplusul Cenaclului Flacăra în jud. Gorj în primele zile ale acestui iunie prin tînuturi în care patria își cinstește eroii, libertatea națională și bucuria muncii exprimate prin cîntec.

ADI CUSIN

Ochii și urechile lumii

Ziare de dimineață

Vals de Johann Strauss

„Viata este puterea de a rămâne fidel. Cei mai însemnați muritori au această putere, să mențină în memoria altora — prin opera lor, prin ceea ce fac, prin câteva vorbe spuse — o mișcare eternă. Ei asigură astfel continuitatea umană“.

„Leagă-ți căruța de-o stea!“
„Cele mai bune legi se dovedesc cele care au stabilit o milă față de oameni“.

„Imposibilitatea poate fi și ea fecundă“.

„Egoistul autentic se măsoară după forța cu care nu se iartă“.

„O viață este o copilărie trecută prin toate sosurile“.

„Am pierdut secretul sănătății fără a-l fi descoperit pe cel al nebuliei“.

„Viata s-a retras din viață, supusă societății de schimb și marfă. Avarul modern e un om care schimbă chiar și un suris“.

„Oamenii s-au dezvățat să dea“.

„Un roman, un eseu, o cronică n-au sens decât dacă oamenii care pătrund în ele ies diferiți. Dacă nu trezim nimic nu simțim nimic. Merită a fi scrise doar paginile care aduc un foc în obraji“.

Napoleon, lui Foché, la 1800:
„Arta poliției e de a nu vedea ceea ce e inutil să vadă“.

„La orice scriitor veritabil, e zadarnic să deosebești romancierul de ziarist. Ceea ce interesează la un scriitor este forța stilului, libertatea tonului și un „nu știu ce“ care-i străbate muzica singulară“.

„Pentru unii comunismul nu s-a dovedit tineretea lumii, dar el a fost tineretea mea“.

„Dacă e frumos, ia-ți umbrela. Dacă plouă, faci ce vrei“.

Un episcop rotofei, mîngîindu-și barba, cîndva: „Sigur, există ceva după moarte... dar, hm, se și exagerează foarte mult“.

„Vorbesc, scriu, cred că gîndesc — și simt că mint“.

„O viață de om este o ficțiune pe care el o inventează pe măsură ce progresaază“.

„Trebuie oare ca o revoluție să și reușească pentru a se dovedi adevărată?“.

„Să te odihnești în acțiunea unui vis, să fii sensibil, atent la fiecare semn, să faci a țîșni din fiecare divinitatea lui, să interpretezi mesajele cele mai secrete, să știi a chestiona moartea și chiar și în timpul agoniei să te îndoiți de sfîrșitul tău“.

„Nu există nimic serios, există însă tragedia“.

De cinci săptămîni nu scriu decît necrologuri. Nu mai am litere. Dar toți sintem „Larousse“-uri, mai groase, mai subțiri, dotate însă, toate, cu o lungă pagină roz de ghilmele, de voci ale altora, care unorii te salvează și te ajută să-ți reincarci bateriile. Există un trib primitiv pe o insulă în Pacific al căror înțeles, la moartea fiecărui membru, interzic cite un cuvînt din vocabular.

Avem mai multe morminte decît cuvinte. E ceea ce ne ține în viață.

RADU COSAȘU ■

Terra — planetă deschisă !

Trombele asidue de praf roșu care turbură pînă și cerul coastei de nord a Australiei se izbesc, de fiecare dată, de Ayers Rock, un imens monolit înfipit trufas într-o vîrstă știută, eventual, de geologi. Ayers Rock, se spune, întrece în splendoare marea barieră de corali considerată, pe bună dreptate, o minune a lumii. Fiind mai la îndemna turistilor decît bariera, Ayers Rock riscă, în fiecare week-end, invazia aceluia care înțeleg să rămînă pentru posteritate sub forma unor penibile scrijelituri. Mii de semnături se sapă în stîncă și, de la un an la altul, acest monument este tot mai drastic sifonat de derbedeii civilizației moderne. Numai aborigenii, în respectul lor, nu îndeajuns de studiat de experti, evită asemenea consemnări în mama-natură, desi aceasta nu i-a scutit pe autohtonii de ultimă oră să-l azvîrle din Ayers Rock pentru a-l păstra... intact în calea turismului internațional...

Această minune a lumii din nordul Australiei nu a intrat în inventarul minunilor „oficiale“ ale lumii așa cum a fost compus el de UNESCO. Ar fi, probabil, imposibilă realizarea exhaustivă a tuturor reperelor notabile ale Terrei, compunerea unui fel de atlas al naturii și al civilizațiilor succesive, care să memoreze totul, făcut și născut, al geografiei și omului. Pe lista totuși întocmită se află, spre exemplu, marea platformă de bazalt negru a insulei Goree, aflată în imediata vecinătate a coastei Dakarului, unde pînă la începutul secolului trecut se vindea cea mai mare cantitate de negri pe unitatea de timp. Pe bazaltul negru negrii se achiziționau cu duzina, revede și la preturi mici. Apoi, indesați în vase, erau vinduți, la destinație, per capita, în numeroasele țireuri de sclavi presărate pe multe din țărurile lumii...

Din suita minunilor care au reușit să întrunească acel consens necesar privind... conservarea în condițiile unei conflagrații pustiitoare, fac parte, printre altele, bisericile rupestre de la Lalibela și parcul din Semien (Etiopia), centrul Cracoviei și minele de sare de la Wieliczka (Polonia), parcurile Mesa Verde și Yellowstone (S.U.A.), orașul Quito și insulele Galapagos (Ecuador), catedrala Aix-la-Chapelle, parcurile naționale Meadows și Nahanni (Canada).

Oameni de astăzi în epoca de piatră

Este oare posibil ca în zilele noastre, cînd cucerirea Lunii este deja de domeniul trecutului, să existe oameni care să trăiască în plină epocă a pietrei, să rămînă izolați și necunoscuți? Faptele confirmă acest lucru. Populația tasaday care trăiește într-o insulă din Filipine, în apropiere de insula Mindanao, a fost descoperită de puțină vreme de către unul din membrii tribului dafai. Îndată ce s-a aflat de existența acestei populații o expediție condusă de către consilierul pentru minoritățile naționale al președintelui Filipinelor — Manuel Elizalde, licențiat în sociologie la Harvard University — a pornit în căutarea „oamenilor din paleolitic“. Pornind cu un elicopter, expediția a aterizat pe teritoriul tribului tasaday, fiind întâmpinată de un membru al acestui trib care avea drept unică vestimentație niște fibre vegetale înfășurate în jurul șoldurilor. Acesta, foarte murdar, avea cercei și era fără barbă. Observații ulterioare au dus la constatarea că bărbații acestui trib își smulgeau părul de pe față cu ajutorul unui instrument special. Tribul locuia în grote acoperite de o vegetație luxuriantă asupra

Fără îndoială, este meritoriu că oamenii de cultură s-au gîndit să compună un inventar, fie și extrem de modest, a ceea ce merită să supraviețuiască aici, pe pămînt, în momentul critic cînd ideea de supraviețuire va fi pusă la cea mai grea încercare, dacă nu cumva la ultima... Dacă notabilitățile tuturor orașelor și satelor lumii ar fi invitate să bifeze cite un reper care „merită“ să se conserve pentru posteritate, este mai mult ca sigur că lista, nu a minunilor, ci a lumii așa cum e ea, ar fi de o stenică amploare și sute de calcule de a valorilor care este lumea însăși.

În timpul celui de-al doilea război mondial au existat, tardiv și foarte limitat, orase sau zone „deschise“ a căror bombardare trebuia, în numele respectului față de civilizație, evitată. O hartă a lipsei de

Turnul Eiffel (în fotografie) este supus în prezent unei operații de „întinerire“, avînd ca scop o mai eficientă folosire a lui ca punct turistic al Parisului. Totodată, vizitatorilor li s-a permis pentru prima dată accesul în locuri pînă acum interzise: mecanismul hidraulic al unui dintre ascensoare, precum și micul salon suspendat în care se retrăgea Eiffel pentru a putea lucra în liniște

căreia omul nu intervenise cu nimic. Membrii tribului au fost găsiți în grote lipiți unul de altul, stînd pe stînci și pe lemne în jurul focului. Ei păreau foarte rar grotele fiindcă se temeau de tot ceea ce era în jurul lor. După o veche legendă, ei așteptau un zeu iar venirea lui Elizalde constituia pentru ei împlinirea profeției. Ceea ce de la bun început a impresionat pe toți membrii expediției a fost constatarea că acești oameni nu erau carnivori. Cînd li s-au dat unelte pentru uciderea animalelor, aceștia le-au abandonat. S-a constatat, de asemenea, că tasaday nu tăiau nici măcar copaci. Este vorba de o populație pașnică care dezmente teoria antropologică conform căreia oamenii sînt niște animale feroce și agresive. Originea lor constituie o enigmă. Robert Fox, directorul Muzeului Național și al grupului de cercetări pentru minoritățile naționale, a declarat că tribul s-a izolat de lume acum circa 1.000 ani. Membrii tribului sînt probabil descendenții populației manabu care a fugit spre munți pentru a scăpa de o groznică epidemie. Acest lucru este confirmat de faptul că cea mai mare spaimă pentru acești primitivi o constituie „fugu“, o maladie asemănătoare variolii. Deși nu cunoștea sarea și zahărul, acești oameni sînt sănătoși și puternici. Și acest lucru constituie un mister, deoarece clorura de sodiu este considerată o necesitate vitală pentru corpul omenesc. Hrana lor principală este constituită din fructe, flori și pește pe care îl prind cu mina. Nu fac

provizii. Singurele unelte pe care le utilizează sînt cuțitele și rașchetele din lemn, precum și lemnele groase pentru aprins focul, ca și unelte din piatră pentru tăiat și strivit. Unelte din piatră le obțin frecînd pietrele între ele pînă ce se ajunge la un instrument tăios. Mîncarea găsită de un membru al tribului este împărțită cu ceilalți. Dacă mîncarea este puțină, intîi sînt hrăniți copiii. Nu există diviziunea muncii, nici ierarhie. Cînd un lucru trebuie făcut, participă toți. Nu există nici o noțiune despre „poruncă“. Membrii tribului spun că toți sînt egali și nimeni nu este șef. La nevoie, pe rînd, unul din ei face pe călăuză. Această populație intrinchează conceptul de „bun sălbatic“. Reacțiile lor la tehnologia modernă au fost copilărești. Însăpămîntați la început de flash-ul aparatului de fotografiat, l-au ignorat după scurt timp. Interesantă a fost și reacția unei femei care privindu-se într-o oglindă, nu s-a recunoscut. Magnetofonul a fost denumit „omulețul negru care fură vocea“. Elicopterul a fost luat drept o enormă pasăre. Instituția căsătoriei este înțeleasă într-o manieră funcțională. Cînd doi tineri vor să se căsătorească, întreg tribul discută căsătoria și numai după acordul tuturor tinerii sînt considerați soț și soție. Căsătoria durează „pînă ce părul devine complet alb“.

Locul în care trăiesc tasaday a fost declarat „zonă protejată“.

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

Note de drum

Sticlarii poeți ai Veneției

Generații după generații, artiștii poeți ai Veneției au privit îndelung exploziile de sclipiri de pe ape, străvezimile verzui ale lagunei, unduirile grele în care se oglindesc împrejurimile.

De-a lungul mileniilor, ei au viețuit împreună cu transparentele mișcătoare, îmbălate în lumină și au învățat să le asculte glasurile.

Venețianul a deprins arta mlădierii sticlei de la apă și soare, de la acel amestec de transparențe și străluciri care intruchipează locul Veneției pe harta lumii.

În miinile acestor artiști ai luminii, materia fragilă a devenit, asemenea chitarei, instrument de cîntat. În sticla subțire, străvezie, venețienii și-au spus toate năzuințele, toate elanurile, toate visurile.

Sticlarii venețieni e pictor și sculptor, e argintar și miniaturist, e șlefuitor și poet. Cu miezul incandescent de materie în miini, el retrăiește toate amintirile neamului său de corăbieri și artiștii, toate reținutele îndrăzneli, toate fanteziile nemărturisite altfel.

În sticla pe care o modelează, el își

descarcă nostalgii care n-au mai încăput în cîntecele prelungi, însoțite de chitare, închinare iubirii și mării. Supusă, materia ascultă toate aceste îndemnuri roșite sub pîntenul ascuțit al fanteziei și îmbogățește astfel patrimoniul de frumusețe al lumii cu un nume nou: Murano, vestitul atelier de creație al sticlarii venețieni.

Cel care străbate Veneția, strecurîndu-se pe străduțele înguste, printre magazinele scînteietoare, trăiește o adevărată euforie a transparenței. El este întîmpinat de toate înfățișările ei posibile: mărgele străbătute de vinișoare colorate, flori translucide, clucuri diamantini, figurine lansate în mișcare grațioase, lămpi cascade, giuvaere cu reflexe multicolore, pahare încrustate, iradiînd în străluciri de brillant.

În vitrinele Veneției, pe catifele de purpură sau pe mătăsuri sidefii, se află cele mai fantastice îndrăzneli ce au fost impuse vreodată sticlei de o mină inspirată și severă.

Sub ochii tăi, cristalul, cu străvezimea sa fără cusur, se preschimbă în materii opace, trecînd de la matul străpuns de frișoare luminoase al opalului și chihlimba-

rului, la străvezimea străbătută de perlele colorate, ca de niște valuri incrimenite, pînă la opacitatea de piatră a mărgeanului și jadului.

Lumina explodează în sticlă irizînd multicolor sau pătrunzînd alene prin ea ca printr-o materie dură ce-i opune rezistență, stingîndu-i treptat sclipirile.

La vederea capodoperei ce poartă cuminte nume de pahar, lamă sau brătară, ai senzația unei bucurii gîtuitoare, nemiintîlnite. Ochiul se plimbă încet peste contururi și suprafețe, încearcă să pătrundă transparențele colorate, se lasă furat de sclipiri, cuprins de un fel de panică a preamultului.

Vitrinele sticlarii venețieni îți dau citeodată o stranie senzație de inec, o amețală voluptuoasă ca aceea pe care o trăiești poate în adîncurile verzui ale oceanului. Frumusețea se revărsă asupra ta în valuri pe care nu le poți opri. Un inec roz, un inec violet, un inec albastrui...

În toamna țîrzie în care le-am văzut, cristalurile Veneției, somptuoase, se ofereau cu o superbă gratuitate rariilor călători, indiferente la căutare, la răsplata în arginți a darului lor de frumusețe.

În această fastuoasă dăruire era o solemnitate mută, răscolitoare.

Veneția trufașă și glorioasă viețuia în cristalurile uimitoare ale magazinelor sale aproape lipsite de cumpărători.

MARIANA CEAUȘU ■

Lumea se amuză

(După LUDAS MATYI — Ungaria)

„Politehnica“ Timișoara câștigă Cupa României

Anul înființării : 1921 ;
Culori : alb-violet ;
Sediu : Timișoara, strada Paris 1,
telefon 3 53 73 ;
Stadion : „1 Mai“, capacitate
40 000 de locuri ;
Conducere : prof. dr. Constantin
Bucur, președinte al clubului, prof.
dr. ing. Francisc Covaci, președinte
al secției ;
Antrenori : Ion V. Ionescu și
Toma Dobindă ; medic : Petru Man-
ciu ; masor : Walter Mitchang ;
Performanțe : de 5 ori locul 3 în
campionatul diviziei A și de două
ori, 1957/58 și 1979/80, Cupa Româ-
niei ;
Lotul folosit în sezonul încheiat :
SUCIU (25 de ani, 26 de partide,
0 goluri), CATONA (31, 6, 0), SVIE-

HOVSCHI (23, 3, 0), NADU (23, 23,
0), PALTINIȘAN (29, 27, 2), VIȘAN
(28, 31, 0), BARNA (23, 29, 0),
ȘUNDA (23, 28, 0), LATA (28, 24, 4),
MANEA (27, 11, 0), ROȘCA (25, 14,
0), DEMBROVȘCHI (35, 31, 7),
NICOLAE (20, 19, 1), ȘERBANOIU
(30, 15, 0), ANGHEL (28, 26, 14,
golgeterul formației), NEDELCU
(28, 26, 10), COTEC (28, 27, 3), NUCĂ
(23, 31, 3), VOLARU (28, 13, 1),
ȘUBA (21, 1, 0), ȘTEFANOVIĆI
(20, 1, 0) ; au mai fost utilizați ME-
HEDINȚU (31, 13, 0), FLOAREȘ
(30, 8, 0), STOIȘIN (24, 2, 0) și
TUGA (26, 2, 0), transferați pe par-
cursul campionatului la U.M.T.
(primii 2), Unirea Tomnatic și, res-
pectiv, C.F.R. Timișoara.

În ultimul act al Cupei României la fot-
bal, buturuga mică a răsturnat carul mare
și trofeul a luat, surprinzător, drumul Ti-
mișoarei, spre lauda echipei de pe Bega
și, totodată, a unei galerii care n-a încet-
tat, 120 de minute, să sufere, să spera și
să răgușească pentru victorie.

Adresând timișorenilor, cu sinceritate,
felicitările ce se cuvin la astfel de ocazii,
să notăm însă că „Poli“-a câștigat cea de
a 42-a ediție a Cupei în măsura în care
Steaua, favorită după toate calculele, a
pierdut-o, acuzând oboseala din partidele
cu Craiova și, mai ales, șocul psihic cau-
zat de eliminarea timpurie a lui Marcel
Răducanu. Am comite, credem, o greșală
dacă pe baza eventualelor circumstanțe at-
enuante ale învinsilor am reduce pină la
zero meritele învingătorilor, duminică,
superiori adversarilor la mai multe capi-
tole. Mai proaspeți, mai ambițioși și mai
harnici, studenții au acoperit terenul și
au făcut să circule balonul cu inteligență,
simțindu-se în această orientare „ochiul“
antrenorului Ion Ionescu, tehnician subtil,
din categoria celorla, restrînși din păcate,
capabili să schimbe registrul tactic în
funcție de prestația formației din cealaltă
jumătate a gazonului. La mijloc, cumpă-
tarea matură a lui Dembrowschi a avut
câștig de cauză în fața bateriei lui Stoica,
folositoare numai o vreme, cât și, mai
ales, în fața neputinței fizice de care au
dat dovadă, deopotrivă, Iordănescu și Du-
mitru. Apărarea lui „Poli“, în frunte cu
Păltinișan, a funcționat bine, pe alocuri
eroic, ajutată fiind și de șansa. În rezu-
mat, timișorenii s-au luptat cu sudoare și
devotament pentru fiecare balon și, toc-
mai din acest punct de vedere, au meritat
să câștige finala.

Numai că, întorcînd moneda pe cealaltă
față, Politehnica n-a arătat, duminică,
acel fotbal de calitate cu care să poată
spera la o figură deosebită în viitoarea
ediție a Cupei cupelor. A dobîndit tro-
feul, e adevărat, dar evoluția ei a fost
adesea mediocră, amintindu-ne că a în-
cheiat campionatul pe un modest loc 10 și
că a pătruns pină în finală și datorită
unui concurs de împrejurări favorabile.
Pe de o parte, o tragere la sorti norocoasă,
care i-a scos în cale, pină la Steaua,

o singură divizionară A, pe A.S.A. Tîrgu
Mureș, ea însăși într-un sezon păgubos,
pe de alta, o semifinală, cea de la Vilcea,
cu Rapid, în care a avut nevoie de inter-
venția neolială a arbitrilor Drăguleci pen-
tru a intra în prelungiri, egalind în minu-
tul 90 printr-un gol discutabil.

Ce-a fost însă a fost. Intrecînd pe
Steaua, „Poli“ și-a câștigat, automat, dreptul
de a reprezenta fotbalul românesc
într-una din cele mai prestigioase competi-
ții continentale. Asta trebuie să însemne,
pentru gruparea de pe Bega, un motiv
de bucurie, de satisfacție, dar și de
mobilizare, onoarea de a juca în Cupa cu-
pelor obligînd la un plus de exigență. Din
păcate, nu-i doar o opinie personală, Ti-
mișoara nu posedă la ora de față un lot
care să înainteze, prin valoare, suficiente
garanții în ceea ce privește reprezentarea
cu cinste a fotbalului românesc în Cupa
cupelor. O privire, cit de fugară, aruncată
în caseta de mai sus e edificatoare.
Au fost rulați 25 de jucători, la unii s-a
renunțat, alții n-au jucat decît 30-40 de
minute, într-un cuvînt, în ciuda căutărilor
nu s-a ajuns la o formulă stabilă,
competitivă pe plan internațional.

În general, situația ambasadorelor fot-
balului nostru nu se arată incurajatoare.
Cu toate acestea însă Craiova, Steaua și
Argeșul par să stea mai bine decît „Poli“.
Pentru „Poli“, ca și pentru celelalte,
trebuie întreprins ceva, ea avînd
nevoie să fie ajutată. Mai hotărît decît în
alți ani, cînd s-a călăuzit în asista la
rapida mazălire a echipelor românești din
întrecerile oficiale continentale, federa-
ția de specialitate are datoria să intervi-
nă, înlesnind completarea și întărirea
loturilor, asigurînd condiții optime de
pregătire și, în temelul acestor măsuri,
stabilind un program ferm pentru „euro-
pene“, care să nu omită, în caz de defec-
țiuni sau poticneli, sancțiuni drastice
contra celor vinovați.

Să felicităm din nou Timișoara pentru
isprava de duminică și să-i urăm demni-
tate și muncă, seriozitate și perseverență
în greaua misiune care o așteaptă.

OVIDIU IOANIȚOIAIA ■

Cel mai prețios trofeu al unei cariere de excepție

Cînd a venit la Timișoara, în 1975,
Emeric Dembrowschi avea 30 de ani,
27 de selecționări în echipa națio-
nală și o statuie promisă în Mexic,
drept răsplată pentru evoluțiile sale
de la Guadalajara. Toate bune, au
socotit suporterii lui „Poli“, mai
puțin vîrsta, știut fiind faptul că, la
30 de ani, în fotbalul nostru obiș-
nuiește să bată gongul retragerii.
Dar „Emi“ a vrut ca lucrurile să
se rînduiească altfel ! Muncitor, se-
rios, cumpătat, devotat și harnic, el
a izbutit să spulbere prejudecata
vîrstei, devenind cu repeziune ju-
cătorul fanion al Politehnicii, cel
mai autorizat purtător de cuvînt al
unei formații care, deprinsă să-și
îrosească talentele, tocmai de echili-
bru și devotament ducea lipsă.
Altfel vorbind, Dembrowschi a pus
ordine în jocul Politehnicii, limpe-
zindu-l și purtîndu-l spre izbinzi.
Cea mai strălucitoare dintre ele,
câștigarea Cupei, coincide în mod
fericit cu cel mai prețios trofeu al
unei cariere sportive de excepție,
din multe puncte de vedere pildui-
toare.

Tricolorii

Pentru cei din divizia A, sezonul
s-a încheiat într-o atmosferă de
confuzie generală, din care partea
cea mai proastă este confuzia de
valoare — pe planul echipelor și
jucătorilor, conducătorilor de club
și antrenorilor, arbitrilor, observato-
rilor federali și al tuturor celor care
se mai învîrtesc în această lume a
fotbalului.

Interesant este că divizionarii
secunzi continuă întrecerea lor,
aflată în fază de decizie, în condi-
țiile în care cei mai buni jucători
sînt asaltați de emisarii cluburilor
din „A“, cluburi aflate în plină
perioadă a transferărilor. Poziția
cea mai dificilă o au echipele ce
vor promova în prima categorie :
nu se vede clar cînd vor avea
acestea posibilitatea transferărilor —
în săptămînile rezervate acum
celor din „A“ sau, mai tirziu, odată
cu cele din „B“ ? — nemaivorbind
de faptul că noile promovate vor
intra în campionatul viitor, prevă-
zută să înceapă la 3 august, fără o
„refacere“ cit de cit corespunză-
toare a forțelor jucătorilor. Oare
biroul federației de fotbal n-a
sesizat că, într-un sistem compe-
titiv, modificările la nivelul
uneia dintre componentele sistemului
— în cazul de față, modifica-
rea importantă a datelor campio-
natului diviziei A, implicat a date-
lor de transferări pentru această
divizie — trebuie să se potrivească
bine cu ceea ce se întîmplă și se
mișcă în celelalte părți ale angre-
rajului ? Inșă, foarte probabil, în-
telegerea și rezolvarea problemelor
din fotbal nu va fi pe deplin satis-
făcătoare atîta timp cit federația,
organ tehnic, dar și obștesc ca tră-
sătură principală, nu-și va consti-
tuit comitetul și chiar biroul federal
din împuterniciți ai cluburilor și
asociațiilor din județe și Capitală.

Pe fondul ceșos al campionatului
și al Cupei, din care ne-am ales
printre altele cu calificarea arbi-
trului de operetă, N. Rainca, la tur-
neul final al campionatului euro-
pean interțări, chestiunea reprezen-
tării fotbalului nostru capătă ac-
cente mereu mai grave. De multă
vreme este vizibilă carenta con-
ducerii tehnice federale în privința
juniorilor, „tineretului“ și a echi-
pei prime, fără ca toțiș biroul
federal să pună piciorul în prag.
Formația reprezentativă a jucat
șase meciuri interțări în acest an
(nici o victorie !), îl va juca vineri
pe cel de-al șaptelea, bilanț ar-
hisuficient pentru stabilirea și a
unui lot de pină la maximum 20 de
jucători. Aflăm însă că lotul repre-
zentativ lărgit va avea 33 de mem-
bri, printre noii aleși numărîndu-se
Nadu și Mîncu, printre cei realeși,
Moraru și Iordănescu. Cit privește
formația care va juca la Bruxelles,
ne întrebăm deocamdată numai cine
va fi „play-maker“, cum spun en-
glezii, conducător de joc, cum îi zi-
cem noi. Fiîndcă, problema proble-
melor, în orice idee tactică s-ar
prezenta echipa, este selecția unui
asemenea jucător de bază. Altfel,
echipa nu va juca satisfăcător, cum
nu joacă echipa noastră (a noastră,
nu numai în sens federal, ci a
noastră, a amatorilor de fotbal din
întreaga țară). În mod oarecum
eronat s-a apreciat de telespecta-
tori calitatea fotbalului din recentul
meci Cehoslovacia-România,
aceasta din cauza excelentei sinteze
de film, alcătuită de colegul nostru
Cornel Pumnea. Acesta a stors pină
la ultima picătură tot ce a fost
fotbal la Brno, în 90 de minute,
rezultînd ceva plăcut la vedere, dar
și amăgitor. În realitatea întregului
meci, echipa noastră n-a făcut ex-
cepție, a jucat cum o știm, cu
teama-n sin, mulți în apărare și
cîteva acțiuni individuale în atac.
Ordinea și construcția jocului i-au
cam lipsit — mijlocașii Băloni, Ți-
cleanu și Nicolae nu pot fi „play-
maker“ fiîndcă, se știe, nu au apti-
tudinii pentru asemenea sarcini. Dar,
conducerea tehnică — din care
peren e numai Ștefan Covaci, res-
tul antrenorilor schimbindu-se
aproape aidoma jucătorilor — nu
schimbă poziția tactică a echipei,
nici „tactica“ față de echipă.

Vom continua discuția.

VALERIU MIRONESCU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scintei 1 ; căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Sector publiciști-comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 1 617, 16 23 ; Secția politică-economică (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia, Liviu Timbus) — 1 623 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 1 619 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 1 618 ; Sector știință, sport (Ovidiu Ioanițoiaia, Emanuel Valeriu) — 1 606 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 1 618 ; Scrisori, relații cu publicul (Marga Nedelea, Mihai Stănescu) — 1 787 ; Sector fotoreportaj — 1 595 ; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Ion Predoșanu) — 1 782, 1 621, 1 744 ; Administrație : 17 78 82 și 17 60 10 — interior 1 783 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 1 611) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 1 786) ; redactor șef — 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU